1925 ELSEVIER'S ALGEMEENE BIBLIOTHEEK N° 39

JEUGDBEWEGING IN NEDERLAND

DOOR

J. P. A. EERNSTMAN

UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ „ELSEVIER" - AMSTERDAM - M·C·M·X·X·V

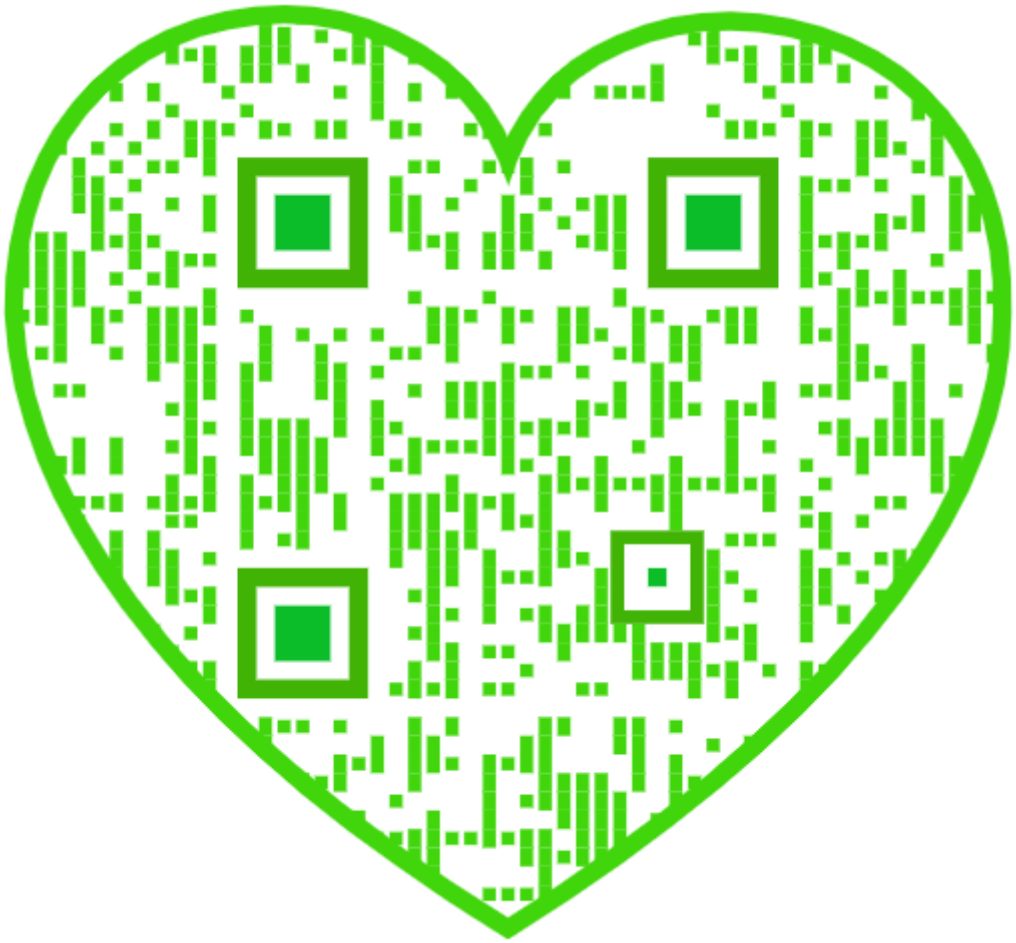

DIT BOEK IS EIGENDOM VAN

ELSEVIER'S ALGEMEENE BIBLIOTHEEK

ACTUEELE VRAAGSTUKKEN
LITTERATUUR
BEELDENDE KUNSTEN
MUZIEK
WIJSBEGEERTE
WETENSCHAP

DEEL

39

JEUGDBEWEGING
IN NEDERLAND

REDACTEUREN
J. DE GRUYTER
EN
HERMAN ROBBERS

JEUGDBEWEGING IN NEDERLAND

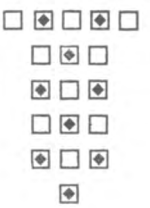

DOOR

J. P. A. EERNSTMAN

UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ
„ELSEVIER"
AMSTERDAM
·M·C·M·X·X·V·I·

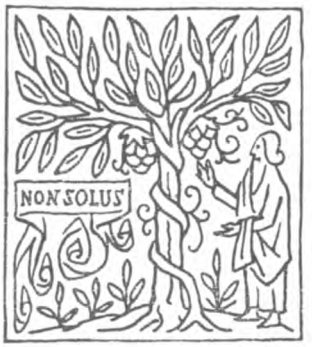
NON SOLUS

INHOUD.

	Blz.
Voorwoord	VII
Inleiding. Jeugdbeweging	1
Het Nederlandsch Jongelingsverbond (N. J. V.)	17
De Nederlandsche Christen-Studenten Vereeniging (N. C. S. V.)	32
De Vrijzinnig Christelijke Studenten Bond (V. C. S. B.)	41
De Vrijzinnig Christelijke Jongeren Bond (V. C. J. B.)	62
Joodsche Jeugdbeweging	80
De Nederlandsche Padvinders (N. P. V.)	85
De Arbeiders Jeugd-Centrale (A. J. C.)	95
Jeugdactie voor Geheel-Onthouding	108
Centraal Comité Jongeren Vredes-Actie (J. V. A.)	115
Overzicht. Slotbeschouwing	119

VOORWOORD.

Dit boekje is geenszins bedoeld als volledig handboekje voor *de* jeugdbeweging in Nederland, doch is geschreven voor hen, die zich geen voorstelling kunnen maken van het doen en laten, noch van de belangensfeer van de jeugdbeweging in ons land. Daarom wordt wel van eenige bonden de feitengeschiedenis van de oprichting verteld, doch de niet zoo licht in feiten uit te drukken *geschiedenis* van het begrip „Jeugdbeweging", m. a. w. van het *cultuurverschijnsel*, kan hier niet gegeven worden. Dit doel werd voor deze uitgave niet gesteld. Wie iets van de ontwikkeling en zin der jeugdbeweging in wijder verband wil bestudeeren, beginne zich op de hoogte te stellen van de geschiedenis der jeugdbeweging in Duitschland.

De „Wandervögel" vertoonen het karakter van echte jeugdbeweging als reactie tegen dom toegepaste tucht, starre sleur, banaliteit en vervlakking van geestelijk bezit reeds zeer duidelijk. Wie de zaak van dezen kant wil benaderen, zal zonder twijfel om inlichtingen, litteratuur-opgave, enz. kunnen aankloppen bij Jugendpastor *Gotthold Donndorf*, voorzitter van den *Bund Deutscher Jugendvereine* (Jacobikirchhof 26, Hamburg).

Dit boekje wil slechts een kijkje geven op het werk van jeugd-bewegende bonden in ons land. Immers maar al te vaak bemerkt men dat tal van menschen zich nauwelijks eenige goede voorstelling daarvan kunnen maken.

Uit het groote gebied deed ik een greep en van de schier tallooze bonden en bondjes koos ik slechts enkele der voornaamste uit. De greep en de keuze waren echter niet willekeurig. Op verschillend gebied en van verschillende „kleur"

koos ik één of twee van de voornaamste bonden als voorbeelden. Deze worden dan vrij uitvoerig besproken, niet alleen wat hun bedoeling betreft, maar ook in hun organisatie, werkwijze en geleverde prestaties. Hoofdzaak bleef de typeering en ik vermeldde dus wat daarvoor m. i. noodig was.

Ik twijfel niet of het gedoe van de „bewegende" jeugd zal menigen, weinig verwachtenden vreemdeling in dit Jeruzalem nog wel meevallen en misschien iets van het jeugdig idealisme meegeven of iets meer hoop voor de toekomst dan hij wellicht had.

Het is niet gemakkelijk om bij zulk een verscheidenheid van denkbeelden en werkwijzen onpartijdig te zijn in de beschouwing. Misschien is dit ook niet eens gewenscht. Voor zoover ik het voor mij zelf mogelijk achtte, heb ik getracht onpartijdig te zijn. Mocht ik bijv. hier en daar iets onvermeld hebben gelaten, wat de desbetreffende Bond voor dit boekje juist belangrijk zou hebben gevonden, dan spijt mij dat. Geringere lengte van een hoofdstuk, vergeleken bij een ander, duidt geenszins een onbelangrijker-vinden aan. Alles en alles te beschrijven was echter geenszins mijn doel, te meer daar ik dan vaak in herhaling zou moeten treden.

DEN HAAG, 1925. J. P. A. E.

Bevolking van een V. C. S. B.-jongenskamp bezoekt Giethoorn, waar gepunterd wordt.

INLEIDING. — JEUGDBEWEGING.

Wanneer men in vrij beknopten vorm een kijkje wil geven in het wezen en streven van jeugdbonden, kan men dat niet beginnen zonder eerst het *begrip* „jeugdbeweging" eens nader te bezien.

Wie de tijdschriften, vooral die op religieus en sociaal gebied, niet al te ongeregeld in handen krijgt, zal stellig de laatste jaren getroffen zijn door het herhaald melding maken van een actie of gebeurtenis in de Jeugdbeweging. Zoo is er dan ook reeds een aantal menschen bekend met een of anderen vorm der Jeugdbeweging, menigeen heeft er zelfs al een oordeel over, spreekt er althans een oordeel over uit. Vaak is dit maar goed en alleszins gewenscht. Immers, is het oordeel aanmoedigend, dan is dit voor hen die in de Jeugdbeweging staan, een niet gering te achten steun; is het oordeel daarentegen kritisch en toont het vooral of bij voorkeur zwakke plekken, dan behoeft dit voor de Jeugdbeweging nog niet in alle opzichten onvoordeelig te zijn, moet integendeel vaak een aanleiding zijn om zich op de gelaakte punten te bezinnen. Tenzij die kritiek getuigt van onwetendheid of van een principieel niet-willen-weten-van. In dit laatste geval immers ontstaat daardoor zonder twijfel weer één geval méér van een botsing, een elkaar-niet-waardeeren van groepen of personen die in de meeste gevallen elkaar zoo broodnoodig hebben. Des te meer valt dit dan te betreuren, waar hier het geschilpunt, de Jeugdbeweging, een uiting is van opbouwend denken en streven, want dit meen ik van de Jeugdbeweging wel vast te mogen zeggen. Is het immers niet opvallend en ook weer vanzelfsprekend dat er haast geen jeugdbonden te vinden

zijn met zakelijke, laat staan met „afbrekende" bedoelingen? Ontmoet men ergens oudere jongens of meisjes, wier lust om te werken voor wereld en medemensch in 't oog valt, men kan er bijna zeker van zijn dat het leden zijn van een of andere jeugdorganisatie. Waar ter wereld vindt men zulke „vlotte" vergaderingen, congressen, zulk een opgewekten en idealistischen geest als in de jeugdbonden? Dit te weten moet reeds bij voorbaat ieder oudere voorzichtig maken in zijn kritiek. Want het spreekt van zelf dat de jeugd ook fouten maakt, ten eerste omdat de jeugd jong is, maar vooral ook omdat de jeugd bestaat uit jonge *menschen*. Menschen, in welken vorm ook, maken altijd fouten, in elk geval in de oogen van anderen, zelfs al zijn zij grootvader of minister geworden. Menschen krijgen heel vaak ruzie op vergaderingen, welnu, jonge menschen krijgen ook wel eens ruzie, maar .... ze zijn toch over 't algemeen verstandiger in het al of niet bijleggen van die ruzie. Zij doen minder water in den wijn en zeggen ronduit wat zij meenen. Zoo zou ik zelfs nog meer voordeelen kunnen opnoemen van organisatie van jonge menschen boven die van oudere menschen. Nadeelen? ik behoef het zeker niet te zeggen, waarin jonge menschen al niet achter staan bij ouderen. Wij moeten bij ons kritisch oordeel echter wel bedenken dat vele van de verwijten die wij kunnen uitspreken, niets te maken hebben met jeugdbeweging maar overal, in alle omstandigheden, tegen jonge menschen kunnen worden gezegd. Eigenwijsheid is vergaderenden menschen niet vreemd en wanneer die menschen dan nog jong zijn ook, dan spreekt het vanzelf dat er op een vergadering van hun jeugdbond wel eens een zeer eigenwijze toon heeft geheerscht. Nu zal iemand zeggen: daar zit het hem juist in; aangezien jonge menschen tòch al zoo eigenwijs zijn, moeten zij niet vergaderen en organiseeren als volwassenen. Neen, maar zij doen het ook als jeugdigen. Laat ons die jeugdigen maar gerust een kans geven. Het is toch bekend dat men op jongeren leeftijd het meest vatbaar is voor

idealen. De wereld heeft een verjongingskuur hard noodig. Het is niet zoo erg dat die idealistische jeugdigen een beetje extra vrijheid van handelen hebben of nemen. Af en toe schrikt eens iemand op en voelt zich in zijn voorrecht van ouder mensch, die de wijsheid ex officio in pacht heeft, geschokt. In de praktijk valt de zaak dan meestal wel mee. Men neme slechts de moeite om zich even heelemaal in de kwestie in te werken en men zal menigmaal bemerken dat die jonge menschen dan heel wat moeilijkheden hadden te overwinnen en in de gegeven omstandigheden zelfs heel verdienstelijk hebben gewerkt. De Jeugdbeweging heeft vóór alles moreelen *steun* van ouderen noodig; zij is veel te belangrijk voor de ontwikkeling van onze samenleving, dan dat men zonder méér in kranten en tijdschriften aan onwetende lezers zijn oudere-menschen-theorie tegen over de Jeugdbeweging zou moeten stellen, terwijl men meestal zoo bitter weinig van de bedoeling en het voortreffelijk aanpakken van die Jeugdbeweging weet. Men bedenke, hoe ééns in de Ned. Vereen. tot Afsch. v. Alkoholhoudende dranken smalend werd gesproken over eventueele bevordering van Jeugdorganisatie en men vrage nu eens na bij die zelfde Ned. Vereen., hoe voortreffelijk werk de talrijke blauwe jeugdbonden al geleverd hebben. Zonder te vervallen in het standpunt dat alleen van het jeugdwerk de toekomst afhangt, kunnen vele menschen van de ontwikkeling der jeugdorganisaties heel veel leeren dat hun kijk op de eischen van dezen tijd zal wijzigen.

Een heel belangrijk iets daarbij — en nu kom ik tot de uitwerking van het begrip „Jeugdbeweging" — is, dat het met dat „jeugdige" dikwijls nog al meevalt. Wat is Jeugdbeweging? Hier begint een nieuwe Babylonische spraakverwarring! Wanneer menschen, die er niet een beetje *in* zitten, met elkaar over Jeugdbeweging gaan spreken, denken ze vaak genoeg allen aan iets anders en redeneeren eerst een tijd langs elkaar heen. De hier boven gestelde vraag is dan ook niet overbodig. Men zou het ook

zóó kunnen vragen: Wat is wèl, en wat is gèèn Jeugdbeweging? Een vraag en een moeilijkheid die alleen de ingewijde goed begrijpt. Sommige groepen die in den regel alle tot de Jeugdbeweging gerekend worden, gunnen elkaar deze eer niet, andere weer wijzen zelf de eer van de hand! De moeilijkheid berust op twee vragen:

a) wat is hier „jeugd"?
b) wat is hier „beweging"?

Laat ons met vraag a) beginnen. Het zal velen vreemd lijken dat hier nog uitgemaakt moet worden wat in de jeugdbeweging „jeugd" is! Toch is dit noodig. Op 't eerste oogenblik zal ieder zich dadelijk een bepaalde voorstelling maken van „jeugd". De een zal denken aan een uitgaande school, waar de lieve schooljeugd onder beschaafde gilletjes of onbeschaafde krijgskreten dooréén woelt, om zich na eenig gestoei, afgewisseld door eenige kloppartijen, al of niet knikkerend of tollend naar huis te begeven. Anderen weer zullen het eerst denken aan voetbal- en tennisvelden, of aan het beeld dat 't zwembad op 'n vrijen middag vertoont! Een enkele ziet in gedachte dadelijk een padvinderstroep vóór zich of een tentenkamp ergens op de hei of hij denkt aan zingende en dansende A. J. C.-ers. Bijna altijd gaat de eerste gedachte uit naar jongens en meisjes van ongeveer tien tot achttien, in elk geval onder de twintig jaar. Bij de jeugdbeweging komt dit niet uit, men moet daar altijd de grenzen iets hooger stellen, boven den leerplichtigen leeftijd beginnende. De lagere leeftijden behooren immers meer speciaal tot de Jeugdzorg (waarover straks méér), terwijl omgekeerd de jonge volwassenen wèl bij de Jeugdbeweging behooren. Aangezien voorts een jong student bijv., die bij een jeugdorganisatie is aangesloten, in den regel lid blijft tijdens zijn verdere studiejaren, kan men een heel eind in de twintig zijn en toch nog meedoen in de Jeugdbeweging; dat hangt van de verschillende Bonden af, die meestal de leeftijdsgrenzen in hun reglementen hebben vastgelegd. Het verst gaat hierin op 't oogenblik nog de V. C. J. B.,

die leden heeft (niet-studenten) van 18 tot 35 jaar, al behooren de leden die boven de 30 jaar zijn tot een zeer groote minderheid. Bij dergelijke Bonden is de benaming *Jongeren* in gebruik gekomen. Aangezien het meerendeel der leden van den V. C. J. B. even over de twintig is en deze Bond bovendien jeugdwerk heeft aangepakt, kunnen wij hem gevoegelijk bij de Jeugdbeweging blijven indeelen.

De tweede vraag b) was die over het begrip „beweging". Misschien is deze nog wel belangrijker dan de eerste. Een iets hoogere leeftijd immers is voor de meesten, die vol ijver zijn gebleven voor de zaak, niet zoo zeer een probleem; hoogstens zullen andere bonden het etiket „jeugdvereeniging" wel eens willen ontzeggen aan een bond met vele oudere leden. Principieel veel belangrijker is de vraag: wanneer mag men spreken van *beweging?* Hier kunnen ons de Duitsche woorden op streek helpen, als wij eenig onderscheid bij dit werk willen maken. Heel duidelijk zijn nl. de woorden Jugendpflege en Jugendbewegung, die heel best in het Hollandsch kunnen worden vertaald met Jeugdzorg en Jeugdbeweging In deze twee gebieden kunnen wij het Jeugdwerk verdeelen.

Bij „*Jeugdzorg*" spelen de jeugdigen grootendeels een passieve rol. Er wordt voor de jeugd gezorgd *door* groepen van ouderen. Bij „*Jeugdbeweging*" is de jeugd zelve de handelende figuur, komt in beweging, doet iets, wil iets.

Het belang van Jeugdzorg wordt natuurlijk door niemand ontkend. Er is dan ook zoo ontzettend veel Jeugdzorg noodig, dat hier geen sprake kan zijn van tegenstand, tenzij in den vorm van onvoldoenden steun. Vooral het verwaarloosde en het gebrekkige kind vragen om zorg. Laat ons ook het niet zoozeer verwaarloosde als wel behoeftige kind niet vergeten dat niet allereerst een aalmoes moet hebben, maar steun in anderen vorm, daar het in de praktijk zoo vaak te veel menschvormende en lotsverbetering mogelijk makende opvoeding moet missen. Er komt in deze jeugdzorg langzamerhand al een heele verbetering. Het „goede werk"

voor eigen zieleheil is bezig in groote kringen te verdwijnen; voor het aalmoes-geven begint de jeugdzorg zich langzamerhand te schamen. De idee „maatschappelijk werk" begint overal terrein te winnen en er komt al een groep van (vaak jonge) menschen, die uit persoonlijke gegrepenheid zich aan dit werk wijdden en nu allereerst *kennis* willen hebben van menschen en kinderen, *kennis* van de milieu's waarin zij zullen werken, *kennis van de oorzaken* van allerlei ellende. Dit alleen kan arbeid doen geboren worden die meer uitwerkt dan een aalmoes. Want worden de oorzaken van de verschillende vormen van hulpbehoevendheid opgespoord, dan komt men er vanzelf meer en meer toe om te zoeken naar de middelen tot genezing, of, wat nog belangrijker is, tot voorkoming. De „maatschappelijke werkers" kunnen hier dan ook niet alles doen, wetgeving en arbeid van verschillende ministerieele departementen moeten hier krachtdadig helpen.

Tegenover of naast deze Jeugdzorg staat nu de Jeugdbeweging. Principieel neemt hier de jeugd zelf het initiatief en de leiding. De jeugd organiseert, kiest haar eigen besturen, leidt zelf vergaderingen, houdt besprekingen met ouderen, noodigt zelf die ouderen daartoe uit en ontvangt hen zoo noodig; de jeugd financiert zelf, schrijft zelf, vereert.... en kritizeert menschen en toestanden zelf volgens eigen inzicht. Zie hier de scherpste tegenstelling met Jeugdzorg. Nu kunnen wij gerust beginnen met vast te stellen dat er in ons land niet veel organisaties zijn die volkomen aan dezen vorm van jeugdbeweging voldoen. Bijna alle jeugdbonden in ons land hebben het principe van Jeugdbeweging slechts ten deele en vertoonen in meerdere of mindere mate enkele kenmerken van Jeugdzorg.

Er zijn wel voorbeelden van echte Jeugdbeweging, maar voor een groot deel zijn deze weer zeer beperkt van opzet, van strikt plaatselijk karakter en hebben een zeer bepaald, vaak niet erg belangrijk doel. Men moet deze voorbeelden dan zoeken bij kleinere bondjes, zooals plaatselijke sport-

clubs van jongens en meisjes. Ook denk ik aan sommige schoolclubs, voorzoover daar, al of niet verkapt, toch nog niet een leeraar aan de leiding deelneemt. Voorts behooren daartoe verschillende studentenvereenigingen, die echter slechts voor een klein deel een werkelijk ideaal nastreven. Ook de communistische Jeugdorganisatie en het meer anarchistische Vrije Jeugd-Verbond zullen het voorts een heel eind sturen in de richting van werkelijke Jeugdbeweging; tenslotte enkele Geheel-Onthoudersjeugdbonden, die van groote beteekenis zijn. Onder deze zijn er die de echte kenmerken van jeugdbeweging vertoonen, ze zijn buitengewoon fier en zelfstandig. Hier wordt met edele bedoeling heel wat werk verzet, heel wat moeite gedaan, hier worden vaak heel wat offers gebracht. Vooral de kweekelingen hebben zich het eerst veel moeite getroost, maar ook algemeene jeugdbonden op dit gebied hebben hun sporen als jeugdbewegers verdiend. Er zijn er bij deze bonden, die in de leiding niet den minsten steun van ouderen krijgen, tenzij eens een door hen zelf gevraagd advies. Als ik dan nog heb genoemd V.C.S.B. en Jongeren Vredes-Actie, dan zijn wel de voornaamste echte jeugdbewegingen vermeld. Neemt men in aanmerking de soms tallooze moeilijkheden die deze jeugdbonden ontmoeten, dan zal ieder kunnen toegeven dat jeugdbeweging iets *kàn* en geen kwaad figuur maakt. Dergelijke bonden worden met jeugdig vuur en idealisme geleid en toch weer met een waardigheid soms, die men bij vele vereenigingen van ouderen, met de braafste doeleinden, vergeefs zoekt.

Wat de leeftijden betreft, spreekt het wel vanzelf dat de jonge kinderen zelden of nooit door jeugdbeweging worden bereikt. Dit zou zelfs heel bedenkelijk zijn, vooral als de bond geen zeer ideëel doel had, hetgeen men soms duidelijk kan zien aan groote sportclubs, waar heele jonge en oudere leden samen zijn, ook al staat de club onder leiding van ouderen. Het ideëele doel van die groote sportclubs is wel eens vèr te zoeken of komt erg in 't gedrang door de „com-

petitie", door den finantieelen kant en door de weinige sportiviteit van de meeste zoogenaamde sportslui. Het clubleventje in dergelijke gezelschappen kan voor jonge kinderen zonder twijfel noodlottig zijn, wat in sommige gevallen voor oudere kinderen dan ook niet minder het geval is.

Bij goede jeugdbonden is altijd een geestelijk ideaal en ziet men bovendien zelf wel in dat er verschil is van „jeugd" en men heeft daar soms leeftijdsgrenzen waarbij jonge kinderen buitengesloten worden. Verdienstelijke bestuursleden van 17 jaar zijn echter volstrekt geen uitzondering. Niet toevallig is ook, dat sommige organisaties op ideëelen grondslag van oudere menschen hun leiders voor een niet gering deel krijgen uit voormalige leden van jeugdorganisaties. Zij hebben het klappen van de zweep daar al geleerd en .... vaak góéd geleerd.

Maar! ook al zal de Jeugdbeweging dus veel goeds hebben, vaak hoort men dan toch nog het bezwaar noemen, dat jeugdbeweging de jeugd vervreemdt van de ouderen. In de eerste plaats denkt men daarbij vaak aan het tehuis. Nu wil ik niet ontkennen dat er gevallen zullen zijn waarbij de jonge menschen werkelijk wat los van hun huis komen te staan, maar ik ben er van overtuigd dat dit tot de uitzonderingen behoort en in de meeste gevallen eigenlijk aan het gezin ligt. Men maakt hier dan ook heel gemakkelijk een fout bij zijn klacht. Eenigen tijd geleden verscheen er in een der oudste vrijzinnig-religieuze bladen een artikel waarin een streng oordeel over jeugdbeweging werd uitgesproken. Er werden genoemd: eigenwijsheid, uithuizigheid, slapheid van huiselijke tucht; de kinderen werden niet meer door de ouders vastgehouden, voelden zich niet meer gebonden, enz. De schrijfster vroeg zich af of het Jeugdwerk nu wel zoo geprezen moest worden. Het artikel zelf maakte voor mij het antwoord vanzelfsprekend, nl. „Leve de Jeugdbeweging". Want wat is het geval? Inderdaad is er een groot tekort aan huiselijke tucht. Nu moet men niet zeggen: de

jeugdbeweging *veroorzaakt* een groot tekort aan tucht. Neen, het tekort *is* er heusch wel. In tal van gezinnen heerscht in elk opzicht zulk een liberale geest, dat de kinderen heelemaal geen houvast meer voelen. Is de jeugdbeweging daar werkelijk schuld aan? Neen, dat is de schuld van dien liberalen slappen geest, die nota bene nog weleens met vrijzinnigheid wordt betiteld. Neen, vrijzinnig wil niet zeggen: vrij van zinnen! In tal van gezinnen ontbreekt alle huiselijke sfeer, de kinderen worden er in werkelijkheid niet door vastgehouden, al verbeelden zij zich soms zelf wel eens dat zij 't prettig vinden dat zij thuis zoo vrij zijn. Zoodra er iets op hun weg komt buitenshuis, pakt dit hen geheel in. Zoo ziet men het waarschijnlijk wel goed als men zegt dat de jeugdbeweging voor vele kinderen uit dergelijke los-zand-gezinnen zelfs een zegen is. Maar...., het is waar, dan komt het wel eens voor, dat kinderen die in hun jeugdbeweging iets vonden dat hen wèl boeide en pakte in hun behoefte naar idealen en naar warmte, dan komt het wel eens voor, dat er een kleine verwijdering komt, soms niet geheel bewust en daardoor een bron van veel misverstand, soms wel eens een bewuste verwijdering, die echter, wanneer het kind zéér goèd-willend is, toch onvermijdelijk zou zijn geweest. Men begrijpe goed: ik wil niet door dik en dun alle mogelijkheden goed praten; ik wil er slechts op wijzen dat bij een verwijdering soms de jeugdbeweging een winst is, een opvoedkundige factor die het kind thuis mist. Het is toch vanzelfsprekend, dat in een gezin, dat een geheel vormt, waar oud en jong elkaar begrijpen en van beide kanten iets voor elkaar over hebben, de jeugdbeweging *onmogelijk* een splijtzwam kan worden. Ik heb dit nagevraagd bij verscheidene ouders, waarvan ik wist, dat hun kinderen werkelijk tegen hen opzagen en wier kinderen wel degelijk een houvast thuis vinden (want gelukkig zijn er ook nog vele van dergelijke gezinnen, vooral in kleinere plaatsen). Men verzekerde mij, dat het meedoen in een jeugdbeweging nooit eenige verwijdering had gebracht van hun kin-

deren. Integendeel, de ouders leefden geheel mee met al wat zij deden en beleefden. Aha! Zij leefden geheel mee! Deze woorden zijn de sleutel van het geheim van het geheele gezinsleven. Het is dan ook niet te verwonderen dat ik reeds verschillende gevallen heb meegemaakt dat ouders, waarvan ik wist dat hun gezin een voortreffelijk milieu was, uit eigen beweging hebben bevorderd dat hun kinderen in een jeugdbeweging zouden meedoen, actief meedoen. Zij kennen de kracht van hun gezin en behoeven niet te vreezen dat hun jongen of meisje uithuizig wordt. Omgekeerd is dus een al te groote uithuizigheid (die niet noodig is bij jeugdbeweging) niet altijd een nadeel, maar in vele gevallen zelfs een redding, wanneer het milieu waar de uithuizige zich dan ophoudt, een milieu is waar ten slotte een ideaal de grondslag is. Dus: ouderlijke slapheid en jeugdbeweging zijn twee geheel verschillende dingen! Opgemerkt zij nog, dat de goede jeugdorganisaties zonder onderscheid steeds weer naar 't gezin wijzen.

Daar komt bij, dat wij tegenwoordig zoo snel leven, heusch niet alleen wat betreft de ontwikkeling van de techniek, maar ook wat betreft onze ideeën op allerlei gebied, dat zij, die thans beginnen volwassen te worden, al weer heel veel zich hebben eigen gemaakt en a. h. w. „geleerd", waar het oudere geslacht nog niet eens is ingegroeid. De jeugd begrijpt elkaar in vele dingen soms beter dan vroegere geslachten het doen. Door allerlei omstandigheden samen is er langzamerhand onder jongeren echt behoefte gekomen aan een derde opvoedingsmilieu, naast huis en school, of naast huis en werk. Bij het congres voor opvoeding van de Jeugd boven den leerplichtigen leeftijd, in 1919 te den Haag gehouden, heeft dr. C. P. Gunning dit in een voordracht nader uitgewerkt [1]). Hij denkt daarbij speciaal aan de jeugdvereenigingen die door ouderen geleid

[1]) Deze voordracht is te vinden in het verslag van „Tentoonstelling en Congres Opvoeding van de Jeugd boven den leerplichtigen leeftijd" Tevens heeft de vereen. De Ned. Padvinders dezelfde als brochure uitgegeven.

worden; deze *onderlinge* opvoeding zou ik ook willen bepleiten voor de beste der zelfstandige jeugdorganisaties, die welbewust lichamelijke, verstandelijke en zedelijke ontwikkeling als doel nastreven.

In de verhouding tusschen jongeren en ouderen in 't algemeen ontbreekt hier en daar ook nog wel wat, maar meer en meer beginnen beide groepen elkaar te naderen en samen te werken.

Niet alleen Jeugdzorg, ook Jeugdbeweging kan sociale beteekenis hebben. In de eerste plaats is opvoeding in dit derde milieu zoo goed als aanvullende factor, omdat het de jongeren gemeenschapsbesef leert en hen kan behoeden voor een al te veel doorborduren op eigen gedachten en eigen wezen. Toch zit in dit samengaan ook een mogelijkheid van anti-socialen invloed. Dit is nl. het geval als jeugdwerk slechts zou beoogen om een aantal jonge menschen vast te reserveeren voor een bepaald religieus of sociaal hokje of kliekje. Zeker, ook dan kweekt men socii, voor een bepaalde overtuiging, maar het is een heel gevaarlijke kweekerij. Het is heel goed te begrijpen dat een groep van menschen, die overtuigd zijn dat hun standpunt, dat hen als groep bijeenbracht, juist is en dat 't een zegen zou zijn als die overtuiging veld won, 't is heel goed te begrijpen dat die groep er dan toe overgaat om door middel van jeugdwerk een nieuwe lichting voor haar beginselen te recruteeren. Wanneer die overtuiging dan werkelijk een Standpunt is, waar men warm voor kan loopen en dat in staat is om heilige geestdrift te wekken, dan kan dit organiseeren heel goed zijn en is niet alleen te verdedigen maar zelfs wenschelijk. Dit is echter niet altijd van positieve sociale beteekenis! Op 'n vergadering van het Ned. Jeugdleiders-Instituut te Amsterdam hadden eens een viertal afgevaardigden van verschillende vereenigingen die aan jeugdwerk deden, hun standpunt uiteengezet ten opzichte van een bepaalde kwestie; hierbij kwamen natuurlijk de basis en bedoeling van die vereenigingen ter sprake. Daarna vroeg

een der aanwezigen die in de Jeugdbeweging zelf niet thuis was: „ik heb o.a. gehoord wat ieder wil, maar voedt men nu eigenlijk in die bonden ook op tot leden van de *groote* gemeenschap?" Dat was een vraag die misschien niet geheel doordacht was, omdat immers die bonden in den regel meenen dat hun eigen standpunt juist datgene is wat de groote maatschappij het meest noodig heeft. Aan den anderen kant was het een goede vraag, die ook juist slaat op wat ik hierboven zeide. Immers, de positieve kant van elk bondswerk is duidelijk genoeg, er is echter ook vóór men het weet een negatieve kant bij deze opvoeding, die aldus zou kunnen worden uitgedrukt: „ònze Bond heeft 't ware, de andere allemaal met elkaar zijn nòg niks". Juist in dit jongeren-milieu moet men daar dubbel voor oppassen. Alles hangt hier van de leiding af. Het is natuurlijk van groot belang dat een bond zijn eigen ideaal *zoo krachtig mogelijk* predikt, van welken aard dit ideaal ook is, maar van den *toon* waarop dit gebeurt hangt veel af! Iedere vereeniging moet dit wel bedenken: men mag jongeren wel opwekken *tegen iets te strijden*, zelfs kan men een andere beweging bestrijden, doch het mag nooit gebeuren in een toon van „afbreken", wanneer die andere beweging zich eveneens inspant voor een *haars inziens ideëele* zaak. Alleen als men hier den *juisten* strijd-toon kan vinden, kan men spreken van opbouwenden arbeid, van sociale beteekenis. En wat kan de geestdrift in zoo'n groep dan goed werken. De leiding moet daarom gerust vurig zijn, want een klein vlammetje wordt gemakkelijk weer gedoofd en zal geen gloed verspreiden. Het is nu maar zaak om een vurigen geest te combineeren met een opbouwenden toon. Dat dit een moeilijkheid is, die bij organisaties van ouderen, in andere omstandigheden dus, zich ook voordoet, behoeft nauwelijks gezegd. Het zou zelfs interessant zijn eens na te gaan wie méér aan eenzijdigheid en kortzichtigheid lijden, jeugdbonden of organisaties van ouderen! In één groep van jeugdbonden is zeer stellig al vast een

herhaald opofferen van eigen belang waar te nemen, ook al was het vaak moeilijk; dat is de groep van de „blauwe" jeugdbonden.

Opvoedend in socialen zin is de jeugdbeweging ook hierdoor dat zij jongens en meisjes van verschillende maatschappelijke standen tot elkaar brengt. Want al zijn er bonden, die hun leden uit bepaalde kringen krijgen, heelemáál gaat dit toch nooit op en er zijn ook bonden die zelfs leden uit zéér verschillende kringen hebben. In jeugdorganisaties gaat dit bijna altijd goed. Zeker, er zijn wel eens haken en oogen; in 't begin moet een meneertje wel eens wennen aan een andere jongen die natuurlijk en gelukkig niet weet wat „zich voorstellen" beteekent, en ook in de arbeidersjeugdvereenigingen komt het wel eens voor dat een jongen in 't begin nog te veel onder den indruk van zijn afkomst is, die maatschappelijk hooger gevoeld wordt dan van een andere arbeidersfamilie. Maar dit is er heel gauw uit! En hoe nuttig is deze ontmoeting dan! Ik herinner mij een jongenskamp waar een zeer gefortuneerde jongen was, te midden van andere, deels ook welgestelde, deels eenvoudige jongens. 't Was in den oorlogstijd en 't kamp rolde er nog best doorheen, de eischen werden gaarne lager gesteld. Toen kwam het gesprek op de distributie, de bons, de gemeente-hallen. Daar begint „meneer" onbedaarlijk te lachen en zegt zich niet te kunnen begrijpen dat de menschen zoo stom zijn om in de lange rij te gaan staan om hun beetje thee af te halen. „Als je een paar gulden meer betaalt krijg je 't ergens in een winkel". Dat er menschen waren, die niet vielen onder dit „je", was nog niet tot hem doorgedrongen! Nu komen zulke gevallen wel zelden voor, maar in lichteren graad zijn ze niet zeldzaam. Hier is voor een leider werk aan den winkel; „het kamp" zelf doet de rest. Is het niet wat waard als in een zigeunerkamp de eene jongen den eersten dag een beetje sip kijkt omdat het eten misschien wat erg eenvoudig is, terwijl hij een anderen jongen hoort zeggen, „dat het

wel net zoo lekker is als thuis"? Het zijn tastbare kleinigheden, de heele samenwerking in de jeugdorganisatie biedt echter voortdurend veel belangrijker opvoedende factoren die men niet zoo maar in een paar woorden kan duidelijk maken. Onderlinge opvoeding is inderdaad een der belangrijkste voordeelen van het jeugdwerk. Uiterlijk keurig verzorgde jongens loopen, wanneer zij voor 't eerst een kamp meemaken, kans daar betrapt te worden door hun kameraden op een te geringe zorg voor zindelijkheid. Omgekeerd merken jongens, die niet gewoon waren van bepaalde zindelijkheidsmaatregelen werk te maken, nu de waarde van allerlei dagelijksche gewoonten op, doordat zij zien dat andere jongens, die zij hoog achten, er zonder druk van „thuis" toch zorg aan besteden. In de jeugdvereeniging, die ieder lid ter harte gaat, voelen de jongens en meisjes het pas goed, hoe in een maatschappij, klein of groot, ieder zijn taak en plichten heeft. Indien er één is die zijn plicht verwaarloosde, zal het hem heusch wel duidelijk gemaakt worden en hij of zij constateert trouwens meestal zelf onmiddellijk de gevolgen van die verwaarloozing. Voor hen die eenige leiderscapaciteiten hebben, voor hèn is de jeugdbeweging een oefenschool zooals er geen tweede bestaat. Alles zelf doen, organiseeren, administreeren, controleeren, ja, wat niet al, het wordt in de jeugdbeweging geprobeerd, geleerd, en dit wordt een „bezit voor altijd". Ook minder energieke krachten worden in de Jeugdbeweging menigmaal duchtig door elkaar geschud en geprikkeld tot opvoeren van prestaties en werkzaamheid. Er zijn zoovele jongens die eigenlijk slechts wachten op een kleine duw, die op school of thuis hen niet in juisten vorm gegeven bleek te kunnen worden. Hier, in de Jeugdbeweging, is vaak zoo'n aanleiding, door de geheel eigen sfeer die daar heerscht, waarin sommige jongens vanzelf den steun vinden, zonder dat die in bepaalden vorm hen geboden wordt, terwijl elders aangeboden steun geen vat op hen kon krijgen.

Wat betreft den omgang tusschen jongens en meisjes,

is de toestand niet overal gelijk. Er zijn jeugdorganisaties die de jongens en meisjes in alle opzichten streng scheiden, zooals bijv. de rechtzinnig-Christelijke en de Padvindersvereenigingen; er zijn er ook die geenerlei onderscheid maken. In de echte jeugdbeweging, de organisaties met ideëele doeleinden, niet van plaatselijken aard en beperkten opzet, bijv. in de religieuze bonden, in de geheel-onthoudersbonden en in de arbeidersjeugdvereenigingen en dergelijke, is, voorzoover zij geen onderscheid maken tusschen jongens en meisjes, dat samengaan over 't algemeen zóó uitstekend, dat men een enkel uitzonderingsgeval stellig niet behoeft te wijten aan de jeugdbeweging maar aan 't feit dat we hier weer met kleine *menschen* te doen hebben. In bloeiende vereenigingen werkt het ideaal zóó sterk door, dat de sfeer tusschen jongens en meisjes meestal in dit milieu véél zuiverder is dan ergens anders.

De leiding en nog eens de leiding, dat is het punt waar alles op aankomt. Is het bondsideaal sterk en mooi, dan is heel weinig leiding noodig, is deze althans heel anders dan die bij jeugdzorg. Zooals ik reeds zei, kennen de meeste goede jeugdorganisaties in meerdere of mindere mate leiding door volwassenen. Dit volwassen-zijn brengt volstrekt niet mee een vanzelfsprekende leidersgave, maar het spreekt wel vanzelf dat aan de leiding aandacht geschonken wordt door diegenen die er over beslissen wiè zullen leiden. Onder de zelfstandige jeugdbonden vindt men soms óók primaleiders in den vollen zin des woords. Verstaat men de kunst, wat is het dan een prachtig werk, jeugdleider te zijn in een jeugdorganisatie. En wat de enkele bonden betreft die geener lei leiding van ouderen willen ontvangen, hier is oppassen de boodschap; de praktijk leert ons dat enkele zéér goede jeugdbewegingen er in slaagden om te blijven bestaan zonder leiding van ouderen. *Gevaren* zitten bijna uitsluitend in sportclubjes en dergelijke. Bonden met een doel dat in zich sluit het werken voor het heil van anderen hebben over 't algemeen een zuiveren geest waar opvoedende kracht van uitgaat.

Men kan nu de jeugdorganisaties verdeelen in verschillende soorten, religieuze, sociale, enz. De religieuze weer in verschillende kleuren. Katholieke jeugdorganisaties zijn er wel. Er zijn o.a. organisaties die Roomsch-Katholieke zending drijven, er zijn er die werken voor drankbestrijding; er zijn er daaronder die goed werk doen. Over 't algemeen staan R.K. vereenigingen onder toezicht van een geestelijke en missen de karakteristieke eigenschappen van de onvervalschte jeugdbeweging. De grootste organisaties zijn die der jongens- en meisjes-patronaten en de stichtingen tot bescherming van verschillende groepen van jongens en meisjes. De Patronaten zijn uitstekend georganiseerd, ze moeten echter, zooals ik door een patronaatsleider zelf heb hooren verklaren, tot de Jeugd*zorg* gerekend worden. De Patronaten werken vooral onder eenvoudige jongens en meisjes, scheppen mogelijkheden tot voortzetting van het onderwijs, bestrijden zoodoende het pauperisme; ze geven echter geen leiding in handen van jongens zelf, hoewel de leidende kapelaan natuurlijk in vele gevallen wel zal probeeren de oudste jongens verantwoordelijkheid te leeren. In de gezellen-vereenigingen doen de leden natuurlijk veel meer zelf. Een voorbeeld van R. Kath. Jeugdbeweging heb ik in dit boekje niet opgenomen, omdat de belangrijkste organisatie niet tot de Jeugd*beweging* behoort.

Evenmin heb ik voor strikt gereformeerde Jeugdbeweging een afzonderlijk hoofdstuk genomen. Voor de orthodox-Christelijke organisaties nam ik liever als voorbeelden het Nederlandsch Jongelings Verbond en de N. C. S. V., die in werkwijze en aard nog al karakteristieke verschillen toonen. De vrijzinnig-godsdienstige organisaties zijn hier vertegenwoordigd door V. C. S. B. en V. C. J. B., eveneens dus door één studenten- en één niet-studentenbond. Eén hoofdstukje is gewijd aan de Joodsche Jeugdvereenigingen.

Als voorbeeld van neutraal-religieuze vereeniging kwam

De Jeugdbeweging zoekt 's zomers bosch en hei.
Meisjes-Zigeunerkamp van de V. C. J. B.; vooraan de nachtwaker.

Jongenskamp van het Nederlandsch Jongelingsverbond.
(eenigen tijd geleden raakte de gewoonte een uniform hoofddeksel te verschaffen in onbruik).

natuurlijk in de eerste plaats de Padvinderij in aanmerking, die in 't algemeen lichamelijke en zedelijke vorming beoogt en daarbij een zekere religiositeit bij de leiders wel vooropstelt of aanwezig acht.

Hierop volgen de vereenigingen op politieken grondslag. Al zijn misschien de communistische jeugdbond *„De Zaaier"* en het syndicalistische en anarchistische *Vrije Jeugd-Verbond* wat leiding betreft nog zuiverder jeugdbewegingen, in belangrijkheid wint het verre de *Arbeiders Jeugd-Centrale.* Ook al heeft deze officieel niet volstrekt een politieke kleur, zij moest in dit verband de vertegenwoordigster zijn.

Tenslotte volgen de bonden die niet religieus en niet politiek zijn, maar een bepaald ideëel doel hebben. Het spreekt vanzelf dat hier de *Geheel-Onthouders-Jeugdbeweging* de aangewezen vertegenwoordigster is. Als één der allerjongste organisaties voegde ik hier nog aan toe de *„Jongeren Vredes-Actie."*

Wat ik verder nog in deze inleiding zou kunnen zeggen over het wezen en de waarde van Jeugdbeweging, zal hopenlijk in de hoofdstukken over de bonden zelf wel tot zijn recht komen. Betreden wij dus maar eerst dit sterk geaccidenteerd terrein! We moeten het beschouwen als een terrein waar allerlei groepeeringen van de jeugd hard aan het werk zijn, in het bewustzijn dat zij het nieuwe geslacht gaan vormen en dus bijtijds aan het werk moeten gaan, wil dat nieuwe geslacht in opbouwenden arbeid niet te veel van de mogelijkheden ongebruikt laten.

HET NEDERLANDSCH JONGELINGSVERBOND.

Wie vatbaar is voor groote getallen, kan al dadelijk zijn hart ophalen, want we komen hier tot één der grootste organisaties van jonge menschen. Een ledental van meer dan 14500, verdeeld over 600 afdeelingen, is niet gering te achten en wanneer we dan nog weten dat men er dit alles

overziet en in een jaarboekje alle gegevens weet bijeen te brengen over de organisatie en financiering van dit geheel, dan begrijpen we dat hier een ijverige en bezielde leiding moet zijn en dat ook in den Bond zelf, althans op vele plaatsen, die heilige bondsijver weerklank vindt. Indien immers hier niet levend Christendom werd gezocht, zou een dergelijk groot lichaam al heel gauw niets meer presteeren en weinig van zich laten hooren; het zou een dood lichaam zijn.

Wanneer men kennis maakt met het bondsbureau en met de bondspers, zooals die in al haar variaties de ledenwereld wordt ingezonden, dan krijgt men den indruk dat hier veel werk verzet wordt. Wel is waar hebben de afdeelingen hun eigen zelfstandig leven en kiezen uit de leden hun eigen besturen, maar daarbij doet toch het bondsbureau nog wat het kan om den band tusschen het geheel te handhaven of steeds opnieuw te leggen. Dit geschiedt zoowel door persoonlijk contact, voor zoover dat mogelijk is, als door de pers, want behalve het gewone orgaan „De Jonge Man", gaan er nog verscheidene andere bladen en krantjes in zee, voor verschillende takken van dienst.

Alvorens over de bondsorganisatie nog een en ander mede te deelen, ga hier iets vooraf over de voorgeschiedenis, het ontstaan en den groei van het N. J. V., omdat immers uit dat alles pas goed de geest te verstaan is van het beste deel der leden, de meest bewuste kern. Daar moeten we nl. bij iedere vereeniging met idealen eerst naar zien: „wat wil de kern?", want het is bekend dat warm loopen voor het ideaal tenslotte slechts weggelegd is voor een klein gedeelte van iedere groep menschen. Welnu, de geest van de kern van het N. J. V. is nog steeds goed te begrijpen door te zien naar voorgeschiedenis en ontstaan.

Het is, zooals bij meer Christelijke bewegingen 't geval is, in Engeland, dat we den oorsprong moeten zoeken van het werk dat in ons land heeft geleid tot de oprichting van

het N. J. V. Het is George Williams [1]), die in 1844 als bediende in een groote manufacturenzaak te Londen, de eerste steenen legde die de grondslag zouden worden van een wereldwerk. G. Williams was een man met grooten zendingsdrang bezield en hij zocht naar middelen om voor zijn collega's iets te doen dat van werkelijke waarde en steun in hun leven zou kunnen zijn. Gelukkig de vereenigingen die gesticht zijn uit verlangen om voor anderen iets te zijn; zij kunnen leven en groot worden zonder dadelijk te versteenen. Voor G. Williams, als godsdienstig man, lag de weg voor de hand. Zoodra hij met 'n collega contact had gekregen, begonnen zij op een zolderkamer met geregelde bijbellezing. De kring is gegroeid en werd van kring tot vereeniging, de later zoo welbekende Y. M. C. A., die zich al gauw niet bepaalde tot collega's van Williams uit dezelfde zaak, maar ook reeds de aandacht van anderen trok. Het werd een beweging die steeds groeide en spoedig de grenzen van Londen overschreed om in korten tijd het vasteland en Amerika te bereiken. Hieruit ontstond de wereldbond van Christel. Jongemannen-Vereenigingen, te Parijs gesticht in 1855, dus 11 jaar na het begin, dat gemaakt was door G. Williams, die trouwens ook in den Wereldbond nog langen tijd één der leiders is geweest.

Nu ben ik eigenlijk al te ver met de geschiedenis, immers Nederland was van den aanvang af een der leden van den wereldbond en daaruit blijkt dat in Nederland in 1855 de beweging niet alleen reeds moet hebben bestaan, maar zelfs reeds zóó was gegroeid dat men zonder uitgelachen te worden zich als lid kon aansluiten. Inderdaad, reeds in 1850 was in Nederland iets te bespeuren dat met de gemeenschap van G. Williams kon worden vergeleken. Toen kwamen nl. te Amsterdam een vijftal jonge kooplieden geregeld bijeen voor bijbellezing, gebed en gemeenschappelijke bespreking. Zoo waren er te Amsterdam ook eenige

[1]) Het leven van George Williams, door J. E. Hodder Williams en vert. door L. Stuart; Callenbach, Nijkerk.

jonge mannen uit den stand der handwerkers, die eigenlijk precies hetzelfde deden. Contact bleef dan ook niet uit en werd ook nooit meer verbroken. Niet alleen te Amsterdam was dit proces begonnen, ook elders in ons land; nu was 't wachten maar op 't oogenblik dat men elkaar zou ontdekken. Dit duurde niet lang en reeds in 1853 was het zoover dat het *Nederlandsch Jongelingsverbond* kon worden opgericht. Het verbond is eigenlijk in wezen nog volkomen gelijk gebleven aan wat het toen was, slechts heeft het zijn arbeid willen uitbreiden naar de behoefte der tijden. De geestelijke drijfveer is nog steeds dezelfde, het is die van het „willen getuigen, van een òpkomen voor het Christendom". Dat bewijst de vanaf 1853 tot nu toe gehandhaafde bondsspreuk: „Ik schaam mij het Evangelie van Jezus Christus niet". [1]) Het bondsbeginsel is aldus onder woorden gebracht: „de erkenning der Schriften van het Oude en Nieuwe Testament als het woord Gods en van onzen Heere Jezus Christus als den algenoegzamen Zaligmaker en God, geopenbaard in het Vleesch".

Het kan niet toevallig zijn dat in ons land ongeveer gelijktijdig met het eerste werk van G. Williams een beweging opkwam. Wie dan ook naar de juist genoemde jaartallen kijkt, dien wordt de zaak duidelijk. We hebben het *Réveil* gehad al in de eerste helft van de 19de eeuw. Zoo behoeft ons het jaartal 1844 (G. Williams begint 't werk in Londen) niet te verbazen. Nog minder het jaartal 1850, toen in ons land de strijd, door het Christelijke kamp begonnen tegen den liberalen geest, nog verscherpt was, doordat het Liberalisme reeds begon vervangen te worden door het Modernisme, dat een positieve tegenstander was, die maakte dat in het rechtzinnige kamp het réveil niet zou blijven een opleven van intens doorleefde vroomheid, maar een zich te weer stellen tevens tegen het Modernisme

[1]) Rom. 1. 16.: „Want ik schaam mij het Evangelie van Christus niet, want het is eene kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft".

dat met zoo veel talent werd verdedigd. Wie bedenkt dat de moderne philosoof en theoloog Opzoomer in 1846 professor werd te Utrecht en al dadelijk in de eerste jaren van zijn professoraat op ondubbelzinnige wijze van zich liet spreken door woord en geschrift, wie dat bedenkt, ziet het oprichtingsjaar van het N. J. V., 1850, in al zijn bijzonderheden vóór zich. Toch dient gezegd dat het N. J. V. zich in zijn arbeid niet polemiseerend heeft betoond, doch zich voornamelijk bepaalde tot positieve opwekking tot een Christus-gewijd leven, ook buiten bepaald kerkverband om.

Wij hebben nu de eerste Christel. Jongemannen Vereenigingen geplaatst in de lijst van hun tijd en we zagen reeds dat 23 Oct. 1853 hieruit het N. J. V. ontstond. Wij zullen dit verbond nu niet verder volgen van stap tot stap, slechts constateeren dat het zich geweldig uitbreidde met handhaving van den geest van het Réveil en de idealen die bij de oprichting leefden in de voorgangers van deze beweging. Er is voortdurende groei geweest. De afdeelingen schoten als paddestoelen uit den grond, zooals een kleine brochure van het N. J. V. zegt: „om de jonge mannen voor Christus te winnen, of om de jonge mannen voor zijn dienst te bewaren". Die plaatselijke vereenigingen stonden niet in officieel, maar zeker wel in officieus contact met de plaatselijke kerkelijke gemeenten. Het beginsel: een verbond, niet van menschen uit één bepaalde kerk, maar omvattend leden uit verschillende (rechtzinnige) kerkgenootschappen, heeft heel wat voeten in de aarde gehad en is gehandhaafd niet zonder verlies van een groep uit de gereformeerden. In 1886, toen op alle gebied de afscheuring in het rechtzinnige kamp bezig was, hebben ook een groep gereformeerden zich uit het N. J. V. teruggetrokken, daar het niet met hun gereformeerde opvattingen strookte dat het N. J. V. ook Evangelisatie-arbeid deed, hetgeen immers een taak was, alleen voor de Kerk weggelegd. Vandaar het ontstaan en de ontwikkeling van het gereformeerd Jeugd-

werk, als een afzonderlijk geheel. Er bestaat tegenwoordig een vrij uitgebreide organisatie van Christelijke Jongelingsvereenigingen op gereformeerden grondslag, met daaraan verbonden Knapen-vergaderingen en Jongelieden-vereenigingen, ongeveer juist zooals dit alles bij het N. J. V. is, alleen wat beperkter in omvang en natuurlijk verschillen vertoonend, die voortkomen uit de andere inzichten, op grond waarvan de gereformeerden zich hadden afgescheiden.

In de afdeelingen van het N. J. V. doet zich het gewone verschijnsel voor, dat men bij vele federaties aantreft: het plaatselijke is in de oogen van menig lid het eenige dat hij ziet, overziet, begrijpt en aanvoelt. Het duurde dan ook in vele afdeelingen eenigen tijd voor er iets begon te komen van het besef, in grootere groep bijeen te behooren, als N. J. V., om maar te zwijgen van het verband in de wereldfederatie. Hoofdbestuursleden en reizende bondsagenten, die al spoedig werden aangesteld, hadden het werk maar voor het grijpen. Het ligt voor de hand dat hier een bondsorgaan één der eerstaangewezen middelen was. Dit was *de Jongelingsbode*, waarvan thans de 69ste jaargang loopt, de laatste jaren onder den naam „De Jonge Man". Sinds 1924 geeft het N. J. V. ook een maandblad uit voor ontwikkeling en ontspanning, „het Korenland". Het is te vergelijken met „Opgang" van de A. J. C., maar, hoewel keurig, niet zóó fraai uitgevoerd. Over 't algemeen is de zorg voor het uiterlijk in de Pers van het N. J. V. niet zoo groot als in vele andere bonden 't geval is. „Het Korenland" is al eenigszins een verbetering, het is met mooie letter gedrukt en heeft goede photo's. Het blad bevat eenvoudige artikelen over kunst, sociale vragen, techniek, natuurlijke historie, bekende personen, enz.

Dat in den tijd van het Réveil Christelijke Jongelingsvereenigingen ontstonden en daarna tot bloei kwamen, zal niemand verbazen. Dat het aantal afdeelingen en leden zich voorloopig zou uitbreiden lag ook voor de hand. Op

het oogenblik komt het er maar op aan, op dit peil te blijven; de laatste jaren viel er geen vooruitgang in uiterlijk opzicht meer waar te nemen, het ledenaantal steeg niet meer. Hier is natuurlijk de moeilijkheid dat men niet zoo gauw een stijl vindt, los genoeg om jonge menschen in den modernen tijd te pakken. Tot nu toe werden de leuzen nog veelal in de van ouds bekende termen en bewoordingen gesteld en verkondigd. Dit zal zich langzamerhand wel moeten wijzigen, hoezeer ook in de traditie een kracht wordt gevoeld. Dat het niet gemakkelijk is, hier eenige verandering in „stijl" te brengen, is vrij duidelijk. Over 't algemeen zijn de leden van het N. J. V. van zeer eenvoudigen huize en van geringe ontwikkeling. Er is nu eenmaal in zeer gedegen christelijke kringen, vooral van den kleinen burgerstand, een groote gereserveerdheid voor alles wat nieuw is of nieuw lijkt. Aan den anderen kant is het ook te verklaren dat de Chr. Jongelings-Vereenigingen op vele *jonge* menschen uit die Christelijke kringen eenige aantrekkingskracht uitoefenden, omdat hen als jonge menschen hier iets geboden werd dat nieuw en toch niet al te nieuw was, nl. de voor hen wèl nieuwe vorm van *jeugdverband* om dáár *oude bekende* dingen *onderling* te bespreken en te doorleven. Zijn de jongens opgegroeid in een echt ouderwetsch Christelijk gezin, met al zijn deugden maar ook zijn groote beperktheid van blik, dan is elk spoortje van vereenigingsleven, van zelf-samen-een-avond-maken, een aantrekkelijk iets, dat voor hen veel meer beteekent dan een ander zich kan voorstellen die uit een milieu komt, waar méér vatbaarheid is voor „cultuur" op verschillend gebied en minder angstvalligheid in het nóódige, maar vaak star toegepaste waken voor „gelijkvormigheid" met de wereld. Wie de strenge, soms wel eens ijzig-harde tucht kent van de door mij bedoelde christelijke gezinnen, kan zich voorstellen hoe de jonge menschen zich voelen wanneer zij eens een avond grootendeels als gelijken onder elkaar zijn en samen hun avond maken. Men behoeft niet te gauw

bang te zijn dat daar de toon te los is, vooral omdat er meestal eenige wat-oudere leden bij zijn. Wie, op dorpen vooral, de agenda van dergelijke vereenigingsavonden wel eens heeft gezien en de personen kent die de aangekondigde voordracht of andere werkzaamheid moeten houden of verrichten, zal misschien wel eens zijn hart hebben vastgehouden. Toch moet men dergelijke avonden niet te gering achten. Ze zijn in de gegeven omstandigheden van groote waarde en stellig zal op een dergelijken avond menig jong man iets van heilige gegrepenheid ervaren. Er zijn dan ook uit die kringen zelf al heel wat uitstekende leiders voortgekomen. De opgave blijft echter om iets van een soepelheid in stijl te vinden in grooteren kring dan die der leiding alleen. De leiding in het N. J. V. is zich van alle moeilijkheden en toestanden volkomen bewust en heeft, met heilig vuur bezield, al heel veel bereikt. Wie kleinere of grootere geschriftjes leest van de leiders, bijv. van dien van het jongenswerk, wordt soms getroffen door de buitengewoon gezonde taal, de verrassend frissche kijk die deze leider op de jongens heeft en de groote liefde waarmee hij zijn werk zoo nauwgezet en deskundig verricht. Het N. J. V. vat de zaak heel serieus op en begint te zorgen voor leiders, die door mondelinge of schriftelijke cursussen bereikt worden.

Dat er wat bereikt wordt, blijkt ook wel uit het bondsenthousiasme dat bij een groote kern aanwezig is. De uitingen daarvan treft men in alle Jaarboekjes, gedenkschriften en brochures aan.

Zij het langzaam, het N. J. V. breidt zijn terrein van werkzaamheden voortdurend uit. Iedere afdeeling trouwens heeft naar eigen behoefte verschillende werk-groepen. Men vindt gymnastiek-groepen, er wordt aan Sport gedaan; er zijn muziekclubs, leesclubs; eenvoudige cursussen in staathuishoudkunde en sociale vragen; men heeft een groep die geheel-onthouding propageert en men heeft het witte-kruiswerk, waar de reinheidsgedachte het middel-

punt is. Kortom, het N. J. V. beperkt zich niet meer tot religieuse opvoeding; de gezindheid, de sfeer waarin men bijeen is, wordt als een voornaam ding beschouwd. Wanneer dus in een afdeeling behoefte wordt gevoeld aan nieuwe groepsvorming, met een ander doel nog er bij dan de zooeven genoemde doeleinden, dan zal het N. J. V. zeker niet aarzelen de mogelijkheden te zoeken om dat werk te doen.

Sociale belangstelling speelt bij het werk van het N. J. V. nog geen belangrijke rol. Dit was wel het geval bij het werk dat G. Williams begon in Londen.

Voor zoover de rechtzinnig-Christelijke levensvorm het toelaat, wil het N. J. V. toch zijn gebouw wel nieuw optrekken, het wil den geest der tijden niet voorbij zien. Deze geesteshouding komt ook aan den dag wanneer over geest en aard van het N. J. V. gesproken wordt in eigen kring, zoo bijvoorbeeld door Ds. Gerretson op den bondsdag te Zwolle (1918). Uit zijne rede, getiteld „Nieuwbouw op ouden grondslag" haal ik eenige zinnen aan. „Acht gij nieuwbouw noodig? .... Ja, en neen. *Neen*, voor zoover gij in der jaren loop reeds voldoende hebt „verbouwd". Ik doelde daarop straks en noemde u, met groote erkentelijkheid, àl dien kloeken restauratiearbeid, dien gij hebt verricht in uw evolutie naar nieuwe passende vormen voor uw heerlijk streven. *Jà*, voorzoover een — overigens eerbiedwaardige — piëteit of minder bewonderenswaardig dan verklaarbaar conservatisme u nog deed blijven prijsstellen op wat *niet* meer past in het kader van dezen tijd!" Het was goed gezegd: nieuwbouw op ouden grondslag.

Nu komen wij tot de belangrijke vraag: wie doen aan dit bonds- en afdeelingswerk mede? M. a. w. hoe oud zijn de *jongelingen*? Zeg nu niet „wat dwaze vraag, jongelingen zijn jongelingen". Bij jeugdorganisaties moet ge op alles verdacht zijn, ik heb u daarop al voorbereid in het inleidend hoofdstuk. In het N. J. V. is het zóó, dat de meeste afdeelingsleden werkelijk *jongelingen* zijn, maar

het komt niet zelden voor dat heel belangstellende leden lid blijven en zoo kunt ge onder de beste leden, de leiders vooral, ook wel grijzende hoofden zien. In het Hoofdbestuur in de allereerste plaats gaat de leiding uit van *mannen* met rijpe ervaring, indertijd uit de leden gekozen toen zij misschien al tot de oudste jongelingen behoorden en sindsdien „lid" gebleven. In zekeren zin getuigt dit ook wel weer van soepelheid, in dèzen zin dat men zich niet door een reglementairen leeftijdsgrens laat dwingen om iemand dien men noodig heeft, aan den dijk te zetten. Het zal ook zeker het prestige van het N. J. V. in de oogen der ouders grooter maken, vooral in verband met het jeugdwerk waarover ik nu moet spreken.

Zijn de leden, (zoowel de gewone als de sympathiseerende leden die nog geen basis willen onderschrijven maar in alles gewoon mee doen) van den leeftijd van 18 tot ongeveer 30 jaar, deze leden zelf hebben als één der takken van dienst weer het jeugdwerk voor jongeren, d. w. z.: onder de leden zijn er overal eenige die de leiding hebben van jeugdwerk. Hierbij worden twee leeftijden onderscheiden, nl.

a) die der *„knapen"* (een naam waartegen sommige slachtoffers bezwaar beginnen te maken), van 12—14 jaar.

b) die der *„jongelieden"*, van 15—17 jaar.

Feitelijk zijn deze jeugdigen slechts voorwerpen van zorg van het N. J.V., maar hun organisatie, die onder N. J. V.-leiding staat, is geheel met het N. J. V. samengeweven. In kleinere afdeelingen, waar weinig leden zijn, doen bijv. de jongelieden wel eens geheel of gedeeltelijk mee met het werk der leden. Ook met 't oog hierop is het zeker niet kwaad gezien dat er wel eens onder die leden wat oudere *„jongelingen"* zitten. Dit zal immers misschien nog menig vader gerust stellen die het anders niet zou aandurven om zijn jongen zoon een avond zonder toezicht van „ouderen" te laten.

Voor de „jongelieden" en „knapen" die in zoogenaamde jongelieden - en knapenvereenigingen zijn georganiseerd,

staande onder het N. J. V., zijn allerlei werkzaamheden mogelijk. Er zijn groepen die een fluitcorps hebben; men heeft zangclubs, sloijdclubs, gymnastiekgroepen, om de voornaamste maar eens te noemen. En dan zijn er de krantjes: voor de knapen „Jong-Holland", een geillustreerd weekblad, waarin worden gegeven grepen uit de kerkgeschiedenis, de vaderlandsche geschiedenis, zendingsverhalen, een verhaal (in vervolgen), wat spelletjes en raadsels; af en toe een wedstrijd in 't opstellen maken of in 't teekenen; ten slotte een korte bijbelbespreking of vragen naar aanleiding van de vorige.

Iets dergelijks, maar voor iets-ouderen, is de krant „Jonge Kracht". Deze beide bladen bieden, in vergelijking met andere jeugdtijdschriften, weinig origineels en aantrekkelijks.

Nu zouden we nog vergeten de Jongenskampen. Wij hebben de kampen trouwens ook nog niet vermeld bij het werk onder de leden zelf. In Hulshorst is 's zomers een kamp voor leden, natuurlijk één der krachtigst werkende bondsuitingen. Zoo kent het N. J. V. ook Jongenskampen voor jongens der door het N. J. V. geleide knapen- en jongeliedenvereenigingen. Hiervoor zijn twee terreinen, nl. te Hoenderloo en Leersum. De jongenskampen begonnen klein en pas in 1910, door idealisme van een kleine groep mogelijk gemaakt, die hiervoor vele moeilijkheden uit den weg moest ruimen, terwijl iets anders (het geld!) juist moest worden binnen gehaald. Het heilig vuur heeft alle hinderpalen op zij kunnen zetten. Er verschenen in 1910 *zeven* jongens! Thans kampeert het N. J. V. met 900 jongens en 140 jonge mannen, die in ploegen telkens van een Maandag tot Zaterdag blijven. Inderdaad een mooi aantal. Men leze wat de jeugdwerk-secretaris, H. Gordeau Jr., over dit werk schrijft in de brochure *„Het Nederlandsch Jongelingsverbond, hoe het ontstond, wat het werd, wat het wil"*, en in zijn artikel in volksontwikkeling van Juni 1925. Vooral dit laatste artikel doet weldadig aan. De kampen

lijken in menig opzicht op die van N. C. S. V., V. C. S. B., en V. C. J. B., de dagindeeling is vrijwel gelijk; ook het ernstig woord des avonds vindt men hier, als een mooi moment in het dagelijksche kampleven.

Ook hier schijnt het jongenskamp ongekende mogelijkheden te bieden voor goede invloeden. Een kleine bijzonderheid in deze kampen is de aanwezigheid van dames, die zich bezighouden met de leiding der huishouding en die verder in het kampleven geheel zijn opgenomen. Met nadruk wijst men er op, dat bij een groep jongens van den overgangsleeftijd de aanwezigheid van een beschaafde en liefderijke vrouw grooten invloed kan hebben. Zij vertegenwoordigt het moederlijke element. Men vindt dit zelfde verschijnsel ook bij jongenskampen van den V. C. S. B. te Sleen en Diever, waar in elk kamp twee meisjesstudenten de huishouding leiden. Dáár doen zij in menig opzicht mee met het kampgedoe en het bezwaar dat men oorspronkelijk had tegen het plan om dames in het jongenskamp te hebben, werd bestreden met hetzelfde argument dat ook het N. J. V. aanvoert, nl. de goede invloed op jongens van dien leeftijd. Een verschil maakt slechts dat in Diever en Sleen de *ma's* jonger zijn, meisjesstudenten, die toch, al zijn ze jonger dan de dames in de N. J. V.-kampen (vrouwen van predikanten, onderwijzers, enz.), evengoed het moederlijke element zijn en menigmaal alleen reeds door hun tegenwoordigheid en vlot meedoen een weldadig element tusschen de jongens blijken te zijn.

Een afzonderlijke tak van dienst van het N. J. V. is de Padvindersbeweging. Het N. J. V. heeft nl. Padvinderstroepen, die, hoewel in het groote Padvindersgeheel opgenomen, toch een eigen groep vormen. Het is de zoogenaamde C. J. M. V. -Padvinderij, d. .w. z. de Padvinderij die uitgaat van Christel. Jongemannen-vereenigingen. Er is een brochure verschenen hierover, waarin begonnen wordt te constateeren dat er tegen deze Padvinderij allerlei vooroordeelen bestonden. Men bedoelt daarmee de bezwaren

van Christelijke zijde. De brochure dan toont aan dat dit werk uitsluitend is begonnen om aan de behoeften tegemoet te komen van de jongens, die men tot een naar idealen afgestemd leven wil brengen en tot Jezus' volgelingen wil maken. Uitvoerig worden geschilderd de eigenaardigheden van den puberteitsleeftijd en de groote voordeelen die onderlinge omgang in dergelijk verband kan bieden, indien de leiders maar weten wat het eigenlijk doel is van al het doen en laten. De leiders van deze Padvinderij worden gevonden onder de leden van C. J. M. Vereenigingen, hetgeen een zekere waarborg is voor het handhaven der bondsbedoelingen. Bekijkt men de plaatjes in de brochure, dan ziet men dat deze Padvinders ook hebben hun eigen troeplokalen, waarbij dus weer de gedachte voorzit dat padvinderij niet wil zeggen *immer en altijd* buiten zwerven, maar een eigen jongensmilieu hebben vanwaar uit *alle* paden gevonden worden. In het Troeplokaal wordt gelezen, gesproken, gespeeld. Het moet natuurlijk door de jongens zelf worden ingericht en aangekleed. Een ander plaatje toont padvinders die den boer helpen bij het werk. Wanneer hier geen gewoonte van wordt gemaakt kan een dergelijk optreden wel iets goeds zijn. Het woord Padvinders*kamp* tenslotte spreekt wel voor zich zelf. Deze C. J. M. V.-Padvinderij is wel een der aardigste takken van het Jongenswerk van het N. J. V., omdat hier toch de ruimste geest zal heerschen en het meest allerlei mogelijkheden in de jongens tot ontplooiing zullen kunnen komen. Het hangt maar af van de leiding; dat deze ernstig bedoeld en opgevat wordt, daaraan behoeven we bij het N. J. V. niet te twijfelen. 't Is maar de vraag of de leiders eenig begrip hebben van den jongensleeftijd want met zendingsijver alleen zou men hier niet genoeg bereiken. De leiding weet dit zelf heel goed. Om een citaat te geven uit de brochure, hier boven genoemd: „Het gaat met de Padvinderij als met alle middelen. Ze kunnen gebruikt en misbruikt worden. 't Is er mee als met een viool, gegeven in de handen

van 'n kunstenaar; hij brengt daaruit voort de schoonste muziek. Maar degene die nèt in staat is, met veel misstreken er 'n toonladdertje op te spelen, in zijn handen is diezelfde viool 'n jammerhoutje".

Ook getuigt van inzicht de volgende passage, die wordt gericht tegen hen die bang zijn dat deze Padvinderij de jongens te veel naar de wereld der genietingen en uiterlijkheden drijft, tegen menschen uit de Christelijke kringen zelf: „Het doel wordt bijna nooit gezien door hen, die buiten het werk staan. Wanneer er Christen-Jongemannen uit ons werk voort moeten komen, die voor de wereld als Christenen beteekenis hebben, dan moeten zij toch niet gelijk zijn aan de Christenen, waaruit thans de kerk bijna uitsluitend bestaat, die, *van raak niet en smaak niet en roer niet aan*; die doodgepreekt zijn en dood leven; waar de wereld beu van is, omdat ze wel leeren hoe het zijn moet, maar zoo niet leven". Daar is geen woord Fransch bij en zoo iets kan alleen gezegd worden door iemand die 'n levend mensch wil zijn en die ook stellig psychologisch inzicht heeft. Want, al getuigt dit pleidooi van durf, toch zal de schrijver geweten hebben waarom men zoo iets gerust kan zeggen, nl. omdat in den regel ieder lezer zich zelf toch beschouwt als juist niet te behooren tot een zoo weinig vleiend geteekende groep.

Wanneer ik nu nog meedeel dat voor deze Padvinders, evenals voor de gewone jongens-groepen, cursussen worden gegeven in sloijd (houtbewerking, cartonnage, enz.) en dat de jongens ook in dienst van de medemenschen gezet worden (bloemen brengen naar zieken, e. d.), dan heb ik de hoofdzaken van het jeugdwerk wel verteld.

Al het werk van het N. J. V. is tenslotte inwendige zending en we moeten niet vergeten dat naast al het door mij genoemde werk in groepen, het religieuze toch de hoofdschotel inneemt. Het zal altijd mooi werk blijven zoolang er een levende leidende kern is. We moeten het werk ook bezien als een poging om in 'n milieu dat door

verstarring bedreigd wordt, een levenden Christelijken geest te bevorderen. Het werk is noodig naast dat van de N. C. S. V., omdat het N. J. V. een beweging is uit den kleinen burgerstand voornamelijk, hetgeen blijkt uit de beroepsstatistiek der leden. De statistiek van 1923 bijv. toont aan dat op 'n ledenaantal van ruim 14 500 er ongeveer 3650 werkzaam waren in den landbouw, 1360 in kantoorarbeid, 700 in het metaalbewerkersvak, 700 in het timmervak en dat er slechts 572 leden waren die „intellectueelen" arbeid verrichtten. Vergelijkt men voorts het aantal leden dat meedoet in een letterkundige groep met dat van hen die meedoen in muziekcorps of zangvereeniging, dan krijgt men voor 1923 de volgende cijfers: aan letterkundige groepen deden mee 329 leden, aan muziek- of zanggroepen 1060. Bovendien moet men het woord letterkunde niet al te gewichtig opvatten. Gymnastiek-clubs hebben ook 't mooie cijfer van 600 leden.

Er bestaat ook een statistiek van de leden der jongelieden-en knapen-vereenigingen, nl. in rubrieken als fluitspel, zang, sloijd, gymnastiek, enz. Hier staat de gymnastiek bovenaan met 444 jongens, dan volgt sloijd met 380, fluitspel met 370, zang met .... 32. Ook hier zingen de jongeren blijkbaar nog niet graag! Wat vlotte nieuwe eigen liederen zouden hier geen kwaad doen.

Alles bij elkaar bedroeg het aantal jonge menschen, door het N. J. V. bereikt, op 1 Oct. 1923 niet minder dan 26 773. Mede op grond daarvan mag het N. J. V. tot de belangrijkste bonden gerekend worden, die werkzaam zijn tot verdieping en tot levendmaking van den menschelijken geest. Wat nog niet erg sterk is in het groote geheel van het N. J. V., is de belangstelling voor sociale problemen. Tot dusverre bestonden sociale cursussen nog voornamelijk in het bijbrengen van de beginselen der staatsinrichting. Meer en meer zullen echter de leden er wel naar gaan verlangen om eens, desnoods door menschen buiten het eigen standpunt, geplaatst te worden voor enkele sociale vragen,

die misschien wel eenige verwondering zouden kunnen opwekken. In alle bonden zien we dit verschijnsel: men wéét dat er in de wereld allerlei dingen scheef zijn, nu wil men ze ook duidelijk zien, en uit de verwondering die uit dit zien voortkomt, is reeds vaak een sterk gevoel van gegrepenheid en verantwoordelijkheid geboren. Reeds deden leden van het N. J. V. mee aan de Jongeren Vredes-Actie. Het woord van Ds. Gerretson zal dus wel van kracht blijven: Nieuwbouw op ouden grondslag.

NEDERLANDSCHE CHRISTEN-STUDENTEN VEREENIGING [1]).

De N. C. S. V., al is zij dan ook een kleine 50 jaar jonger dan het N. J. V., mag toch tot de oudste Nederlandsche organisaties van jongeren gerekend worden. Men mag wel reeds aannemen dat menig student, die op 't oogenblik lid wordt der N. C. S. V., het gevoel heeft dat deze altijd bestaan heeft. De voorgeschiedenis van de N. C. S. V. zal hem echter toch altijd belang inboezemen en de N. C. S. V. stelt er ook prijs op dat haar leden bekend zijn met haar geschiedenis en de uitbreiding van haar werk. Ons interesseert, nu wij de N. C. S. V. gaan bezien, haar geschiedenis zeer zeker.

De N. C. S. V. is in haar oorsprong te zien als Zendingsvereeniging en één der onmiddellijke aanleidingen tot de oprichting is geweest een internationale Zendingsconferentie, in 1896 te Liverpool gehouden op de eerste dagen van dat jaar. Reeds dadelijk na de terugkomst der nederlandsche afgevaardigden naar deze conferentie, is, op 14 Januari 1896, een bijeenkomst belegd te Velp, waar de plan-

[1]) Men leze het boek van Dr. M. van Rhijn, „Taak en arbeid der N.C.S.V.", door Dr. M. van Rhijn, gevende een persoonlijken kijk van den schrijver op deze organisatie. (uitgegeven bij G. J. A. Ruys, Utrecht 1920)

Boven: Nabespreking in de hei (N. C. S. V. conferentie).
Onder: Ontspanningsmoment (N. C. S. V. conferentie).

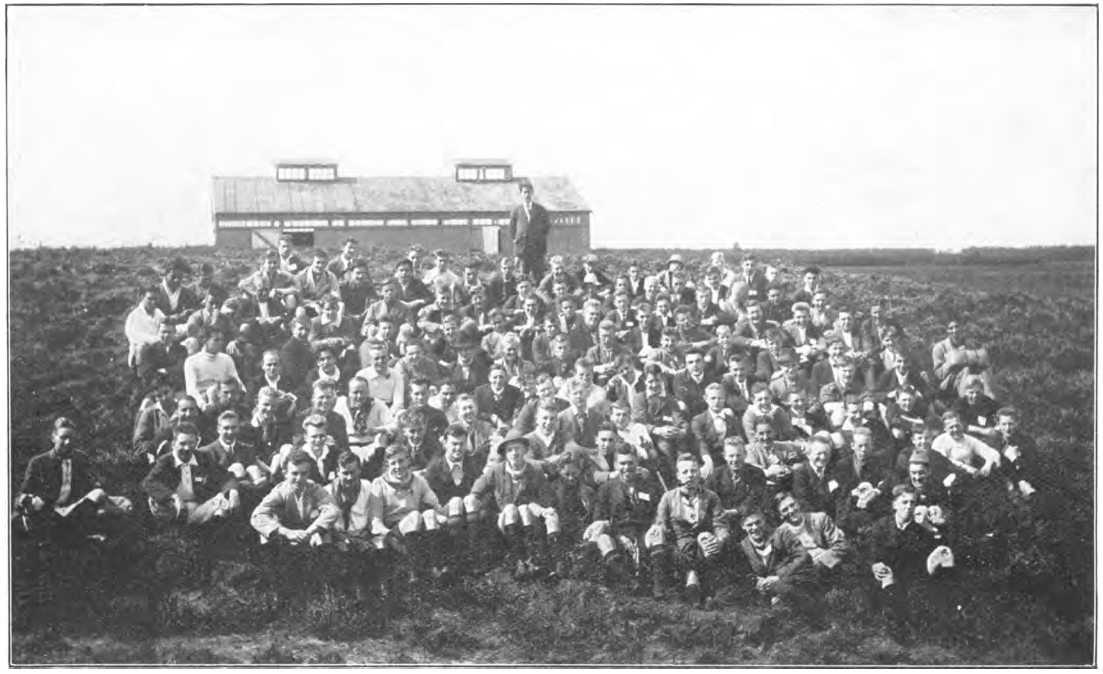

Bevolking eener novieten conferentie (N. C. S. V.).

nen en mogelijkheden werden besproken om te komen tot de oprichting van een Nederlandsche C. S. V. Die mogelijkheden bleken te bestaan, want een maand later, op 27 Februari 1896, was het zoo ver: de N. C. S. V. was geboren.

Konden wij bij het N. J. V. wijzen op internationaal verband en op 't ontstaan van soortgelijke vereenigingen en bewegingen in Engeland en elders, hetzelfde is bij de N. C. S. V. het geval. Op 't oogenblik dat in ons land de N. C. S. V. tot stand kwam, werden of waren reeds in verschillende andere landen, allereerst de Engelsch sprekende, Christen-Studenten Vereenigingen opgericht. In 1894 begon Dr. John Mott de spurt om tot 'n wereldfederatie te komen; hij reisde en trok rond, legde overal banden, bezielde overal waar hij kwam en reeds in 1895 werd in Zweden de wereldfederatie van C. S. V.'en opgericht. Het hoofdbestuur van de N. C. S. V. laat zelden na, ook in eigen ledenkring, te wijzen op dit wereld-verband. Mogelijk heeft dit ook een meer toevallige oorzaak, nl. dat Dr. H. C. Rutgers, vast algemeen- secretaris der N. C. S. V., in de Wereldfederatie een der hoogste posten bekleedt en dat dus ook daardoor in de Nederlandsche C. S. V. de gedachte aan het vereenigingswerk met die aan het wereldverband saamgeweven is. In elk geval is hier weer een zendingsgedachte in te zien: men voelt zich 'n deel van het groote geheel der bewoonde wereld, waar overal om dit werk wordt gevraagd.

Er zat schot in die Wereldfederatie. De meest verschillende en verst verwijderde landen traden al dadelijk in de eerste jaren toe en zoo kon men al vrij gauw zich gaan bezinnen op de praktische mogelijkheden die 't wereldverband opende. Het spreekt van zelf dat bij een zoo groot aantal aangesloten bonden over en weer heel wat te leeren valt in organisatie, werkwijze, enz. Maar bovendien kon men nu gemeenschappelijk steun verleenen waar het 't meest noodig was en de wereldfederatie heeft dan ook altijd werk genoeg gehad. Er is nog een bijzonderheid op

te merken over dit groot verband, nl. dat het wel in dogmatischen zin een eenheid vertoont, maar niet in de uitwerking der geloofsovertuiging. De gemeenschappelijke overtuiging is het geloof in Jezus Christus als Meester, tot Wien de onvolmaakte mensch zich wenden moet, wil hij God naderen en ervaren in zijn leven. Dit nu brengt echter mee dat principieel ook Katholieke groepen zich kunnen aansluiten, hetgeen dan ook inderdaad 't geval is. Men zal begrijpen dat dit zich voordoet in hoofdzakelijk-Katholieke landen en men zal zich er niet over verwonderen dat de Nederlandsche Katholieke Studenten-organisatie er niet bij aangesloten is.

Is nu, evenals bij het N. J. V., deze beweging voortgekomen uit rechtzinnig-Christelijke kringen, uit alles blijkt dat hier bij de N. C. S. V. 't werk gedaan werd onder studenten, d. w. z. intellectueelen. De leden weten meer en begrijpen meer. Dit brengt nog niet mede dat die leden zich reeds meer van den Christelijken geest hebben eigen gemaakt, maar het brengt wel mede dat men in eigen ledenkring gauwer de mogelijkheden zag, gauwer tot nieuw werk kwam, minder angstvallig was tegenover de buitenwereld, spoediger en beter de eischen van den tijd verstond en de menschen van dien tijd doorzag in hun behoeften. Nemen wij als voorbeeld maar eens het jeugdwerk. De N. C. S.V., opgericht in 1896, ging reeds in 1899 tot jongenswerk over; het N. J. V., dat reeds in 1853 was ontstaan, had pas in 1910 zijn eerste jongenskamp. Nu spreekt het wel vanzelf dat in een studenten-vereeniging door allerlei relaties een dergelijke onderneming finantieel misschien eerder mogelijk is, te meer waar ook de bereikte kampjongens meer kunnen betalen dan eenvoudiger jongens, maar toch is het verschil in tempo in de eerste tijden wel heel groot. Men mag het wel zóó zien dat de eerste generatie van N. C. S. V.-leiders reeds geleerd had van het Réveil en de daaruit voortgekomen bewegingen en nu met een nieuw enthousiasme en ruimen blik de oude wegen veel

sneller bewandelde en al spoedig onvoldoende vond wat anderen langzaam hadden opgebouwd.

De N.C.S.V. begon al heel gauw met zomerconferenties (Laren, Hattem, Nunspeet), sedert een aantal jaren ook met conferenties voor aankomende studenten (novietenkampen). Op de groote zomerconferenties van leden komen eenige honderden menschen, allen gelegerd in tenten, althans de heeren. Deze zomerconferenties zijn vaak vrij zwaar geweest wat het lezingprogramma betreft, voor jonge studenten een heele kluif. Meer en meer gaat de N. C. S. V in al haar werk rekening houden met de psychologie der leeftijden. Op de zomerconferenties dan heerscht een vlotte geest. Er is natuurlijk altijd een element onder de bezoekers dat de zaak naar de diepte maar half beleeft, doch er is een groote kern van menschen, wien hun jonge leven met zijn eischen groote ernst is en die altijd klaar staan om ieder die het noodig heeft, te spreken over de groote en de kleine kant van ons leven en over den steun die, naar hun overtuiging en ervaring, daarvoor den menschen is gegeven. Als deze kern er niet was geweest en nòg was in de N. C. S. V., zou deze vereeniging evenmin zoo stevig zijn uitgegroeid als vele andere die in de „sleur" kwamen, daar het eenige jaren lang in bepaalde kringen een soort van mode en gewoonte was om N. C. S. V.-lid te worden en zulk een mode is voor een vereeniging heel gevaarlijk. Als zendingsvereeniging heeft de N. C. S. V. altijd door alle zure appels heen gebeten en het werk met ijver voortgezet, zoodat er al heel wat voortreffelijks is gepresteerd, dat zich niet altijd in enkele woorden laat weergeven. Een machtig middel tot krachtigen en productieven arbeid is altijd een bondscentrum, dat tenslotte door de N. C. S. V. in 1916 werd gevonden in de villa *Bloemheuvel* te Zeist. Hier was nu gelegenheid voor allerlei groepen uit de leden om samen te komen voor kortere conferenties, bijbelcursussen, enz. Hier zetelde nu ook een vast algemeen-Secretariaat, een instelling zóó noodig, dat men niet begrijpt hoe de N. C. S. V.

het daarvóór zònder heeft kunnen stellen. Het aantal vaste, bezoldigde secretarissen is in de volgende jaren gedurig uitgebreid. Er waren twee vaste algemeen-secretarissen, waarvan er één, Dr. M. van Rijn, vooral werkzaam was in het leiden van bijbelcursussen en zich met het afdeelingswerk bemoeide. Maar o.a. ook jongens- en meisjeswerk kregen vaste secretarissen, die zich nu geheel aan hun tak van dienst konden geven en zoodoende er heel wat meer van maakten dan vroeger mogelijk was.

De N. C. S. V. bleef in haar arbeid niet geheel, maar wel grootendeels, studenten-vereeniging. Zij organiseerde lezingen en cursussen onder studenten, riep hen bij groepen naar het bondscentrum en trachtte overal het heilig vuur te ontsteken. Zij trad ook op naar buiten. De steun-actie (European Student Relief) voor Duitschland, Rusland en andere streken werd mede geleid door N. C. S. V.-leden. De N. C. S. V. zond ook aan alle gemobiliseerde studenten een gave in den vorm van een boek, „Tijdspiegelingen 1914—1916", een boek dat menigeen in dien modderpoel der mobilisatiejaren weer eens omhoog trok en wees op het dóórwerken van hooger gedachten. Ook onder cadetten en adelborsten werd gewerkt en werden afdeelingen gesticht.

Op elk gebied nam het werk der N. C. S. V. toe. Het jeugdwerk breidde zich steeds uit, al bestond het voornamelijk uit zomerwerk. Behalve eenige studenten-zomerconferenties zijn er op 't oogenblik een tiental jongenskampen en zes meisjes zomerclubs, zoodat alles met alles des zomers méér dan 2000 jonge menschen van het N. C. S. V. werk genieten.

Alle confereeren en vergaderen in bewogen tijden als wij nu beleven, geeft echter niets als alleen de *eischen* worden beschouwd die ons gesteld kunnen worden. Ook onze tijd zelf, onze samenleving, moet eens flink worden beschouwd in verhouding tot die eischen. De N. C. S. V. heeft getracht daarin niet achter te blijven, door conferenties te organiseeren die zeer bepaalde vraagstukken

behandelden. Ik noem: internationale verhoudingen, vredeswerk, dienstweigering, weerloosheid, enz. Ook onderwijs en opvoeding werden aanleidingen tot speciale cursussen.

Eenige jaren na den oorlog verminderde, zooals overal, ook in de N. C. S. V.-wereld de spanning. Wij zullen ditzelfde ook zien bij den V. C. S. B. en het zal in meer jeugdbonden het geval zijn geweest. De geweldige sociale belangstelling ging in de studentenwereld weer wat luwen. Aan den anderen kant geeft deze toestand wel weer een veel zuiverder beeld van de gegrepenheid der studentenwereld en der menschen in 't algemeen. Gelukkig maar dat de belangstelling niet heelemaal weg is en dat toch nog steeds een kring van menschen te vinden is, nu eens bij de N. C. S. V. dan weer in den V. C. S. B., die zich willen blijven geven aan de studie van sociale vragen en die niet schroomen om zoo noodig eens openlijk te breken met wat tot nu toe gewoon werd gevonden.

Den arbeid onder de leden zelf verricht de N. C. S. V. meest in de steden, binnenshuis; naar buiten, de natuur in, gaan de ledengroepen maar zelden. Met het jongens- en meisjeswerk is dit wèl het geval, vooral daar dit werk tot voor kort een buiten-centrum had in het Holthuus te Aerdenhout. Bovendien speelt dit werk zich 's zomers af in kampen, ten deele massale, soms kleinere, zigeunerkampen genaamd. Hiervoor zijn allerlei terreinen in gebruik, bij Nunspeet, Driebergen, Loosdrecht, Lunteren e. a. Er is veel overeenkomst in het kampwerk van N. C. S. V. en V. C. S. B. Een poging om iets hiervan weer te geven, doe ik liever bij de bespreking van V. C. S. B. en V. C. J. B., waar ik het jeugdwerk in alle vormen persoonlijk heb meegemaakt.

Uit de N. C. S. V-kringen worden, evenals uit sommige andere bonden, vele leiders gehaald voor ander werk. N. C. S. V.-leden bijv. leidden een kamp van jongens van het Rijksopvoedingsgesticht te Amersfoort, vele N. C. S. V.-leden waren leiders bij het N. J. V., bij de Padvinders, bij de Amsterd.

Maatschappij van Jonge Mannen en bij verschillende werkzaamheden in vereenigingen van socialen of religieuzen aard.

Verschillende afdeelingen hebben een eigen huis of afdeelingskamer. De N. C. S. V. zelf verhuisde al heel gauw van Bloemheuvel te Zeist naar het kasteel Hardenbroek bij Driebergen, dat van den bezitter ten gebruike werd ontvangen. Dit kasteel biedt gelegenheid tot een stevig geregeld vereenigingswerk. Voortdurend komen en gaan nieuwe groepen studenten dáár heen, ieder jaar zijn dáár speciale conferenties, waar dan ook bekende autoriteiten op allerlei gebied als deskundige voorlichters komen. Sinds 1917 zijn er reeds eenige duizende gasten geweest. Het huis met zijn vele ruime kamers en slaapzalen is een echt centrum van geestelijk leven. Het biedt niet het minst door zijn ligging en prachtig bosch een ideale gelegenheid voor bijeenkomsten, te meer waar men zich in de zalen alleen, waar tallooze voorouders uit hun lijsten op u neerkijken, wel eens wat „behoudend" zou blijven voelen.

De arbeid der N. C. S. V. is niet gemakkelijk. Wie de studentenwereld kent, weet dat studenten niet gauw jong van geest te maken zijn, behalve voor het gewone corps- en gezelligheidsleven, en ook dat nog met mate. Hetzelfde is eigenlijk het geval met vele van de kampjongens. Het „natuurlijke", dat in echten geest en humor of reine dwaasheid behagen schept, is bij vele „heertjes" weg of naar den achtergrond gedrongen. Vandaar dat het veel gemakkelijker is om in een jongenskamp een zekere studentikooze geest te krijgen, dan de stemming die wèl vroolijk, wèl met humor doorspekt mag zijn, maar een stemming van *jongens* moet blijven, van èchte eenvoudige jongens, die zich ook niet schamen voor 'n gevoel van misnoegen over iets verkeerds in hun eigen samenleving, ook niet schamen voor het gevoel iets heel moois beleefd te hebben op bepaalde oogenblikken, dat hen noodzaakt eens even stil te zijn en rustig de tent in te willen kruipen zonder dat de taptoe noodig is. De N. C. S. V. is zich de problemen heel goed bewust en stelt haar leidersploegen met

zorg samen. Deze zorg is nooit groot genoeg, want als er een „studentikooze" geest zou heerschen onder de leiders, die vóór alles student willen zijn, ook tegenover de jongens, dan zou er van eenige goede werking van het kamp geen sprake zijn. Men vindt deze moeilijkheden ook in andere kampen, b.v. in die van den V. C. S. B., hoewel niet in die mate, daar de N. C. S. V. haar jongens toch voor een groot deel krijgt uit andere kringen, die soms den eenvoud van geest niet meer bezitten die noodig is voor een zuiver, frisch *jongens*kamp.

Juist omdat de N. C. S. V. in allerlei kringen werkt, is haar arbeid zoo noodig. Zij heeft sinds eenige jaren haar dogmatische basis veranderd in een doelstelling, hetgeen dus mee brengt dat niemand het behoeft te laten lid te worden, wanneer hij een dogmatische basis niet zou hebben willen onderschrijven. Men aanvaardt die menschen ook als leden en medewerkers. Dit bracht natuurlijk wel wat meer beroering in confessioneele kringen, waar men dan ook vaak alle zeilen bijzet om de jonge zonen te verhinderen in de N. C. S. V. te gaan, als zijnde te weinig beginselvast en broedplaats voor ketterijen. Er is dan trouwens ook een afzonderlijke Gereformeerde Studenten Bond, de Societas Studiosorum Reformatorum (S. S. R.), hetgeen niet wegneemt dat nog tal van Gereformeerde studenten lid zijn van de N. C. S.V. om de zegening te genieten ook eens met andere meeningen en gevoelens kennis te maken en hun geloof levend te houden. Ja, nog sterker, er is juist een niet gering aantal Gereformeerden, die in de N. C. S. V. als leiders hard en enthousiast werken en getuigenis afleggen van groote geloofskracht.

Het werk van de N. S. C. V. is dus: gaan staan in de wereld en het middelpunt vormen van een kring van belangstellenden en in dien kring een Christelijke levensbeschouwing prediken en de menschen tot Jezus brengen. [1]) Vergelijken we de werkwijze van de N. C. S. V. met die van het N. J. V., dan zien we wel verschil. Meer met het N. C. S. V.-werk te

[1]) Zie voor verschil met den V. C. S. B. het hoofdstuk over dien Bond.

vergelijken is de arbeid die in Amsterdam verricht wordt door de Amsterdamsche Maatschappij voor Jonge Mannen. Daarbij zijn trouwens eenige oud-leden der N. C. S. V. als leiders werkzaam. Terwijl de leden van het N. J. V. vrijwel zonder onderscheid komen uit kringen waar de Chr. kerk reeds in 't middelpunt der belangstelling staat, is het bij de A. M. V. J. ook veeleer zóó dat deze vereeniging zich in 't volle leven wil zetten en de jonge menschen op allerlei wijzen tot zich trekt, terwijl dan zeer geleidelijk pas eenige zendingsbedoeling tot hen doordringt. Dit laatste doet de N. C. S. V. echter niet bedekt, maar wat betreft de kringen waaruit de leden gevonden worden, zijn N. C. S. V. en A. M. V. J. wel te vergelijken, niet maatschappelijk, maar ten opzichte van de kleur-variatie. De A. M. V. J. werkt eigenlijk voor een deel op terrein dat met N. C. S. V.-arbeid te vereenigen zou zijn! Zij beschikt echter over veel grooter finantieele middelen en schijnt zich zelfstandig te willen houden. Zij zal groote gebouwen laten zetten, zij heeft buitenhuizen, sportterrein, etc. De leiding berust er bij ouderen. Tot voor kort was het Christelijke karakter van de A. M. V. J. niet algemeen bekend. Dit is ook te begrijpen als men de werkwijze in aanmerking neemt. Daarin lijkt de A. M. V. J. meer op de echte Y. M. C A., dan bijv. het N. J. V. of de N. C. S. V.

De N. C. S. V., om tot haar terug te keeren, heeft een berichtenblaadje „Mededeelingen uit de N. C. S. V.", maar eveneens een groot maandtijdschrift „Eltheto", met goed verzorgde artikelen over religieuze, maatschappelijke en litteraire onderwerpen. Het getuigt, evenals de N. C. S. V. zelf, van een vrijmoedig in 't rond willen zien, terwijl de titel, beteekenende „Uw koninkrijk kome", er waarborg voor is dat de bedoelingen der N. C. S. V. altijd gediend worden. Ook het jeugdwerk heeft zijn eigen kranten, zoowel 't jongens- als 't meisjes-werk. De humor is daar naast de ernst ruim vertegenwoordigd.

Het ledenaantal der N. C. S. V. is het laatste jaar wat teruggeloopen en onder de 1000 gebleven. De organisatie van

oud-leden breidt zich echter uit, vooral in Indië wordt door de Vereeniging van Indische Oudleden goed werk gedaan.

Bedenkelijker dan een misschien tijdelijke teruggang van het ledenaantal, is de moeilijkheid die de finantiën de laatste jaren opleverden. De periodiek terugkeerende noodkreet hielp steeds, het laatste jaar echter moest er sterk bezuinigd worden op bezoldigde secretariaten en het Holthuis moest worden gesloten. Misschien zal echter door oude N. C. S. V.-vrienden ook ditmaal nog wel eens te hulp worden gekomen en kan 't werk in vollen omvang weer opgevat worden.

DE VRIJZINNIG CHRISTELIJKE STUDENTEN BOND (V. C. S. B.)

Eenige malen in dit boekje zullen we zien dat een misschien ietwat brutaal geachte, maar desalniettemin met bezieling begonnen poging, om een nieuwe jeugd-organisatie te vormen, terstond gevolgd werd door een snellen opbloei die mogelijkheden openbaarde, door weinigen der oprichters nog voor de naaste toekomst gehoopt en verwacht. Dit verschijnsel vinden we o. a. bij de beweging, die in vrijzinnig-godsdienstige kringen is ontstaan. Ik wil mij haasten er bij te voegen dat wij nog niet in staat zijn te overzien hoever deze opbloei, dit uitslaan van de vleugels en die uitbreiding van terrein nog zal doorgaan. Daarvoor zijn tien jaar nog een te korte tijdsduur. Zeker is het dat deze ontwikkeling soms ook op andere wijze zal plaats vinden dan elders, omdat hier iets betrekkelijk jongs zich baan moet breken door een wereld die gewend is aan iets anders, ik bedoel de vrijzinnig-Christelijke idee, waarbij het begrip vrijzinnig niet meer materieel is, doch formeel.

Ik noemde reeds het aantal van 10 jaren: dit brengt mij er toe maar dadelijk daaraan vastknoopende iets van het ontstaan van den V. C. S. B. te zeggen en daarna dezen Bond in zijn ontwikkeling te volgen, zij het in groote trekken. Er

zijn weinig dingen die zoo maar uit de lucht komen vallen. Den V. C. S. B. kan men dan ook, althans nu men de geschiedenis vóór zich heeft liggen, al eenige jaren zien aankomen vóór 't tot een oprichting komt. Intusschen waren er, sinds in ons land het religieus modernisme was gepredikt vanaf den katheder der hoogleeraren, reeds ongeveer drie generaties voorbij gegaan, alvorens uit de vrijzinnige wereld een dergelijke beweging zou opkomen. Dit was toch ook weer goed, want nu heeft dat moderne menschen-geslacht eerst eenige evoluties aan zich zelf kunnen laten voltrekken. Men was n.l. inmiddels in studentenkringen al weer wat los gekomen van de verheerlijking van het verstandelijke, van het gemaniak met klaarheid van begrip en verstandelijk inzicht, hoe uiterst broodnoodig dit alles ook was geweest en ook nu nog blijft. Er was weer een verlangen naar beleven, weer een leven uit religieuze christelijke gegrepenheid, die in groote vrijzinnige kringen een tijd lang zoek was geweest en slechts brandende gehouden door een aantal predikanten, enkele oudere vrijzinnige voorvechters (ik denk bijv. aan menschen als prof. T. Cannegieter) en door de gezegende gezinnen waar innerlijke warmte het gewonnen had van oppervlakkig liberalisme. Zoo was weer een bodem bereid voor een nieuw opgroeiend gewas: de V. C. S. B.

Het was in 1914 (nog in Juni, maar toch: het oorlogsjaar!) dat in Barchem eenige studenten, uit Leiden en Utrecht voornamelijk, bijeenkwamen voor een samenkomst, niet alleen met het doel om uitwisseling van gedachten te hebben maar ook, om het zoo eens te zeggen, omdat zij zich één voelden als Christelijke studenten, zonder dogmatische belijdenis toch één in het hoogste. Het waren ongeveer 25 menschen, die dezen eersten keer in dit organisatorisch-los verband bijeenkwamen en als plaats van samenkomst hadden het gebouwtje der Woodbrookers, den „Tempel" op den Kalenberg te Barchem. Wijlen Dr. H. L. Oort leidde de conferentie, waar zoowel ouderen als studenten 't woord voerden. Niet toevallig was het, dat de eerste lezing (van een medisch

student) getiteld was: „De rol van het verstand bij den Godsdienst", en de tweede (van een predikant) „Het volle Evangelie."

Het geheel had gepakt, het was positief geweest en warm: het zou herhaald worden. Even leek het echter of het 't volgend jaar moeilijk zou zijn: het was inmiddels oorlog in Europa. Maar in Juli 1915 had de tweede „losse" conferentie plaats, ditmaal niet met 25, maar met 60 deelnemers. Ter illustratie vermeld ik nog eenige onderwerpen uit deze tweede conferentie: „Protestantisme en kapitalisme", „de Richtingskwestie", „het oude en het nieuwe ideaal", „Eigen geloofsgroei". Nu was het gemeenschapsbesef wel voldoende aan het licht gekomen, men hoorde in studentenkringen al eens over dit alles spreken. Men begon propaganda te maken en schrijver dezes herinnert zich nog als den dag van gisteren hoe M. ten Cate, één der ijverigste pioniers van dit werk, diverse studenten duidelijk maakte nooit meer in Barchem te mogen ontbreken. En toen zij den volgenden zomer het tentzeil in Barchem inderdaad boven zich zagen, hadden zij het gevoel bij dit alles voor goed te behooren. Het was een „groote" tijd, die tijd van het „worden" van iets moois, iets belangrijks, dat een cultuurfactor van beteekenis zou *kunnen* worden. Nu *moest* een bond komen, het was duidelijk. Reeds waren er in enkele academiesteden plaatselijke studentenvereenigingen op dezen grondslag, bijv. te Groningen sinds 1902, aanvankelijk V. G. S. V. genoemd (niet V. C. S. V., dus „godsdienstig" in plaats van „Christelijk", zooals het later in analogie met den Bond is geworden); zoo ook in Utrecht, vanaf 1909 en in Leiden vanaf 1912. In den winter van 1915 nu, den 8sten December, werd de V. C. S. *Bond* opgericht uit de 3 bestaande vereenigingen. Nog vóór de volgende zomerconferentie, die nu „Bondsconferentie" was, hadden zich vereenigingen gevormd te Delft en Wageningen; in 1917 volgden Amsterdam, in 1918 Rotterdam en daarmee waren de hoogescholen voorzien van V. C. S. B.-afdeelingen. Teekenend was dat de vereeniging tot bestudeering van

ethische en religieuze vraagstukken, die indertijd was beschouwd als overbodigmakend de oprichting van een V. C. S. B., na de oprichting van dezen laatste juist zelf te gronde ging. De tijd was weer rijp geworden voor een positiever geluid. De volgende zomer-conferentie, door den *Bond* nu georganiseerd, trok al meer dan honderd menschen. Het aantal conferentie-gangers steeg de volgende jaren aanmerkelijk, om daarna weer te dalen. Dit laatste is te verklaren uit 't feit dat de Bond meer en meer speciale conferenties ging beleggen in den loop van het jaar, bijv. sociale, politiek-orienteerende, e. d.; maar bovendien uit 't feit dat natuurlijk bij den reusachtigen toeloop van leden er zeer vele waren geweest die meer mee-genomen werden door dezen vloed, dan wel uit eigen aandrift kwamen. Na eenige jaren zakt dan een dergelijke mode weer, hetgeen om der zuiverheids wille gelukkig te noemen is. Het grootste aantal bezoekers van zomerkamp-conferenties werd bereikt in 1919, toen er 350 kwamen, verdeeld over drie conferenties, terwijl in dat jaar bovendien nog 200 leden de winterconferentie bezochten, een instelling die ook vanaf het eerste bondsjaar is gehandhaafd, op één uitzondering na.

Wat was nu de grondslag van het werk van deze organisatie van jonge menschen? De grondslag was religie, christendom, de christelijke geest. De Bond heeft het met den naam Christelijk gewaagd, zeer bewust en met overtuiging. Dat was voor vrijzinnigen aan den eenen kant hun trots, aan den anderen kant een waag, aangezien het woord Christelijk in de oogen van vele „zoekers", die de Bond in elk geval ook wilde bereiken, een akeligen klank had. De V. C. S. B. heeft in jeugdig enthousiasme zich echter tot taak gesteld om aan te toonen, dat men zonder dogmatische eenheid toch een christelijke gemeenschap moest willen en kunnen vormen, Christelijk, „in den goeden zin des woords", hoorde men wel eens zeggen. De V. C. S. B. haastte zich dit te bereiken met de volgende beginselverklaring, in den winter van 1916 opgesteld:

„De Bond laat ieder vrij in de formuleering van zijn geloofsovertuiging.

„De Bond eischt een *oprecht streven* naar zuiver, religieus leven, d.w.z. een leven in gemeenschap met God, zooals in het Evangelie tot uiting komt.

„De Bond mag geen bepaalde vrijzinnige richting vertegenwoordigen, heeft slechts de vrije ontwikkeling van de richtingen, ook tegenover elkaar te verzekeren en streng te handhaven."

Zie hier een greep uit de verklaring, door voorzitter Meursing geformuleerd, zooals die alle bondsleden uit het hart gegrepen was.

Dit was een nieuw soort vrijzinnigheid, het viel niet samen met links-modern of rechts-modern, eigenlijk niet eens met modern, en toch was het iets positiefs, iets dat door de leden werd gevoeld als waard om gepropageerd te worden. Inderdaad heeft deze ruime houding van een groep menschen die toch ook nog iets anders positiefs beleefden, menig student weldadig aangedaan.

Laat mij nu een volgende vraag stellen: wat was het werk van deze organisatie? Als religieuse vereeniging van menschen, die zich bewust waren in menig opzicht nog zoekers te zijn, moest de Bond in de eerste plaats de gelegenheden gemakkelijk maken tot onderlinge gedachtenwisseling. Zoo ontstond op vele plaatsen een levendig „sectie"-verkeer. Kleine groepen studenten, elk van 10—12 menschen, kwamen op geregelde tijden bijeen, meestal onder leiding van één hunner, waarbij dan de leden zelf hun inleiding hielden over een door hen zelf bepaald onderwerp, hetzij ook over een gedeelte van een werk of een vraagstuk dat vooraf tot gezamenlijke bespreking was aangenomen. Loopen dergelijke secties vlot, dan zijn ze een bron van veel goeds. Men staat hier in hoofdzaak als volkomen gelijken tegenover elkaar, men wil elkaar leeren begrijpen en voelt zich toch vrij in dat al of niet begrijpen; daardoor juist begrijpt men elkaar beter en menig verstokt individu heeft hier geleerd wat meer waar-

deering te voelen voor een ander en te ervaren dat een Christelijke geest niet gebonden is aan een bepaalde materieele opvatting. Bij goed weer werden deze secties vaak buiten gehouden, of gecombineerd met kortere of langere fietstochten. De Nederl. Protestanten Bond heeft, vooral met 't oog op dergelijk sectie-werk in den V. C. S. B., een boekje uitgegeven, „Onze Uitrusting", een levensboekje voor Jongeren, waarin de belangrijkste vragen zijn behandeld door personen die in den V. C. S. B. bekend waren. Het spreekt vanzelf dat naast dit klein verkeer nog de grootere afdeelingsvergaderingen staan, waar in den regel ouderen als inleiders optreden. Een dergelijk vereenigingsleven, door Jongeren geleid, was een belangrijk iets. Jongeren, en zeker studenten, doen precies wat ze willen als men ze vrij laat, en ze doen dan zeker niet altijd het onzinnigste. Veeleer trof men in hun handelwijze, naast de traditioneele stommiteiten, veel oorspronkelijks aan, ook wel eens iets dat alleen in de oogen van ouderen verkeerd was. Met traditie hadden deze V. C. S. B.-ers, vooral in de eerste jaren natuurlijk, weinig op. Men vroeg als sprekers precies wie men wilde en stoorde zich nooit aan eenig verwijt, als zou men voorkeur hebben voor dit of voor dat; men vroeg om de *persoon*, nooit om de richting. Inderdaad, spelen bij vrijzinnigen de personen gauwer een belangrijke rol, zeer zeker is dit 't geval bij jonge menschen die vóór alles er behoefte aan hebben, dat de dingen zóó gezegd worden dat ze 't aanvoelen met hart en verstand beide. Zoo gingen dan ook vaak de hoofdbestuursleden zelf den boer op, d.w.z. de afdeelingen langs, om daar als gelijke tegen gelijken te getuigen en de menschen wakker te maken en de idealen voor te houden. Er is heel wat gewerkt in die jaren, en heel wat „gereisd". De eerste voorzitter van den V. C. S. B. kon gevoegelijk op zijn visitekaartje hebben laten drukken „handelsreiziger in vrijzinnig-Christelijke beginselen", zooals een spotvogel eens voorstelde. Er was menig student die een papa had die niet wist wat hij méér moest doen: zich verheugen over deze nieuwe werkzaamheid zijns zoons òf

met angst en beven aan des jongelings examens denken.

Ruimschoots gelegenheid om eigen werkzaamheid te ontplooien gaf ook het zomerwerk. Voorbereiding en nog eens voorbereiding allereerst. Ik noem: het zoeken van nieuw terrein (gevonden in Drente, bij Diever en later ook bij Sleen), contract-bemoeiingen, ontwerpen van eigen tent-model, bouw-beslommeringen (vast keukengebouwtje en slaaphuisje voor sprekers en andere grootmachten), fourageering, administratie, technische en geestelijke leiding der zomerconferenties, dit alles geschiedde door studenten en over 't algemeen geschiedde het zeer goed ook. Dit Kamp-conferentieleven was voor velen een openbaring. Er heerschte een zeer bijzondere, allervoortreffelijkste geest. Dreigde er een enkel oogenblik eens een te groote spanning te komen, die tot gevolg zou kunnen hebben een al te groote „stemming" dan kwam toch meestal weer gauw het gezonde tegenwicht van den daverenden lach, wanneer één der kamp-dwazen een bevlieging kreeg en de humor hoogtij vierde. Het beste van deze conferenties was dat men samen werkelijk verdieping zocht en vond, dat men in zuivere omgeving de levenseischen op zich kon laten inwerken, zich de verschillende consequenties van zijn mensch-zijn bewust werd als nergens anders. Vele zoekende geesten hebben op dergelijke conferenties iets ontdekt van het voorrecht om een mensch te zijn, staande op religieuzen grondslag, een mensch ook met allerlei moeilijkheden die overwonnen moeten worden of op zij gezet, wil men een leven vinden dat positief leven mag heeten. Anderen weer, die min of meer bewust gemeend hadden vele anderen vooruit te zijn, kwamen hier tot de gezonde ervaring dat in vele, weinig op den voorgrond tredende menschen, iets aanwezig was dat zij zelf nog niet in die mate of in die zuiverheid hadden bereikt. Ook de werkzaamheid in het kamp is nuttig. Een enkele, die niet geheel terecht zich misschien erg „geestelijk" voelde, toont bij het traag verrichten van de corvée (tafels dekken, schalen met eten uit de keuken halen en telkens bij laten vullen, water halen, tafels

afruimen, tent schoonmaken) dat dit geestelijke toch nog niet zoo veel invloed had gehad dat hij (zij) de eenvoudige gemeenschapsplichten goed wil vervullen Het spreekt van zelf dat in zoo'n geval dit euvel aan den betreffende op kampsche wijze wel aan 't verstand wordt gebracht.

Naast dit sectie-werk en de groote conferenties organiseerde de V. C. S. B. al vrij gauw *speciale conferenties*. Zoo zijn er geweest voor juristen, voor theologen, voor medici; in samenwerking met de oudleden en met den V. C. J. B. was er ook de paedagogische conferentie; voorts de politieke (orienteerend), de sociale, enz. Ook keek de V. C. S. B. om zich heen en moest zich wel goed bezinnen op de plaats die hij innam tegenover of naast de N. C. S. V. Het bleek al gauw dat van een „tegenover" geen sprake behoefde te zijn. Sinds de N. C. S. V. haar rechtzinnige basis veranderde in een doelstelling en daardoor eigenlijk de poorten wijder openzette, leek het wel eens of N. C. S. V. en V. C. S. B. te veel op elkaar geleken, maar beide vereenigingen krijgen toch hun leden voor een goed deel uit verschillende kringen. In de praktijk gaan de studenten van orthodoxen huize toch naar de N. C. S. V., en de vrijzinniger opgevoeden veelal naar den V. C. S. B. Er is dan ook in mentaliteit wel degelijk een verschil tusschen beide bonden. Het is wel eens heel goed zóó gezegd: De N. C. S. V. wil brengen tot Christus; de V. C. S. B. tot Christendom. In dit opzicht voelt men nog duidelijk dat de N. C. S. V. is ontstaan als zendingsbeweging, die de wereld tot Christus wilde voeren, terwijl dit in den V. C. S. B. niet achterwege behoefde te blijven, maar toch achterstaat bij de begeerte om zonder te veel vooropgezette meening eigen leven te voeden met den christelijken geest. Deze verschillen worden niet op dit oogenblik pas door mij geconstateerd, maar kwamen al duidelijk aan den dag bij de gecombineerde H. B.-vergaderingen van deze beide bonden. In Februari 1917 had voor 't eerst op uitnoodiging der N. C. S. V. zulk een gemeenschappelijke bespreking plaats en was het groepje V. C. S. B.-bestuursleden een weekeinde te gast in

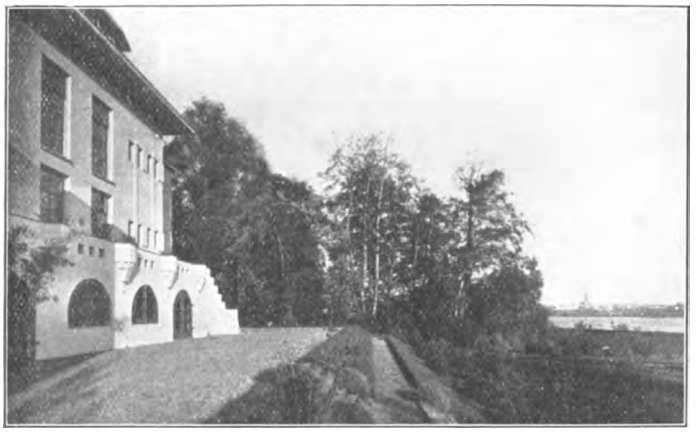

Boven: Terras en tuin achter de Oolgaardtstichting (V. C. S. B. en V. C J. B.).
Onder: Sprekershuisje op het kampterrein te Sleen (V. C. S. B.).

Boven: Meisjeskampbevolking (V. C. S. B.).

Onder: Een hooggeleerd hoofdleider aan de start van de estafetteloop (Jongenskamp V. C. S. B.).

Bloemheuvel, te Zeist, het toenmalige hoofdkwartier der N. C. S. V. Vanaf dat oogenblik is, met korte en soms met heel lange tusschenpoozen, een dergelijk contact herhaald, zonder twijfel tot voordeel van beide partijen; ten eerste leerde men dat bewogenheid en gegrepenheid door den christelijken geest samenbindt wat door al 't andere gescheiden wordt, ten tweede kwamen de vereenigingsverschillen nu ook duidelijker aan het licht.

In 1918 betrok de V. C. S. B. voor zijn zomer-conferenties het terrein bij Diever en werd er dus, zij het door velen met een bloedend hart, afscheid genomen van het dierbaar geworden Barchem. Nu was er nog meer werk aan den winkel, want het betrekken van een nieuw terrein, waar de Bond den heelen zomer baas kon zijn, was gebeurd met 't oog op het *Jongenswerk* dat de V. C. S. B. wilde aanpakken. Zeide ik van de N. C. S. V. dat zij in wezen een Zendingsvereeniging was, eigenlijk geldt ditzelfde voor vele vereenigingen met 'n ideëel doel en zeker ook wel voor den V. C. S. B. Wanneer een vereeniging als de V. C. S. B. aan jongenswerk gaat doen, zou dat om twee redenen kunnen zijn, n.l. in de eerste plaats de zendingsreden, d.w.z. ook het opkomende jonge geslacht den weg wijzen in een levensrichting die zijn eigen richting is, ten tweede het zorgen voor een geregelden aanwas van leden. In jeugdigen overmoed heeft de V. C. S. B. dit laatste als motief indertijd afgewezen, niet omdat hij meende toch wel genoeg leden te kunnen krijgen, maar om zuiver te staan, om gespaard te blijven voor het feit dat de propaganda, van de kampen uitgaande, bondspropaganda zou worden in dien zin dat alle bezoekers der V. C. S. B.-jongenskampen later als vanzelfsprekend *lid* zouden worden.

Een dergelijke vanzelfsprekendheid zou niets dan ellende opleveren; men kon het zien bij andere vereenigingen met langer historie, dat op de zomerconferenties altijd een aantal leden kwam, ja, uit traditie, omdat ze tot nu toe de zomer-*kampen* hadden meegemaakt en nu iets van een voortzetting daarvan vermoedden in de *conferenties*. Een vermoeden

dat niet verkeerd zou zijn als bij die menschen niet in het Jongenskamp de ernst slechts op den koop toe was genomen en de pret als het eenige was aangevoeld. De V. C. S. B. wilde daarvoor gespaard blijven, althans voor zooveel mogelijk, en zoo bleef de inzet van het jongenswerk: geven wat men te geven heeft. Er was vaak in den Bond gezegd: wij hebben nu zooveel aan den Bond gehad, we *krijgen* voortdurend, wij kunnen geen levensvatbaarheid behouden als we niet gaan *geven*. Nu was Jeugdwerk wel het eerste wat de Bond kon gaan doen. Het heilig vuur was er voor aanwezig, de ervaring echter ontbrak! Met de grootste zorg werden dus de eerste leidersploegen uitgekozen, de hoofdleiding werd toevertrouwd aan twee ouderen, de professoren Lindeboom (Groningen) en Heering (Leiden). Immers men begon met twee kampen, elk van 60 jongens. Waar een wil is, is een weg. Dat bleek met deze kampen. Hoewel de leidende ploegen voor 95 % geenerlei ervaring hadden van dit werk, slaagden de kampen volkomen, sloegen in en waren vanaf dat oogenblik ieder jaar bezet. Zelfs moest dit kampwerk worden uitgebreid, waarvoor dan ook een tweede terrein (bij Sleen) noodig zou zijn. Er waren in den zomer van 1919 reeds 3 conferenties voor leden, twee jongenskampen en ook al een meisjeskamp. Deze laatste nieuwigheid had zóó veel succes, dat momenteel de V. C. S. B. des zomers 3 jongenskampen en 3 meisjeskampen organiseert, ongerekend de zigeunerkampen die in samenwerking met den V. C. J. B. worden gehouden, waarover bij den V. C. J. B. zal worden gesproken.

Daarbij komen nog 2 kampen, bestemd voor oudere jongens en meisjes, de zoogenaamde novieten-kampen. Beide terreinen (Sleen en Diever) zijn voor dit alles dan ook den heelen zomer in gebruik. Het spreekt wel vanzelf dat er heel wat organisatie noodig is om al dit werk te laten slagen zouder dat 't al te veel geld kost. Een enkele bezoldigde, maar niet minder enthousiaste administratieve kracht, is dan ook noodig gebleken. Maar, het moge hier even ingelascht worden, het bondswerk in 't algemeen, de belangrijkheid en de

toekomst van het werk, mits goed aangepakt, eischt zóó groote toewijding, dat al eenige jaren lang geroepen werd om een vast, bezoldigd *algemeen secretaris*. Dringend was er iemand noodig die de lijnen kon uitstippelen waarlangs het bondswerk zich zou bewegen in de toekomst; onvoldoende was daartoe gebleken het ieder jaar opnieuw wisselende secretariaat. Wàs er voor allerlei al flink gebedeld, voor dit algemeen-secretariaat is tenslotte gezorgd, zoowel door contributie verhoogingen, als door een nieuwe bedelpartij, in samenwerking met den V. C. J. B. op touw gezet. Daarbij bleek ondubbelzinnig dat de Vrijzinnige wereld aan 't wakker worden is, want velen voelden dadelijk dat dit geen bedelen was ten eigen bate, maar ten bate van een wijder toekomst van serieus Vrijzinnig-Protestantisme. In het voorjaar van 1925 kon als algemeen-secretaris voor V. C. S. B. en V. C. J. B. in functie treden de heer J. A. de Koning, die als juist afgestudeerd theoloog, en als oud-voorzitter van den V. C. J. B. tevens, beide bonden kende en met groot enthousiasme op 1 Mei zijn werk in deze nieuwe positie voortzette om er zich, voorloopig voor drie jaar, geheel aan te wijden.

Over het jeugdwerk, speciaal de kampen, wil ik nu nog enkele dingen zeggen. Wie dergelijke jongens- en meisjeskampen van nabij wel eens heeft gadegeslagen (beter nog meegemaakt), zal niet licht ooit meer 't weldadige daarvan vergeten. Steeds nog zal hij in gedachten vóór zich kunnen zien die 60 bont, maar luchtig gekleede kampbewoners, vol druk vertier en gelach, in volle vaart rennend naar de sportvelden, of flink aanstappend op 'n lange boschwandeling, soms zingend, soms in heftig debat, tot de dichtst nabij zijnde chef-gek 't gesprek over 'n anderen boeg gooit en 't bosch begint te weergalmen van al 't gebrul en getier als een of ander amateur-dwaas goed op stoot komt. Maar nooit ook vergeet hij het wonderbaarlijke, hoe die 60 jongens 's avonds, na zulk een voor hen genotvollen dag, weer vol aandacht zijn geschaard om den student-leider, die zijn korte maar ernstige avondinleiding houdt, waarop menigmaal een geanimeerde

nabespreking volgt. Ik sprak over het wonderbaarlijke. Eigenlijk is het niet wonderbaarlijk. Een niet verwaarloosde jongen wil wel luisteren naar ernst, hij wil wel weten wat in 't leven belangrijk is voor anderen en hij weet ook drommels goed wàt belangrijk is voor hem zelf; dat hij hier er zoo vatbaar voor is, komt alleen omdat de omstandigheden hier in 't kamp er zoo buitengewoon gunstig voor zijn: een heerlijk buiten-leven, gezondheid met lepels, geen gemaaktheid of schijn, noch van den kant der leiders, noch van den kant der jongens (wat worden de eerste kiemen daarvan onbarmhartig vernietigd door de omgeving van zulk een aansteller indien er zich eens een vertoont!), niets van dat alles; integendeel, een sfeer van vertrouwen en vriendschap en gezonde kritiek maakt dat eigenlijk alle jongens, ook de anders wel eens te bedeesden, ook de anders wel eens te veel op stang geredenen, zich hier thuis kunnen voelen. In zulk een milieu, waar de leider niet al te ver afstaat van de jongens, waar hij aan alles meedoet en slechts op gelijke rechten aanspraak maakt, daar wil de jongen veel in zich opnemen, wat hij in andere omstandigheden slechts aanhoort.

Er wordt ook gehockeyd en gevoetbald in zulk een jongenskamp, maar hoe anders eigenlijk dan in menige *club* waar niets anders belangrijk is. Hoe uitstekend wordt er ook vaak gevoetbald!! Vindt men 't ergens ter wereld dat de scheidsrechter de regels van het spel nog moet leeren tijdens „halftime"? Vindt men 't ergens ter wereld dat het officieele „jongens- elftal" het altijd wint van de leidersploeg en dat toch volgens „de reglementen" die leidersploeg het altijd gewonnen heeft? Dat is de kamphumor, die in staat is als weinig belangrijk te zien wat op bepaalde oogenblikken ook werkelijk weinig belangrijk is. En dan de wacht! Bij twee tegelijk wordt des nachts wacht gehouden. Of 't beslist noodig is? Wie zal 't zeggen?! In elk geval is 't goed dat men in de buurt weet dàt er wacht gehouden wordt; daarop hebben wel eens eenige feiten gewezen. Maar men zou dit element tòch niet gaarne missen. De Wacht! Verrukkelijk om dan

samen in die stille uren te kunnen luisteren naar de stilte, den nacht te leeren kennen als iets moois, hoe gezellig met een paar slechts op te zijn en.... een schotel met pap te weten in de eettent, waaraan de wachten zich in den loop van den nacht te goed kunnen doen! En dan na deze verkwikking de hei op, de ronde doen. Hier eens aan een piket trekken of hij misschien ook toevallig eens scheef stond! Dáár eens voelen of de tent-touwen door de vocht niet te zeer gekrompen zijn en al dergelijke „gewichtige" zorgen meer. En dan de volgende wacht roepen. Die doet bijv. weer heel anders. Heeft die de ronde gemaakt, de fietsen geteld (er mocht er eens één per geruischlooze Fokker ontvoerd zijn!), dan gaat dat wachterspaar bij een kaarslamp serieus een spelletje schaken. En dan een boeiend boek! En de pap! En bij dat alles nog: verantwoordelijkheid. Is het niet om te smullen, die taak van de wacht? Wie de hondenwacht heeft, is soms al te voren de held van den dag. Terecht, want het valt ze soms niet mee, als de dag eens wat vermoeiend is geweest, om dan om 2 uur weer te moeten oprijzen en den killen nacht in te moeten. Het wakker worden van dezen gelukkigen sterveling is voor de beide wachten die afgelost zullen worden vaak een bron van vermaak en wordt soms des morgens voor 't verzamelde volk nog eens nagedaan. Vergeten we niet, dat elken nacht minstens één leider méé wacht heeft, die echter wel eens, zoo er geen bezwaar te bedenken is, niet opblijft maar de wacht opdraagt aan de jongens. Alleen wanneer het jongere kampgasten zijn die de wacht hebben, blijft de leider steeds actief. Maar het gebeurt ook dat de leider, al is 't niet noodig, een tijd opblijft om eens rustig te praten met een of anderen jongen die dat wilde. Dat is ook wel een bijzonder geschikt oogenblik. Terwijl de eene wacht z'n boek leest, kan de leider met den ander rustig over de hei loopen praten, soms deelend in idealen of vreugde, soms begrijpend een nu eindelijk eens uitgesproken jongensleed, dat menigmaal niemand uit 's jongens eigen omgeving ooit zóó heeft begrepen, noch vernomen. Dit alles is het jongens-werk in

den zomer. Als het goed is, wordt dit werk des winters voortgezet in winterclubs. Dit wordt langzamerhand nauwgezetter ingericht; de eerste jaren beteekende dit winterwerk nog bitter weinig; een enkele gezellige avond met 'n kort ernstig woord was 't eenige dat gebeurde. Bij uitbreiding van het aantal leiders zal dit langzamerhand wel beter worden; in sommige plaatsen is trouwens al een blijvende band. Van den aanvang af was er ook al een Kampkrant, aanvankelijk een paar maal per jaar aan de kampers toegezonden, sinds eenigen tijd door de Vrijz. Chr. Jeugd-Centrale uitgegeven onder den naam „Kampvuur". Het komt nu minstens eens per maand uit, in twee edities, voor jongens en meisjes afzonderlijk. Af en toe is er eens een reunie, bijv. van de jongens op 'n boerderij, of in het Oolgaardthuis in den winter. Een groote vooruitgang is 't laatste jaar de Blokhut in de Katwijksche duinen, waarvan gebruik gemaakt wordt door jongens en meisjes, en ook wel door V. C. J. B.-leden. Een dergelijke hut is nu ook bij Austerlitz gebouwd. Het zomerwerk is bij den V. C. S. B. al tot 'n aanzienlijke hoogte gestegen. Er is al menig kampjongen geweest die door deze kampen voorgoed is wakker geschud en gespaard voor een sufferige, onverschillige houding tegenover zijn eigen jonge leven en menigeen is op de heide tot een verruiming van blik gekomen, tot een wegwerpen van vooroordeelen van allerlei aard, tot een willen luisteren naar en tot een spreken over de ernstige kanten van ons leven, tot een grooter vertrouwen en positieven levensdurf. Vier factoren werken hier samen om dit alles te bereiken: allereerst de positieve geestelijke grond waarop het kamp is gebouwd, dan de losse stijl van het kamp, waarbij de tucht niet geforceerd behoeft te zijn maar vanzelfsprekend is en dùs bijna nooit behoeft te worden „gehandhaafd"; ten derde het gezonde samen-leven buiten; ten vierde het tot hun recht komen van zwakkere elementen en het tot de juiste verhouding teruggebracht worden van al te grooten overmoed. Zuiverheid van toon en van stemming is hier buitengewoon voornaam. Dubbelzinnigheden

of rare moppen hoort men hier niet. Studentikoos optreden der leiders, hoe verlijdelijk soms ook, wordt beschouwd als te zijn uit den booze. Maar niet gemakkelijk is het om zóó op te bouwen dat een eigen stijl ontstaat, eigen liederen worden gezongen (behalve de onzin- en dwaasheidsliederen die in menig kamp op het chronisch weer overgenomen repertoire staan). Daar moet het toch heen: eigen kampgewoonten en kampritus. Ook zou het goed zijn als langzamerhand eens positiever geluid kon worden gegeven over bepaalde dingen, als geheel-onthouding en dergelijke. Natuurlijk wordt er tijdens 't kamp ook door de leiders geen sterke drank gedronken; maar een vanzelf sprekend iets dat zij die aan de kampen meedoen, geheel-onthouder zijn, is het nog lang niet. De kampen zouden aan kracht stellig winnen wanneer dit eenmaal bereikt zal zijn; ook de Bond zelf, al zou hij er wat leden door verliezen. Het is bovendien een weldaad voor elke gemeenschap wanneer ze eenige van dergelijke vaste punten heeft. De V. C. S. B. heeft vaste punten, in haar religieus beginsel, in haar kampfeest, enz., maar ze konden nog talrijker worden, in tastbare dingen. Wat hier boven over jongenswerk gezegd is, kan in de meeste opzichten ook gezegd worden van het meisjeswerk. De meisjeskampen bloeien en zijn altijd in minder dan geen tijd volteekend. Er worden er (zomer 1925) 4 georganiseerd, waaronder één voor andere meisjes (ook novieten). Het programma van de meisjeskampen lijkt veel op dat der jongenskampen. Wandel- en fietstochten, zwemmen, hockey, tennis en slagbal staan er ook op 't menu. In beide kampen is de *intellectueele* leiding (studenten) zeer goed merkbaar. Daardoor hebben deze V. C. S. B.-kampen ook een eigen stempel dat hen bijv. doet verschillen van de V. C. J. B. kampen, waar de sfeer minder aan het intellectueele herinnert. Ook maakt reeds dadelijk verschil het feit dat de V. C. J. B. alleen Zigeunerkampen kent, terwijl in deze Diever- en Sleenkampen van den V. C. S. B. vaste gesalarieerde kooksters zijn, die ieder jaar weer present zijn om de hongerige magen

te vullen. In zekeren zin is hier dus voor 't begrip kampeeren eenige luxe aanwezig. De jongens en meisjes behoeven slechts weinig te doen. De V. C. S. B. zal goed doen hierin langzamerhand eenige verandering te brengen. Het heele onderwijs en alle paedagodiek is tegenwoordig vol belangstelling voor zelfwerkzaamheid en ontplooiing van krachten door eigen arbeid en moeite; het zou niet goed zijn als het V. C. S. B.-kampwerk, evenals dat van menig ander kamp, achter bleef in dit opzicht en vergat dat dit werk óók opvoedend werk is, opvoedend in welke richting dan ook, zelfs al ware het niet opvoedend bedoeld!

In menig opzicht kan de V. C. S. B. tot de echte Jeugdbewegingen gerekend worden. Immers alle bestuursleden, voor elk onderdeel van het werk, zijn uit de student-leden gekozen. Dat het bestuur een Raad van Advies heeft ingesteld, bestaande uit ouderen, voornamelijk uit Professoren, doet hieraan weinig af, getuigt hoogstens van verstandig beleid en inzicht. Het is bovendien reeds gezegd: jonge menschen, studenten ook, zijn als bestuurleden brutaal genoeg en gaan heel gemakkelijk toch hun eigen gangetje. Het jeugdwerk wordt ook geleid door leden zelf, met uitzondering van de hoofdleiders, die aanvankelijk bij ouderen werden gezocht en tegenwoordig veelal onder de oudleden.

Bezien wij nu nog even het algemeene Bondswerk. Allereerst is er dan de Bondspers. Al heel spoedig na de oprichting van den Bond verschenen de „Berichten uit den V. C. S. B.", aanvankelijk een paar velletjes druks, langzamerhand zich uitbreidend tot een flink weekorgaan. Er bleek echter bezwaar te zijn tegen de combinatie van serieus blad met degelijken inhoud èn spreektrompet der leden. Vooral als de gemoederen warm liepen waren deze Berichten wel eens een zonderlinge combinatie, overigens toch van een heel belangrijk ding getuigende: leven, wrijving van gedachten, fut. Na eenigen tijd is toen een *maandblad* gekomen voor de degelijker artikelen van leden en belangstellenden, terwijl de Berichten bleven wat de naam aanduidt, convoca-

tieblad, tevens in bescheiden mate tribune voor de leden.

Spraken wij reeds over de verhouding van V. C. S. B. en N. C. S. V., een tweede verhouding diende geregeld te worden toen in 1919 de V. C. J. B. werd opgericht. Deze omvatte niet-studenten, zoodat, wat 't ledenwerk betreft, de zaak eenvoudig genoeg was; ànders stond het met 't Jeugdwerk, dat ook de V. C. J. B. ter hand nam. Toen eenige zigeunerkampen van den V. C. J. B. goed geslaagd waren, zag deze Bond een uitgebreid veld vóór zich dat bearbeid kon en moest worden. Uitbreiding van deze kampen werd verwezenlijkt en er werd toen in den zomer van 1923 een proef genomen met een Zigeunerkamp voor H. B. S.-leerlingen, waarbij V. C. S. B. en V. C. J. B. *samen* hun leiders zouden leveren. Dit kamp slaagde en zoo is 't thans zoover dat er een *Vrijzinnig Christelijke Jeugd-Centrale* is, die in den zomer van 1925 al vier van deze kampen regelde. Hierin werken dus beide bonden samen, immers beide leveren hun menschen voor deze jeugdcentrale en beide leveren hun leiders voor deze gemeenschappelijke kampen. Maar ook al het andere jeugdwerk van beide bonden wordt nu onder één vlag aangeboden, de vlag van de Vrijz. Chr. Jeugd-Centrale; deze geeft dus het kampboekje uit, waarin alle kampen, ook diegene die door een der beide bonden alleen worden ingericht, vermeld worden met de noodige gegevens. Dat de V. C. S. B. en V. C. J. B. vele gemeenschappelijke idealen en belangen hebben, spreekt haast wel van zelf. Het blijkt bovendien ook uit het feit dat ze den reeds vermelden gemeenschappelijken algemeen-secretaris hebben benoemd. En uit nog meer. Bezien wij immers den V. C. S. B. als geheel, dan kan zeker niet langer uitgesteld worden te spreken over het Oolgaardthuis. Dit huis, het oude Steigerwald, gelegen te Arnhem, dicht bij den Oosterbeekschen weg, is door mej. Oolgaardt te Arnhem, voor den tijd van 5 jaar minstens, ten gebruike en in exploitatie gegeven aan de beide bonden, V. C. S. B. en V. C. J. B. Het huis, dat reeds vele doeleinden had gediend en 't laatst Roodekruis-hospitaal was geweest tijdens de mobilisatie, is daartoe geheel verbouwd

en opgeknapt en is nu een model van een bondshuis voor dit werk. Mejuffrouw Oolgaardt, die deze bestemming aan het huis gaf om daarmede de nagedachtenis van haar vader te eeren, heeft zeker deze eer ten volle bewezen en door haar gul aanbod ook de ontwikkeling van het Vrijzinnig-Protestantisme niet weinig gediend. Er is een bestuur van deze C. S. Oolgaardstichting, bestaande uit ouderen, die echter exploitatie en beheer geheel in handen geven van een Commissie van beheer, gekozen door en uit de beide bonden. Het bondshuis trekt terecht de bewondering van alle bezoekers. Het is doelmatig ingericht in pakkende kleuren geverfd en is zoowel stijlvol als sober. Een directrice staat aan het hoofd van de dagelijksche huishouding. Dit is wel noodig, want er komen niet zelden een 50, 60, soms wel 80 of nog meer gasten logeeren en dat wil wel wat zeggen voor ieder die weet dat 't woord „vele kleintjes maken een groote" ook van toepassing is op kleine tekorten en kleine stropjes. Leden van beide bonden kunnen hier logeeren, ook als er geen conferentie is; er is voor hen een matige pensionprijs, n.l. *f* 3 per dag. Bovendien kunnen een aantal logeergasten geborgen worden in studie-cellen, kleine kamertjes, keurig ingericht met tafeltje, boekenplank, kastje, vaste waschtafel en gemaskeerd bed. Eenige van deze kamertjes, evenals de gezellige bibliotheek, hebben een schitterend uitzicht over den Rijn, die achter den tuin loopt. Een keurige vergaderzaal, met vleugelpiano, uit een fondsje aangeschaft, biedt voor conferenties een ideale gelegenheid. De praktijk leert van hoe groote waarde voor iedere vereeniging, maar zeker voor een jeugdvereeniging, een eigen bondscentrum is. „Eigen haard is goud waard" geldt ook hier. Het spreekt van zelf, dat in den winter hier ook reunies worden gehouden van jongens of meisjes uit de zomerkampen.

Wat de toekomst van den V. C. S. B. zal zijn is nog niet te zeggen. De laatste jaren is er in de studentenwereld weer een groote slapheid en vlakheid gekomen. Het is er vaak een lauwe boel. Af en toe eens een vlaag van energie bij een lus-

trum, bij een steunactie in binnen of buitenland. Af en toe eens een aanval op wantoestanden in corps of in groentijd, maar verder is het niet altijd veel bijzonders. Van een krachtig idealisme merkt men ook niet zoo heel veel; wel broeit er hier en daar wat en er zijn wel enkele studenten die van heilig vuur doortrokken zijn, maar dat zijn de uitzonderingen. Ook bonden als N. C. S. V. en V. C. S. B. merken dit maar al te goed. Mogen de teekenen van hernieuwde belangstelling die 't afgeloopen jaar in de V. C. S. B. zich lieten waarnemen, een goeden tijd weer inluiden. De V. C. S. B. zou dan in staat zijn in de toekomst veel bij te dragen tot 't ontwaken van een nieuwen geest in het komende geslacht. De zomer-conferenties konden dit jaar weer plaats hebben, nadat verleden jaar voor 't eerst de animo daarvoor zeer gering was geweest. Er was in den zomer van 1925 ook een conferentie van jongere leden, waar naast lezingen ook eenige gelegenheid tot sport werd geboden, ongerekend nog de middagtochten die toch reeds op 't programma van elke conferentie stonden.

Tenslotte moet ik nog wijzen op het Jaarboekje dat de voornaamste gegevens biedt van elk afgeloopen vereenigingsjaar. Af en toe tracht een brochure de aandacht op den V. C. S. B. te richten, maar in den regel weten de meesten al gauw in hun studententijd van 't werk van den V. C. S. B. af, als ze niet reeds in het laatste jaar op H. B. S. of Gymnasium door de circulaire voor het novieten-kamp er toe waren gebracht om hiermee hun studenten-loopbaan in te wijden. Wie dan, onverschillig of hij eerste jaars is of ouderejaars, in den V. C. S. B. wil werken en niet alleen afwachten òf er soms iets gebeurt dat hij graag wil, die vindt in dezen Bond een pracht-terrein. Hoopvol stemt het feit dat reeds in verscheidene afdeelingen jonge leden, oud-bezoekers der jongens- en meisjeskampen, al hun krachten inspannen om naast hun serieus opgevatte studie belangstelling te wekken in den kring der V. C. S. B.-leden voor religieuze en sociale vragen. Mogelijk zal ook van invloed kunnen worden het besef dat in *verschillende landen* een beweging als de V. C. S. B.

wordende of groeiende is. Reeds is er contact met studenten uit andere landen en zelfs is al een klein geschriftje eenige malen verschenen, onder den titel „The International Movement, Bulletin for the Promotion of International Understanding among Free-Christian Young People". Het wordt in Holland uitgegeven, ook wel in andere talen dan Engelsch, en het verschijnt o.a. als bijblad van de maandbladen van V. C. S. B. en V. C. J. B. Uit dit krantje blijkt dat in in vele landen dergelijke bewegingen op vrijeren, ondogmatischen grondslag groeiende zijn, die niets liever willen dan in contact komen met geestverwanten uit andere landen. Zoo vonden we hier al berichten over het werk in Frankrijk, waar geen afzonderlijke vrijzinnige beweging is, maar wel reeds hier en daar de vrijzinniger elementen elkaar beginnen te vinden. Duitschland heeft al zijn Pforta-Bund, uitvloeisel van den Pforta-Studententag. Te Schulpforta in Saksen werd n.l. voor 't eerst in 1921 een conferentie belegd, die in zekeren zin door den V. C. S. B. was beinvloed daar Duitsche studenten reeds een conferentie van den V. C. S. B. hadden meegemaakt en het plan hadden opgevat om ook in Duitschland te werken voor een dergelijk lichaam. Engeland heeft zijn Fellowship of Youth, dat echter geen bepaalde studentenbond is. In Amerika is een Young People's Religious Union, met een studentenafdeeling „The Student-Federation of Religious Liberals". Ten slotte vindt men nog vermeld een verwante beweging in Italië.

Een heel mooi werk is dus weggelegd voor het zoogenaamd L. I. B. (Leyden International Bureau) dat de uitgave van „The International Movement" verzorgt en wordt vertegenwoordigd door een oudlid van V. C. S. B. en V. C. J. B. Men zou zoo zeggen: hier kan iets uit groeien; niet in de laatste plaats denken we dan aan de vredesidee, die door een internationale studentenorganisatie op vooruitstrevenden grondslag zeker gebaat zou zijn. De buitenlandsche studenten die de Hollandsche Vredesweek te Soesterberg in 1924 meemaakten, waren vol enthousiasme en zullen zeker

niet rusten voor een blijvend verband hieruit is gegroeid.

Zoo heeft de V. C. S. B. een taak die in menig opzicht samenhangt met die van den V. C. J. B. Het gaat hier niet alleen om persoonlijke religieuse ontwikkeling, het gaat bij deze groepen ook om een ontwikkeling van het Vrijzinnig Protestantisme. De V. C. S. B. ziet dit door zijn veel sneller wisseling van leden niet altijd zoo duidelijk in; de student, voooral de jonge student, voelt zich zoeker, kriticus van beroep; hij is niet zoo gauw bereid zich een religieuze *taak* aan te matigen. De V. C. J. B. -er daarentegen is meestal reeds werkzaam in de maatschappij en kent beter de waarde van den tijd en van het smeden van heet ijzer. Het wordt heel anders nu de V.C.S.B. meer vastheid krijgt in de bondsleiding door het pas ingestelde vaste algemeen-secretariaat.

De V. C. S. B. sprak in de laatste jaren zijn basis uit in deze woorden: „De V. C. S. B. is een geloofsgemeenschap van studenten.

Hij gelooft in een geestelijken grond en in een geestelijk doel van wereld en leven en getuigt, in het besef van gebondenheid aan God en aan Zijn wil, van de roeping en verantwoordelijkheid der jongeren in de wereld van dezen tijd.

Hij is gegrond op het beginsel der vrije verbinding van religieus zelfstandige persoonlijkheden. Hij wil het religieuze leven in zijn volle breedte erkennen en helpen ontvouwen, doch is zich daarbij bewust, de diepste beginselen en krachten te ontleenen aan het Evangelie en aan de Christelijke geloofswereld der eeuwen."

Dit standpunt is zeker wel waard dat een vurige groep er metterdaad van getuigt. De wijde wereld ligt open voor allerlei werk. Moge de V. C. S. B. blijven inzien dat alleen aanpak van werk de *verdieping* tot iets blijvends maakt en dat hij als beweging van intellectueelen eerder leiding moet geven door een bewuste enthousiaste kern van leden, dan op grond van de betrekkelijke kleinheid van die kern zich onttrekken aan het bouwen met de stapels bouwsteenen die overal gereed liggen en die op eenige flinke handen wachten.

DE VRIJZINNIG CHRISTELIJKE JONGEREN BOND.

De V. C. J. B. bestaat nog slechts 6 jaren en hoort dus tot de baby's onder de jeugdorganisaties. Hij is daarom misschien toch niet de onbelangrijkste en het is in ieder geval niet uitgesloten dat in deze beweging nog onbekende mogelijkheden liggen verborgen, behalve de vele die reeds in het brein van deze en gene zich present hebben gemeld.

Het is niet toevallig dat deze laatste zin aldus werd geformuleerd, want overzien wij het werk van den V. C. J. B., dan treft wel het allermeest, al in deze eerste 6 jaren, *hoe snel* zoo vele mogelijkheden zich hebben voorgedaan en een enkele maal reeds werkelijkheid werden, die de oprichters eigenlijk nog niet hadden verwacht en hoogstens hadden durven hopen. Bovendien meende *„men"* bij de oprichting van den V. C. J. B. wel eens dat deze nooit meer zou kunnen worden dan een innig goedhartig bondje, etend uit aller hand. Een enkele jaloersche geest of buitenstaander beschouwde den V. C. J. B. zoo ongeveer als een soort lijfwacht van een bepaald groepje vrijzinnige predikanten. Weinigen vermoedden dat vijf jaar later, bij het eerste Lustrum, te Utrecht gevierd, 550 (van de inmiddels tot een totaal van 3000 aangegroeide!) verzamelde bondsleden een eigen bondslied door een groote zaal zouden laten klinken en dat deze Bond dan al in menig opzicht getoond zou hebben, zoowel door belangstelling alsook af en toe door actieve medewerking, een kleine rol mede te kunnen spelen in de ontwikkeling van het ondogmatisch Protestantisme. In 1918, toen dus de V. C. S. B. reeds 4 jaren bestond, was er bij niet-studenten nog niets te vinden op dit gebied, behalve eenige plaatselijke „kringen", bestaande uit jongere leden van een of andere vrijzinnige kerkelijke gemeente. Sommige van die kringen waren niet veel anders dan een in anderen vorm voortgezette catechisatie, andere daarentegen vertoonden veel initiatief van den kant der leden, zoodat de predikant voornamelijk

slechts leider was, de bekwamere voorzitter van een groep springlevende jonge menschen. Op 7 November (Bondsdag!) 1919 kwamen 31 vertegenwoordigers van 17 dergelijke kringen tengevolge van een oproep door Dr. van Holk te Utrecht bijeen en hakten de noodige knoopen door. De V. C. J. B. was opgericht.

Alvorens nu van dit groepje de ontwikkeling tot 'n grooten Bond te volgen, moge ik hier iets zeggen over den geestelijken en ideëelen grondslag van deze beweging.

Wij hebben allereerst weer te maken met het beginsel *Vrijzinnig-Christelijk* dat geheel overeenkomt met het beginsel van den V. C. S. B. De Bond is ondogmatisch, wat betreft het begrip *Christendom* en het begrip vrijzinnig sluit een formeele, niet een materieele bepaling in.

De V. C. J. B. acht het van belang om de kiemen van het religieuze leven overal te zoeken en dit religieuze leven te erkennen „in zijn volle breedte", om het overal te „helpen ontvouwen". Tegen handhaving van het woord Christelijk hoort men in den V. C. J. B. weinig of nooit protesteeren, daar het weinig moeite kost om zich bewust te worden dat hij, zooals de door den V. C. S. B. reeds aangenomen beginselverklaring het zegt, „de diepste beginselen en krachten ontleent aan het Evangelie en aan de Christelijke geloofswereld der eeuwen". Al heeft de V. J. C. B. deze beginselverklaring nog niet aangenomen, naar den geest klopt deze geheel met het wezen van den Bond en zeker niet minder dan bij den V. C. S. B. het geval is, daar de V. C. J. B. ook reeds op vele gebieden de aandacht van een groep leden heeft gevestigd, er in ernst het religieuze leven heeft gezocht en getracht te ontvouwen. Ik denk daarbij aan de belangstelling voor dramatische kunst en muziek. Dit alles zal wel duidelijker worden wanneer straks de arbeid van den Bond is meegedeeld.

Keeren wij eerst terug tot den 7den November van 1919. De V. C. J. B. was nu opgericht en om nu eens te zien wat er van te maken was in de *naaste* toekomst was het

zaak om de leden maar spoedig eens in zoo groot mogelijken getale bijeen te hebben. Na de Kerstdagen van dien zelfden winter werd dus dadelijk een Winter-Conferentie gehouden, waaraan reeds een 140 deelnemers meededen. Sindsdien is het aantal groote bijeenkomsten voortdurend toegenomen en tegenwoordig hebben op alle tijden van het jaar gewestelijke bijeenkomsten plaats, nu eens hièr, dan weer dáár. Hier naast zijn ook meerdere „vaste punten" in het bondsleven gekomen. Er zijn Pinkster-, Zomer- en Winter-Conferenties. Dit alles kan niet plaats vinden met 17 kringen! Het aantal afdeelingen is dan ook gegroeid tot ongeveer 110, terwijl het aantal leden ongeveer 3000 bedraagt. Wat die leden betreft zij hier verwezen naar het inleidend hoofdstuk: hier is zoo'n geval dat de leeftijdsgrenzen van het begrip „jong" zeer ruim genomen zijn. De grenzen zijn van 18—35 jaar en de Bond kent dus voor het grootste deel volwassen leden. Het woord „jongeren" is hier een geijkte term geworden. Mogelijk zal de grens van 35 jaar wel eens worden teruggezet, bijv. op 30; het aantal leden dat boven de 30 jaar is, is trouwens al héél klein. Het was echter wel goed voor den Bond dat de eerste jaren die grens wat hoog was, daar nu van de leiders, die voor een deel oudleden van den V. C. S. B. waren, verscheidene nog eenige jaren konden blijven doorwerken aan de vestiging van den Bond. Wat de positie der leden betreft zien we hier een samengaan van zeer verschillende maatschappelijke groepen. Er zijn stadsafdeelingen waar „intellectueelen" en „middenstanders" beide ruim in vertegenwoordigd zijn; zoo ook op het platteland, waar echter de overgroote meerderheid behoort tot den middenstand. Zonderen wij enkele strubbelingen van weinig beteekenis uit, dan is dit samengaan tot dusverre heel goed gegaan, hoewel niet zonder fouten van de zijde der leiding, noch van de zijde der leden. Het was voor de leiders dan ook wel moeilijk en het is niet te verwonderen dat zij in den beginne vooral menige misslag begingen, door soms onbewust, soms min of meer

Blokhut in de Katwijksche duinen voor jeugdwerk;
ook door ledengroepen gebruikt.

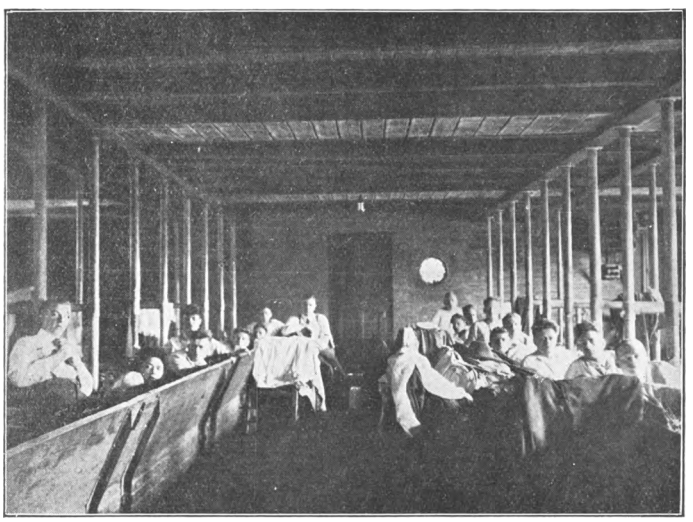

V. C. J. B. Pinkster-conferentie te Vennebroek (Gr.).
Een modelstal buiten-model gemaakt als jongensslaapzaal.

Voor het Bondshuis van den Ned. Protestantenbond te Soesterberg, waar de V. C. J. B. ook nu nog af en toe haar conferenties houdt.

bewust den Bond een program aan te bevelen, waar een groot aantal leden niet op was ingesteld. Het was heel begrijpelijk, want terwijl de eerste leiders grootendeels intellectueelen waren, zagen zij bovendien heel gauw dat de V. C. J. B. volstrekt niet behoefde te worden een bond waar diverse predikanten een belangstellend gehoor zouden vinden en daarmee afgeloopen. Het bleek juist, dat in zeer vele groepen, intellectueel of niet, de belangstelling zóó actief was, dat de V. C. J. B. in de ontwikkeling der samenleving in ons land, in religieus en sociaal opzicht, misschien wel een kleine factor kon worden en mee kon spelen in het concert der opbouwende krachten, zij het ook in bescheiden mate. Toen deze hoop der leiders begon te lijken op mogelijkheid, werd wel eens de begrijpelijke fout gemaakt dat te veel een intellectueel stempel op den Bond werd gedrukt. Dat dit is gebeurd mag overigens misschien toch een zegen genoemd worden, daar hierdoor de Bond niet is aangegroeid met een overrompelend groot aantal leden, die met een vergader-bondje tevreden zouden zijn. Nù is de V. C. J. B. in hoofdzaak toegenomen door het toetreden van leden die zich althans min of meer bewust waren dat de V. C. J. B. meer was dan een „lijfwacht" en een taak had in dezen tijd en in deze maatschappij. Het „vergaderen" moet toch een heel belangrijk ding blijven in een dergelijken Bond, zooals het in alle in dit boekje vermelde bonden een belangrijk ding is. Het ligt er maar aan op welke wijze men „vergadert" en of er eenige „durf" is, eenig originaliteit. Over 't algemeen hoort men in de afdeelingen van opgewekt verkeer en wanneer het besprokene hier en daar héél eenvoudig blijft, is het daarom niet minder noodig. Het uitwisselen van gedachten, het leeren peilen van de diepte van bepaalde religieuze gedachten en woorden, dat alles is in alle kringen van onze maatschappij van het allergrootste belang. In sommige kleine afdeelingen is een predikant de geregelde leider der bijeenkomsten, terwijl de leden zelf zooveel mogelijk hun

gedachten uitspreken in goed voorbereide, eenvoudige religieuze of sociale inleidingen.

In andere afdeelingen weer knappen de leden zelf alles op, de leiding incluis. Wanneer dit werkelijk mogelijk is, zal het stellig vaak de voorkeur verdienen, want wat dan soms ingeboet wordt aan deskundige leiding bij moeilijkheden, wordt ruimschoots vergoed door het voordeel van het zelf-ontginnen en het vrijmoediger gebruiken en zoeken van nieuwe uitings-vormen. We mogen zeggen dat de samenwerking van theologen en leeken als leiders in den Bond heel vruchtbaar is. Het is bovendien ook zaak dat de zoo zeer verschillende ledengroepen hun geestelijk voedsel alle op de voor hen noodige wijze ontvangen. De afdeelingen, gesteund door gewestelijke besturen die een schakel vormen in het bondscontact, moeten zoo zelfstandig mogelijk zijn en hun werkmethode zelf kunnen bepalen. Hoofdbestuur en orgaan moeten zorgen voor handhaving van het bondsbesef; conferenties zijn hiervoor een voornaam middel. Het orgaan heeft ook al goed werk gedaan. Het werd reeds na het eerste bondsjaar als maandblad uitgegeven en kreeg bij de snelle uitbreiding van den Bond een trouwe lezerskring .Sinds 1923 verschijnt het onder den naam „Groei". Hiermede werd uitdrukking gegeven aan een gedachte die in het geheele bondsleven is doorgedrongen. „Groei" is immers een symbool, dat aanduidt het werkelijke leven der jongeren, der V. C. J. B.-ers: „het is nog geen rijp leven, het is een groeiend leven. Maar tegelijkertijd ligt er een wensch, méér nog, iets van een roeping in verborgen". [1]) Dit „Groei" wordt met zorg samengesteld en bevat behalve aankondigingen en een overzicht van het afdeelingswerk, steeds een aantal degelijke artikelen. Toch is het als orgaan van den V. C. J. B. nog niet wat het zijn moet. Het moest meer „spijkers op den kop tikken" en méér nog in het practische leven staan. Verschillende punten uit vraag-

[1]) W. Mackenzie in „Groei" van 15 Sept. 1923.

stukken van hedendaagsche cultuur, ook zeer eenvoudige onderwerpen, moeten geregeld in verduidelijkende opstellen worden behandeld, zoodat het een actueel blad wordt dat voortdurend de aandacht vestigt op de dingen waar V. C. J. B.-ers op moeten letten. De V. C. J. B. is bezig zijn orgaan in dezen zin te reorganiseeren.

Bij den groei in de breedte was werkelijk reeds na de eerste jaren een groei in de bewustwording gekomen. Er kwam teekening in al het bondswerk. De leden begonnen behoefte te gevoelen aan vaste lijnen in al het werk. De conferenties werden meer en meer tot een geheel gemaakt waar een zeer bepaalde gedachte-ontwikkeling in kon worden gelegd. Overal kwam naar voren het streven naar *bewustwording*. Dr. van Holk zag in de Parsifal-sage een levensbeeld dat een symbool kon zijn van het streven der jongeren. De ontwikkelingsgang Zoeken-Dienen-Schouwen bleek inderdaad tot de jongeren sterk te spreken; menige lezing werd aan deze gedachte gewijd en nòg herinneren het uiterlijk van „Groei" en het Bondsinsigne den ingewijde aan de Parsifal-sage. De vooruitgang in de bewustwording bracht mee een toename van het enthousiasme. De leden overzagen hun eigen bondswerk steeds beter in zijn beteekenis.

Het begrip „Dienen" beteekende o. a.: gaan staan midden in de wereld en niet negeeren wat op 't eerste gezicht ons zelf niet aangaat, maar juist de aandacht van alle vooruitstrevenden verdient. Dit kwam vooral tot uiting door een groote belangstelling voor sociale vragen. In de eerste plaats greep het oorlogsvraagstuk diep in de gemoederen en bracht roering in groote kringen. In Augustus 1924 belegden V. C. S. B. en V. C. J. B. te samen een groote „Vredesmeeting" te Soesterberg, ter herdenking van de mobilisatie, toen juist 10 jaar geleden. Het was geen feestelijke herdenking met champagne der dankbaarheid, zooals in andere kringen wel 't geval was. Het was diepe ernst en gegrepenheid die onder de menschen leefde. In

het geheele land, op een 60-tal plaatsen, kwamen in die week jongeren bij honderden bijeen en toonden een zoo vurigen haat jegens het mysterie van de eeuwigheid der oorlogsnoodzakelijkheid dat menig bedaard en wijs man er ondanks zijn wijsheid nu nog kippenvel van heeft, hetgeen niet wegneemt dat dergelijke natuurlijke uitingen van jeugdig idealisme en van afkeer voor rechtpraten wat krom is tot de meest noodzakelijke dingen zullen blijven behooren in de naaste toekomst. Overigens staat dit „vredeswerk" niet meer onder leiding van V. C. S. B. en V. C. J. B. maar deze is overgegaan op een „Centraal Comité Jongeren Vredes-Actie" dat buiten de bonden staat. Persoonlijk zijn bij deze Vredes-Actie nog vele V. C. J. B.-ers betrokken en daarom wordt van bondszijde ook op de leiding daarvan acht geslagen hetgeen wel zal bevorderen dat deze actie haar ideëelen opzet niet ontrouw zal worden.

In verschillende afdeelingen van den V. C. J. B. blijkt ook op andere wijze een meeleven in de groote vragen van onze samenleving. Hier en daar worden met succes „sociale sectie's" gehouden waar allerlei stroomingen en acties op sociaal gebied worden besproken, nadat één der leden met of zonder hulp van den sectieleider de zaak heeft bestudeerd en op de bijeenkomst uiteengezet. Al wordt hier zulk een vraag niet in haar geheelen omvang en diepte overzien, toch is deze arbeid broodnoodig, want er zijn jonge menschen genoeg die branden van verlangen om daadwerkelijk zich aan iets te wijden, maar door onwetendheid het gebied nog niet hebben gevonden waar hun belangstelling zich op kon richten, die nu vaak wordt opgewekt door de kennismaking met vragen waarvan zij het belang en de ingrijpendheid nimmer hadden vermoed. Het is zeer waar dat religie en karakter iemand altijd wel den weg wijzen door het leven, maar als men van niets weet of vermoeden heeft, van de dingen die de samenleving voor een goed deel beheerschen, blijft veel van de kracht van die religie en van dat karakter ongebruikt.

Ook op ander gebied ging de Bond zich bewegen, daarmee in de praktijk brengende het standpunt dat het volle leven gezocht moest worden en dat in het volle leven moest worden gewerkt. Zoo kwamen voor de talrijke onderwijsmenschen onder de leden paedagogische conferenties, te samen met de oudleden van den V. C. S. B. georganiseerd. Ze bleven voorloopig nog vrij eenvoudig en waren grootendeels onmiddellijk op de praktijk der jonge onderwijsgevenden gericht. Een conferentie met moeilijker psychologische problemen zal toch op den duur niet achterwege kunnen blijven, al zou slechts een beperkter aantal leden er aan meedoen. Naast al dit werk waarvan zonder onderscheid alle Bondsleden het onmiddellijk belang beseffen, komt af en toe een taak in het cultureele leven, die niet als vanzelfsprekend door alle leden wordt gevoeld. Op deze taak wijst echter reeds het feit dat de V. C. J. B., evenals de V. C. S. B., een vertegenwoordiger heeft in de Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme, dus naast de afgevaardigden van de vrijzinnige kerkgenootschappen. Bij sommige gelegenheden (bijv. Jeugddag) neemt de V. C. J. B. dan een groot aandeel in het werk dat verricht moet worden en wordt in de praktijk wel eens een der voornaamste uitvoerders van de besluiten. Belangstelling voor het vraagstuk „Jongeren en de Kerk" is in den geheelen Bond te vinden, ofschoon niet overal in gelijke mate. Er bestaat over 't algemeen tusschen „kerk" en V. C. J. B. een goede verstandhouding, te meer daar tegenwoordig de meeste predikanten wel inzien dat de Kerk zich veel te lang buiten de maatschappelijke problemen had gehouden en ook een te conservatieven vorm in haar uitingen had gehad om nog vele jongeren te kunnen trekken. Bovendien ontmoeten de jongeren tegenwoordig onder de Vrijzinnige predikanten reeds vele werkelijke *leiders*, vooral onder die van de Vrijz. Hervormden en die van de Remonstranten. De Doopsgezinden houden zich, op enkele uitzonderingen na, buiten deze vrije ontwikke-

ling der jongeren en houden er zelfs min of meer officieel a. h. w. een Doopsgezinde-Jongeren-sfeer op na. Gelukkig doen toch in enkele plaatsen de Doopsgezinde jongeren nog aan het gemeenschappelijke V. C. J. B.-werk mee; wanneer zij het niet doen kan dit onmogelijk zijn op grond van het feit dat de Doopsgezinden niet allen „modern" zijn, daar de opvatting van het begrip „Vrijzinnig" zooals ook de V.C. J. B. die heeft, hen langzamerhand wel bekend kon zijn.

Er zijn echter nog andere gebieden, die niet in de algemeene belangstelling der leden liggen, en waar toch de V. C. J. B. zijn aandacht aan schonk. Ik bedoel het gebied van de kunst. Toch moet deze aandacht blijven; er is altijd wel werk dat nog slechts voor een gedeelte der leden belangrijk schijnt te zijn en dat toch niet verwaarloosd moet worden. Het blijkt trouwens dat over 't algemeen de V. C. J. B.-ers dit inzien, want zelden wordt bezwaar gemaakt tegen den aanpak van zulk werk. Integendeel groeit de algemeene belangstelling, hetgeen bij bepaalde gelegenheden duidelijk uitkomt. Ik denk hier allereerst aan het rustig onderzoek van de mogelijkheden die de *dramatische kunst* heeft om mede te werken aan den „opbouw" der samenleving. Het is een feit dat in de steden, en dus in de geheele samenleving, de dramatische kunst, van welke kwaliteit ook, een vrij belangrijke plaats inneemt. Opbouwende groepen zullen zich hiermee moeten inlaten, indien zij in de eerste plaats zelf de zegening van de werkelijke kunst willen ondergaan en een hooger levensgenot zich willen verwerven, in de tweede plaats ook eenigszins invloed zouden willen uitoefenen op de ontwikkeling van die kunst, zij het ook in nog zoo bescheiden mate. De kunstenaar vraagt belangstelling en de aard van die belangstelling is niet zonder invloed op de ontwikkeling van zijn kunst. De praktijk heeft aangetoond dat in een bepaalden kring van tooneelspelers door dit bondswerk inderdaad de hoop is verlevendigd dat er nog eens een tijd zal komen dat „men" ernstig en goed werk vraagt van het too-

neel. Er is nl. contact gezocht en gevonden door enkele leiders in den V. C. J. B. met een groep tooneelkunstenaars. Hieruit is voortgekomen een conferentie voor Dramatische Kunst waar deze kern van beide zijden tegenwoordig was. Dat er belangstelling voor was blijkt hieruit dat een herhaling der conferentie spoedig zal plaats vinden. Er blijkt trouwens in verschillende afdeelingen dat men prijs stelt onder de leden op *goed* tooneel. Eenige afdeelingen deden reeds met succes moeite om een bepaald stuk opgevoerd te krijgen. Ook duidelijk was de groote aandacht voor het dramatisch gedicht van Dr. van Holk, „Het ontoegankelijk Licht", dat ter gelegenheid van het eerste lustrum (7 Nov. 1924) in de Utrechtsche schouwburg werd opgevoerd door de groep tooneelspelers van het Vereenigd Tooneel die ook reeds bij de Dramatische Conferentie met den Bond in aanraking waren gekomen. Dat Alb. van Dalsum voor dezen kring toen ook het Iersche maskerspel van Yeats wilde spelen, dat zeker niet gemakkelijk maar heel belangwekkend was, bewijst wel dat hij getroffen was door de belangstelling, van V. C. J. B.-zijde getoond. Jammer dat van een herhaling van deze opvoering in verschillende steden niet kon komen. Dit moest de V. C. J. B. nog maar eens zien te bereiken. In verband met dit alles staat de poging, in verscheidene afdeelingen reeds gedaan, om met eigen leden eenvoudige spelen op te voeren. Dit zijn dan meestal voor ons land bewerkte Duitsche spelen, zoowel primitief- middeleeuwsche als moderne. Een Haagsche afdeeling bijvoorbeeld (Remonstr. Jongeren kring) voerde met Kerstmis 1924 in de Rem. Kerk een primitief Duitsch kerstspel op, in Hollandsche bewerking van Ds. G. J. Sirks. Geen der leden had daarbij den lust tot „tooneelspelen", maar ieder deed zijn best om, simpel weg, maar met volle overgave zijn rol uit te beelden. Een andere Haagsche afdeeling (een buitenkerkelijke), speelde in het voorjaar van 1925 in de duinen bij Katwijk een voorjaarsspel, door een der leden voor Hollandsche begrippen uit het Duitsch

bewerkt. Het was een heel eenvoudig symbolisch spel maar maakte juist door zijn eenvoud en door de toewijding der spelenden grooten indruk op de andere meelevende V. C. J. B.-ers. Ook in Meppel worden door den Rem. Jongerenkring aldaar reeds eenigen tijd dergelijke spelen ingestudeerd en „uitgebeeld". Een der Rotterdamsche leden heeft ook zelf een eenvoudig symbolisch spel gemaakt, dat eveneens reeds is opgevoerd. Genoeg voorbeelden om aan te toonen dat men verlangt naar zuivere uitbeelding van wat het opgroeiende jonge geslacht beleeft. Als men maar zoo min mogelijk zich gaat wagen aan echt „tooneel" tenzij met zeer degelijke voorbereiding, zal dit streven bij de V. C. J. B.-ers stellig van groote waarde zijn.

Een ander gebied van de kunst, waar de aandacht van den V. C. J. B. op gevestigd is, is de *Muziek*. Het begon met de behoefte aan eigen liederen, waarvoor een Liederenbundel-commissie werd ingesteld. Voorts was bij een groep V. C. J. B. -ers ook het verlangen opgekomen om de muziek-vrienden in den Bond eens op te roepen voor een *Muziek-conferentie*, waar dan ook goede vakmusici zouden worden uitgenoodigd, van wie bekend was dat zij de bedoeling zouden begrijpen van een dergelijk samenzijn, door den V. C. J. B. ingericht. Deze conferentie, die heel wat deelnemers wist te krijgen, leidde tot een zelfstandig genootschap „Muziek en Religie", dat o. a. voor herhaling van deze conferentie zorgt. Het gaf ook een verslag uit van de lezingen, op de eerste conferentie uitgesproken. De muziek staat vele menschen weer iets nader dan dramatische kunst; bovendien zitten in de muziek voor den Bond zelf ook groote mogelijkheden, om een rol te spelen in het opbouwend werk. Het beleven van muziek op zoo verschillende wijzen bergt voorts een mysterie dat wel waard is om door echte muziekvrienden rustig besproken te worden. Wie voelt niet van hoe groot belang het is, in dezen tijd van bioscooprage, wanneer de aandacht van jonge menschen gevestigd wordt op gebieden van kunst waar zoo-veel genot te vinden is en waardoor het leven op hooger plan

Zigeunerkamp van den V. C. J. B.

KAMPVUUR

KAMPKRANT VAN DE
VRIJZINNIG CHRISTELIJKE
JEUGDCENTRALE

JOB DEVILLE

kan worden gebracht. De reeds vermelde Commissie heeft in 1924 een eerste Liederen bundeltje kunnen aanbieden, met 9 liederen, waarvan verschillende teksten en een enkele compositie van de hand van bondsleden waren. Een tweede bundel is in voorbereiding.

Het bioscoopprobleem zal binnen kort ook door den Bond worden bezien. Enkele leden bemoeien zich reeds daarmee. Alleen het feit dat dit in den V. C. J. B. is opgekomen, is reeds van belang en getuigt van begrip wat er in de wereld voor werk te doen is. Ten slotte moet op het gebied der kunst nog vermeld worden het streven naar aesthetische verzorging van bondsuitgaven voor zoover de middelen het toelaten. Het komt aan den dag in de bonds-brochures en ook in de mooie platen die de V. C. J. B. eenige keeren verspreidde. Fraai was bijvoorbeeld de plaat op den jeugddag door de Centrale Commissie voor het Vrijz. Protestantisme uitgegeven op verzoek van den V. C. J. B. De door Job Denijs geteekende plaat brengt in beeld de gedachte die één der bondsleiders, E. D. Spelberg, in een vers had neergelegd: de jongeren moeten de *vonken* dragen door den nacht naar een nieuwen morgen; het vuur, alleen het heilig vuur kan ons leven bevrijden.

Tenslotte wijst op besef van het belang van goede verzorging van het milieu waarin wij leven, het plan om in den winter van 1925 een conferentie te wijden aan „Ons eigen huis", een plan dat bij zeer velen met enthousiasme is begroet. Daar zal dan het „tehuis" in zijn volle beteekenis worden geteekend: de verhoudingen der bewoners, de beteekenis van het „home", het belang en de mogelijkheid om het tehuis zoo stijlvol mogelijk te maken. Ziehier weer een duidelijk voorbeeld van het zoeken naar vernieuwing en veredeling „in het volle leven," en niet meer op het directe gebied van religie alleen. Het Oolgaarthuis, bondshuis van V. C. S. B. en V. C. J. B. beide, is er ook een bewijs van, dat deze bonden prijs stellen op een schoonen vorm voor hun tehuis. [1])

[1]) Zie over het Oolgaardthuis het hoofdstuk over den V.C.S.B. en de photo.

Wanneer wij nu hebben bezien het voornaamste werk voor de leden, trekt onze aandacht het jeugdwerk, dat de V. C. J. B. ook zeer spoedig heeft ter hand genomen. Het bleek namelijk dat er nog groote kringen van jongens en meisjes waren die heel graag aan kampen en jongens- of meisjesclubs zouden meedoen, maar voor wie de kosten van een V. C. S. B.-kamp te hoog waren. Zoo probeerde de V. C. J. B. het al gauw met eenige eenvoudige kampen, die veel goedkooper konden zijn dan de V. C. S. B.-kampen doordat de deelnemers al het werk zelf moesten doen. Dit zijn de zoogenaamde Zigeunerkampen, zooals ook de N. C. S. V. die kent. De bond kreeg de beschikking over niet onberispelijke maar voorloopig zeer bruikbare Fransche legertenten, schafte zich kookpotten aan, primustoestellen en wat nog verder des kamps is en riep jongens op. Het lukte en zoo werd dit werk uitgebreid. In 1923 werd met den V. C. S. B. samen een proef genomen met een zigeunerkamp voor H. B. S.-leerlingen, waarvoor de leiders door beide bonden zouden worden geleverd. Toen dit bevredigend verliep werd besloten ook het aantal van deze kampen uit te breiden. Tevens kwam er nu een wijziging in den opzet. Wat onvermijdelijk was (in den goeden zin des woords!) kwam tot stand: de Vrijzinnig Christelijke Jeugd-Centrale, m. a. w. volledige samenwerking in den opzet van al het jeugdwerk der beide bonden. In 1924 en 1925 werden zoo reeds 3 soorten van kampen gemeenschappelijk aangekondigd: 1°. de oude V. C. S. B.-kampen in Drente, waar bijna zonder uitzondering leerlingen van Gymnasium en H. B. S. komen; die kampen bergen per groep 60 jongens waarbij een tiental leidende krachten komen; de leiding berust nog geheel bij leden van den V. C. S. B.; 2°. de gemeenschappelijke H. B. S.-kampen, waarover hier boven gesproken werd; 3°. echte V. C. S. J.-kampen, waar de leiders slechts voor een zeer klein gedeelte studenten zijn en waar de jongens vaak uit eenvoudige kringen komen; men moet echter bij deze laatste twee soorten niet vergeten dat ook menig ouder die zijn kind best naar een „duurder" kamp kàn zen-

den, het wenschelijker acht om zijn jongen of meisje naar een zigeuner-kamp te laten gaan, waar men de handen uit de mouwen moet steken. Ook deze kampen bestaan natuurlijk zoowel voor jongens als voor meisjes, en kunnen 30 à 40 bewoners velen. In alle is het gewoonte dat 's avonds één der leiders een kort woord spreekt dat als inleiding dient van een algemeen gesprek, door den hoofdleider geleid; deze avondbesprekingen behooren vaak tot de mooiste oogenblikken in het kamp.

Meer dan 1100 jongens en meisjes werden in den zomer van 1924 reeds in de kampen van de V. C. Jeugd-Centrale ontvangen, die in menige plaats het contact gedurende den winter aanhielden in kleine groepen, soms bij één van hen aan huis samenkomend, of bij goed weer een tocht makend of, in een kleinere vacantie, een reunie-kamp bezoekend in een der blokhutten, door de V. C. J. B. gebouwd bij Katwijk en bij Austerlitz. De V. C. Jeugd-Centrale bracht ook verbetering in de kampkrant, die nu onder den titel „kampvuur" ongeveer maandelijks verschijnt voor alle kampeerders te samen, in twee edities, voor jongens en voor meisjes. Twee leden van V. C. S. B. en van V. C. J. B. vormen de redactie. Het jeugdwerk is niet op te vatten als vacantie-genoegen der leiders. Het is een werk dat aangepakt *moest* worden, omdat het aangepakt *kon* worden. Deze kampen zijn zuiver van toon en sfeer en werken opbouwend; ze combineeren ernst en eerbied voor het leven van den geest met gezonde vroolijkheid, ze brengen een werkelijk genot en zijn niet te vergelijken met het banaal rondklungelen op de hei met een tent en een bundel Nick Carters, wat sommigen nog wel eens onder kampeeren verstaan. Het aanpakken van allerlei werk, waar een jongen anders de omvangrijkheid niet van vermoedt, eten bereiden, koken, afwasschen en schuren, hout halen, bestellingen doen bij leveranciers, schoonhouden van tent en terrein, om eenige dingen te noemen, het aanpakken van dat alles is iets waarbij ieder eens leert doorzetten en waarbij ook menige jongen eens gelegenheid krijgt om zijne capaci-

teiten te toonen die op ander gebied misschien niet groot waren. Wanneer de leiders zich al deze dingen bewust zijn, (de hoofdleider wijst daar bovendien stellig op) is zulk een kamp voor menigeen een zegen en geeft hem 't gevoel dat hij hier in een sfeer heeft geleefd, zoo zuiver en frisch, dat hij er naar blijft verlangen die sfeer tot iets eigens te maken in zijn leven.

Jammer is het dat er nog in zoo weinig plaatsen voor jongens en meisjes een geregeld winter-werk bestaat. Het moet aan den anderen kant ook weer niet geforceerd worden en daarom is het goed dat de V. C. Jeugd Centrale het winterwerk niet doorzette in plaatsen waar weinig zekerheid was dat 't iets zou worden van genoeg beteekenis om er de jongens en meisjes eens in de week of veertien dagen voor uit 't gezin te halen. Verreweg het grootste deel van de kampgasten gaan nog op een school, Gymnasium, H. B. S., M. U. L. O. of Handelsschool, enz. en heeft het daarmee soms druk genoeg. Moeilijker is echter nog het leidersprobleem van dergelijk werk en zoolang men ergens niet de beschikking heeft over een leider die van dit werk iets heel goeds kan maken, kan het werk daar beter achterwege blijven. Eenige leiders die, elkaar aanvullend, een uitstekende kampleiding kunnen vormen, zijn daarom nog niet in staat om ieder afzonderlijk in hun eigen woonplaats zelfstandig een jongensgroep te leiden. De meesten moeten eerst eenige jaren in dit werk gezeten hebben. De meisjes-leidsters hebben reeds twee jaren een correspondentie-cursus gehad van mèj. E. C. Knappert, waar diegene onder de meisjes, die zich niet geneerden leiding te moeten hebben, veel aan gehad hebben; de jongens-leiders kregen in 1924 van een der hoofd-leiders slechts eenige „Brieven" over het Jongenswerk, waarin op de allervoornaamste leidings-problemen gewezen werd. Zoodra uit de kampjongens zelf weer een nieuwe lichting leiders zal zijn voortgekomen, hetgeen reeds begint te komen — één der oud-kampjongens wordt reeds voorzitter van den V. C. S. B. — zal van leidersopleiding flink werk gemaakt dienen te worden.

Aan de leiders van het andere Bondswerk kan de V. C. J. B. al meer zorg wijden. Er wordt daar ook meer om gevraagd. Een uitstekende instelling, die de V. C. S. B. reeds had, is de A. B. C., Afdeelings Besturen Conferentie. Bij de V. C. J. B beantwoordt deze ook geheel aan het doel, daar de leden, die in de afdeelingen leiding zullen moeten geven, hier een kijkje krijgen in de moeilijkheden van anderen en zich die van hen zelf daardoor ook weer duidelijker bewust worden. De A. B.C. werkt verhelderend en geeft, mede door de aanwezigheid van vele geroutineerden, aan velen grooten steun. Het spreekt vanzelf dat in zulk een leiderskring de bondsgedachten ook extra goed besproken kunnen worden. Ook heeft de V. C. J.B. een Predikant-Leiders Conferentie gehouden waar flink gebruik van is gemaakt.

Leest men de verslagjes van de afdeelingen geregeld door, dan treft het dat er in tal van plaatsen met volharding gewerkt wordt. Soms lijkt het werk wel eens heel eenvoudig maar men moet niet vergeten dat dit dan vaak het begin is in plaatsen en milieu's waar iets dergelijks kort geleden nog geheel onbestaanbaar was in vrijzinnige kringen. De V. C. J. B.-conferenties waar toch heel vele leden heen gaan, brengen bovendien langzamerhand een grootere gegrepenheid onder nieuwe afdeelingen en zoo ziet men wel eens dat plaatsjes, waar een paar jaar geleden niets van dergelijk werk te bespeuren was, thans een bloeiend vereenigingsleven hebben, waar de leden los komen. Dit leven verruimt en bevrijdt hen die eraan meedoen, het werkt mee tot het kweeken van een geest van opbouw onder komende geslachten. Er is in de V. C. J. B. op 't oogenblik al heel wat bewogenheid, wat juist in studenten-kringen de laatste jaren zooveel minder was. Tegen een liberalistischen geest, die alles maar goed vindt en geen enthousiasme kent en geen brandend verlangen om op te bouwen wat afbrokkelt en dreigt in te storten, tegen zulk een geesteshouding strijdt de V. C. J. B. vurig en het ziet er niet naar uit dat dit in de eerstkomende jaren minder zal worden. Zonder twijfel zal de V. C. J. B. niet nalaten om

ook door te werken aan den geestelijken grond voor allen arbeid, hij zal de leden naar de diepte doen afsteken, naar het rijk van de ziel en van het hart vanwaar de uitgangen des levens zijn.

Van de bondsuitgaven werden reeds genoemd het orgaan „Groei" en de Liederenbundel. Daarbij kuunen worden vermeld eenige brochures, die allen denzelfden keurigen omslag hebben waarvan de kleuren echter steeds afwisselen. Allereerst wil ik noemen de brochure „Jong-Modernisme", dat misschien wel een der beste bronnen is voor hen die willen lezen wat in de kern van den Bond omgaat. Het bevat een vijftal lezingen. De eerste, waarnaar de geheele brochure genoemd is, van de hand van E. D. Spelberg, behandelt de verhouding van den V. C. J. B. en het zich steeds ontwikkelend modernisme en komt tot de conclusie dat de V. C. J. B. in deze ontwikkeling een rol kan en moet spelen. De waarde van dat religieuze modernisme wordt in de volgende lezing behandeld door Prof. Dr. K. H. Roessingh. Na een tweetal beschouwingen over „Jeugd en Religie" en „De innerlijke opbouw van den Bond", door Dr. L. J. van Holk, besluit Prof. Dr. H. T. de Graaf met zijn inleiding over de bindende elementen, noodig voor een goede ontwikkeling van het zoo individualistische modernisme .Boven individualisme-zonder-meer moeten staan „vrijheid, liefde en persoonlijkheid". Daartoe moet de Bond mede opvoeden, want de Bond zelve moet zich steeds als middel, nooit als doel blijven beschouwen. Hij moet medewerken en mede bouwen aan een vrij-catholicisme, d.w.z. een godsdienst voor de wereld, maar gebouwd in vrijheid, door liefhebbende persoonlijkheden.

In enkele woorden gaf ik iets van den inhoud van deze brochure weer, omdat deze m. i. geheel weergeeft wat steeds grooter kern in den V. C. J. B. zich bewust wordt.

Een andere uitgave in deze serie brochures is *„Jeugdreligie en Kerkelijk Leven"*, m. a. w. het probleem: Jongeren en de Kerk. Het zijn twee opstellen: „Kerk en V. C. J. B." door

E. D. Spelberg; en „Predikant en V. C. J. B." door Ds. D. Bakker. Deze brochure werd in de kringen die niet voor jongerenbeweging voelen met „gemengde gevoelens" ontvangen. De derde uitgave is een Informatie-brochure. Zij is van 1922 en dus niet meer up-to-date, maar bevat een goed overzicht van ontstaan, groei en arbeid in de eerste 3 jaren, opgave van lezing-onderwerpen op de conferenties, commissies, besturen, enz.

In dezelfde serie is voorts opgenomen het Programma van de Voorstelling bij het eerste Lustrum, in de Utrechtsche Schouwburg. Het bevat namelijk meer dan een gewoon schouwburg-programma en wel o.a. een uitstekend artikel van Alb. v. Dalsum.

Een andere uitgave is het gemeenschappelijk nummer van de maandbladen van V. C. S. B. en V. C. J. B. ter gelegenheid van de Internationale Vredesweek voor de Jeugd, 1 Aug. 1924 uitgegeven. Het is getiteld: „de Wake", een symbool dat in den V. C. J. B. vaak wordt gebruikt voor het jongerenwerk. Nu geldt de „wacht" den komenden oorlog.

Van anderen aard zijn de „Sectie-boekjes", door den V. C. J. B. uitgegeven als steun voor de besprekingen in de „kringen" of afdeelingen. De serie draagt den naam „Op den akker"; er verschenen tot nu toe twee deeltjes, het eerste „In den schoot der aarde", het tweede „De rijpende velden", Dat er in deze serie een opklimming ligt, een opbouwen van gedachten en een streven om het bewust leven der jongeren te bevorderen is duidelijk genoeg aan de titels der deeltjes te zien. Een derde deeltje is in voorbereiding, evenals een ander sectieboekje, los van deze serie, dat meer een bloemlezing zal worden van proza en poezie, zoowel overgenomen als nieuw, voor de afdeelingen die gewoon zijn op iedere bijeenkomst iets te lezen van zuiver religieuzen aard.

Ten slotte is in de maak een serie „spelen", voorafgegaan door een eerste deeltje met inleidende beschouwingen over verschillende uitbeeldingsvormen. In deze serie zullen dan de in dit overzicht reeds genoemde spelen opgenomen worden.

In zijn geheel genomen vertoont dus de V. C. J. B. het beeld van een vereeniging die zeer bewust werkt — en hard werkt — om de principes en methoden waarnaar zij *wil* werken ook inderdaad tot hun recht te laten komen. De V. C. J. B. heeft een ledenkring, waarvan velen ouder zijn dan de leden van de meeste andere vereenigingen van jonge menschen. Toch is het overgroote deel niet ouder dan 25 jaar, dus van den oudsten studentenleeftijd en op grond daarvan kan men den V. C. J. B. tot de jeugdorganisaties rekenen. Wanneer hij er in slaagt de banden met buitenlandsche zuster vereenigingen, waarover bij het hoofdstuk „V. C. S. B." reeds is gesproken, nauwer aan te halen, zal hij in wijder verband misschien nog eens kunnen meewerken aan een arbeid, waar hij zich tot nu toe met succes aan gewijd heeft binnen onze grenzen.

JOODSCHE JEUGDBEWEGING.

Een der jongste organisaties is die der Joodsche Jeugd. In 1919 eigenlijk pas gegrondvest, is deze beweging in de aantrekkelijke beginperiode, waarin nog enkele van de oprichters werkzaam zijn en dus het oprichtersvuur nog brandt. Wel bestaan reeds in vele steden al lang plaatselijke vereenigingen, maar het welbewust organiseeren van deze beweging is pas van de laatste zes jaar. Wij hebben hier te maken met de J. J. F., Joodsche Jeugd Federatie, opgericht in 1919, verdeeld in 22 afdeelingen, waarvan 2 in Amsterdam, 2 in den Haag, 3 in Rotterdam en de rest in de kleinere steden en provincie-plaatsen. In al het werk van deze Federatie komt heel sterk het positieve doel naar voren: de Joodsche Jeugd in Nederland te behouden voor het Joodsche Volk in zijn strijd om een Joodsch Palestina. Zij is nergens een gezelligheidsvereeniging. Met nadruk wijzen de leiders er op dat zij de gezelligheid, hoe ruim ook aanwezig, nooit als lokmiddel willen gebruiken, want dan zouden zij, volgens hun vaste overtuiging, wél

Joodsche Jeugd-Federatie, Jongenskamp.
Boven: in de „Gebedsmantels". *Onder:* koken onder rabbinaal toezicht.

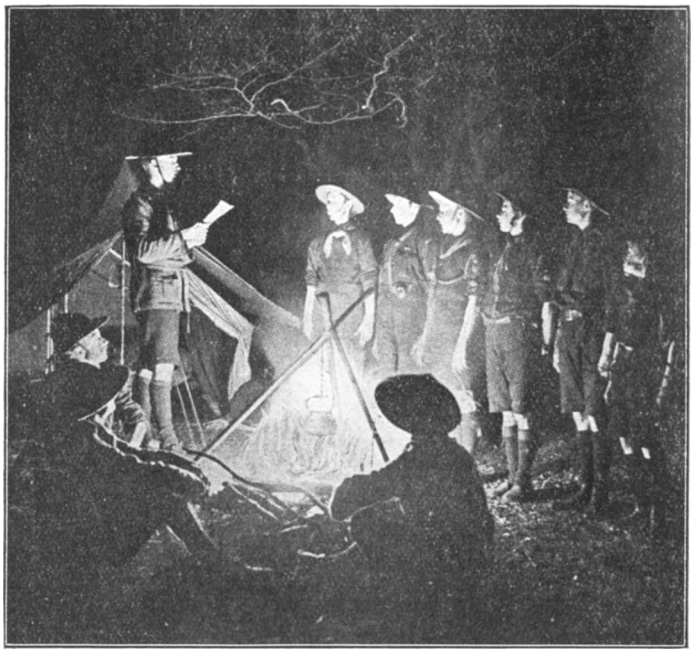

Padvinders. *Boven:* Avond in het kamp. *Onder:* Spiedend.

spoedig twee maal zooveel leden hebben (thans ± 1000), maar niet half zooveel vuur en niet half zooveel resultaat. De Joodsche gezelligheidsvereenigingen, die zoowel in steden als in dorpen talrijk zijn, worden dan ook niet in de Federatie opgenomen. Ook hier is het dus weer een *zending*. „Vergeet niet je afkomst, weest er trotsch op, steunt elkaar, steunt het Joodsche Volk en helpt mede dat het zijn eigen land weer kan hebben als centrum van Joodsche cultuur". Zoo ongeveer moet men de boodschap zien, die de Federatie verkondigt. Religie is bij de Joodsche beweging wel innig verbonden met dit „nationaal" ideaal, maar neemt toch een gansch andere plaats in dan bij vereenigingen op religieuzen grondslag. De samenbindende kracht is niet de religie op zich zelf, maar het Jood-zijn en het zich bewust zijn van de groote eigenschappen van het Joodsche ras, dat zich toch zoo vaak hierin miskend ziet, zij het dat dit in Holland in zeer geringe mate 't geval is en niet te vergelijken is met het wel zeer sterke anti-semietisme dat bijvoorbeeld in Duitschland zelfs af en toe de Jeugdbewegingen bereikt. De Federatie wil dus een zeker „besef" levend maken en levend houden, zij wil een gevoel dat bij vele Joden kans loopt te vervagen, wakker houden, zij wil in zekeren zin het ras bewaren, ook omdat het een begaafd ras is, waard om ras te blijven. Het werkprogramma ligt dus voor de hand. Hebreeuwsch leeren wordt sterk aangemoedigd en de gelegenheid daartoe geboden; nog slechts een klein gedeelte der leden maakt er gebruik van. De geschiedenis en de aardrijkskunde van Palestina worden in alle afdeelingen behandeld, evenals de geschiedenis van het Joodsche Volk. Nu in Palestina het Jodendom bezig is vasten voet te krijgen, is dit alles natuurlijk voor de leden veel aantrekkelijker. Wanneer er Hebreeuwsche kranten uit Palestina worden verspreid in de afdeelingen, is dit voor sommigen al weer een aansporing om Hebreeuwsch te leeren. Een vast punt van het programma, een aantrekkelijk punt tevens, is het instudeeren van Hebreeuwsche

liedjes; de federatie is dan ook bezig met de uitgave daarvan in eigen bundels. Maar het is gemakkelijk in te zien dat hier het leider-zijn niet zoo eenvoudig is! Men moet hier heel wat *weten* en het kunnen weergeven en duidelijk maken tevens. De leiders zijn dan ook niet zoo dik gezaaid en de Federatie heeft de zorg voor 't vormen van leiders op zich genomen door een leiderskamp en leiderscursussen, een leidersblad, etc. De Federatie heeft leden van 14—21 jaar, dus zij is een echte Jeugdbeweging. Immers is men 21 jaar geworden, dan gaat men over naar den Nederlandschen Zionisten-Bond, die alleen volwassen leden heeft en waarvan bijvoorbeeld wel de Nederlandsche Zionisten-Studenten Organisatie (N. Z. S. O.) een afdeeling is.

Deze studentenorganisatie heeft wel voortdurend contact met de Jeugdfederatie en levert vele afdeelings-leiders, die hun best doen zoo spoedig mogelijk aan enkele oudere leden zelf die leiding over te dragen. De inleidingen op de bijeenkomsten worden veelal door de oudsten onder de leden gehouden, die daarvoor soms heel wat werk hebben moeten verzetten. Het ligt voor de hand dat in de grootere afdeelingen, bij een ledengroep waarvan de leeftijd varieert tusschen 14 (in sommige plaatsen 12) en 21 jaar, een splitsing in groepen eisch is, wil men iets waardevols bereiken. Zoo kent menige afdeeling clubs van 10—12 leden, naar de leeftijden gegroepeerd. Ook zijn dan de jongens en meisjes afzonderlijk ingedeeld.

De afdeelingen zelf kennen geen splitsing naar standsverschil, met uitzondering van Rotterdam, waar twee gewone afdeelingen zijn, ingedeeld méér toch naar de ontwikkeling der leden, dan naar den stand.

Ook de religieuze opvatting brengt in de Federatie zelf weinig verdeeldheid. Wel hebben de drie groote steden, Amsterdam, Rotterdam en den Haag, naast de gewone afdeelingen een orthodoxe (mizrachie- wetsgetrouw) afdeeling. Dat deze vrijzinnige en orthodoxe afdeelingen beide

bij één Federatie zijn aangesloten, is wel een teeken dat het Joodsch-nationale, het Joodsch-eigene, de samenbindende kracht is. Er is ook één federatie-orgaan, Tikvath-Israel (de hoop van Israel), een maandblad, dat er smakelijk uitziet en door de aardige hoofden boven de rubrieken getuigenis aflegt van artistieke behoeften der leiders.

Een werkzaamheid van alle afdeelingen is het geldinzamelen voor het J. N. F., het Joodsch Nationaal Fonds, dat in staat stelt land aan te koopen in Palestina. Sommige afdeelingen hebben speciale comité's uit de leden, die daarvoor zorg dragen. Deze comité's hebben niet zoozeer tot doel het bedelen in de buitenwereld, als wel het opwekken tot offervaardigheid voor het gemeenschappelijk ideaal, in eigen ledenkring. Ook in de kampen wordt voor het J. N. F. geregeld geofferd.

Het woord „kampen" brengt ons van zelf naar het buiten-werk van de Joodsche Jeugd Federatie. Worden tóch, gedurende het heele jaar al af en toe uitstapjes en fiets- of wandeltochten gemaakt door de afdeelingen, waarbij de groote landdag, de „Jeugddag", de voornaamste is, het zou niet in orde zijn, als ook in deze organisatie het *kamp* was achterwege gebleven.

Waar het kamp, in elke organisatie, één van de krachtigst werkende invloeden heeft, is het niet te verwonderen, dat hier wèl deze splitsing is, dat de mizrachi-afdeelingen hun eigen kamp willen hebben, waar dus de oude godsdienst volledig is gehandhaafd. Dit is tevens het eenige kamp waar jongens en meisjes te samen zijn. Waarom men dit hier wèl durft en in de gewone kampen niet, is niet te zeggen. Mogelijk durft men het er aan, omdat de tucht er strenger is en omdat de Mizrachie-afdeelingen al ouder zijn en een hechter ideëel verband reeds hebben. Deze reden zal echter niet iedereen bevredigen.

De J. J. F. organiseert 3 leden-kampen, nl. 1 jongenskamp en 2 meisjes-kampen, gesplitst naar de leeftijden. Bij het woord „kampen" moet men wel bedenken dat alleen

het jongenskamp (en het studentenkamp dat buiten de federatie staat) werkelijk een tentenkamp is, ieder jaar op 'n andere plaats opgeslagen. Alle andere, de beide meisjeskampen, het leiderskamp en het gemengde mizrachie kamp zijn ondergebracht in een landhuis of iets van dien aard, eveneens ieder jaar ergens anders. Het aantal deelnemers aan de kampen is ongeveer 30, 40 of 50. Het leiderskamp telt 60 deelnemers; zeer goed gezien is het, dat men hieraan ook reeds laat meedoen enkele nog vrij jonge leden die binnenkort leiders zullen zijn. Terwijl dit leiderskamp slechts een week-einde duurt, is de tijd van alle andere kampen een week en toont natuurlijk weer veel overeenkomst met kampen van andere jeugdvereenigingen. Het religieuze wordt alleen in het mizrachie-kamp op den voorgrond geplaatst. Bij de andere kampen is 's morgens geen voorlezing of gebed.

Heel vaak gaat men 's morgens er op uit om pas tegen den avond weer in het kamp te komen. Fietsers en wandelaars ontmoeten elkaar dan tegen koffietijd ergens buiten en gebruiken daar samen het twaalf-uurtje. Wordt natuurlijk overdag af en toe wel zwaar gedebatteerd, officieel gesproken wordt er pas des avonds, meestal door de leiders zelf, die soms in leeftijd iets boven de leden uitsteken, men kan zeggen, van den studenten-leeftijd zijn.

De Sjabbos wordt met groote zorg in eere gehouden, in alle kampen. Des Vrijdagmiddags begint al het versieren van de groote eettent. Er is altijd een rabbijn, of een lid dat daarvoor studeert, die wijding geeft aan den Vrijdagavond. Ieder die wel eens iets van het Joodsch gezinsleven heeft gezien of gehoord, kan zich voorstellen hoe kostbaar deze avond voor het heele kamp is. Dit is het milde moment, het zachte en stemmingsvolle, het vertrouwensvolle, zonder twijfel de kern van menig kamp.

De laatste avond, meestal de Zondagavond, is feestavond. Dan komen voordrachten los en Joodsche liedjes, ijverig ingestudeerd; dan wordt 'n tableau gevormd uit de Joodsche

geschiedenis, kortom, dan komt alles los wat in den loop van de laatste tijden aan plannen is gerijpt en doorgezet; het zangkoor dat de Hebreeuwsche liedjes zingt zal stellig wel een der „hoofdnummers" zijn. De kampen kosten ongeveer f 15.—. Er dient dus door enkelen voor gespaard te worden, daar de Federatie haar leden heeft onder de rijken zoowel als onder de zeer eenvoudige burgermenschen.

De contributie wordt door elke afdeeling afzonderlijk bepaald, doch verplicht is de afdracht van 50 cts. per lid aan de Federatie-kas. De meeste afdeelingen vragen *f* 3.— of *f* 4.— contributie.

Als organisatie waar een levende kern is, heeft de Joodsche Jeugd Federatie o.a. een zelfde moeilijkheid als vele andere bonden, nl.: wat te doen met de leden die den leeftijdsgrens naar boven bereiken? Zij moeten de Federatie verlaten en kunnen nu lid worden van den Zionisten-Bond. Maar als leden prijs zijn gaan stellen op het vereenigingsleven, geeft die Zionisten-Bond hen niet genoeg, te meer daar deze laatste uit ouderen bestaat. Hoe dit op te lossen, is één van de vragen die op het oogenblik de Federatie bezig houden. Dit laat zich denken, want het is voor een vereeniging niet plezierig om menschen van 21 jaar, die misschien juist pas goed wat kunnen gaan presteeren en die men dus ook voor de beweging zoo goed zou kunnen gebruiken, in eens te moeten laten schieten.

Met belangstelling zullen vele vrienden van jeugdbeweging de Joodsche Jeugd Federatie volgen in haar ontwikkeling.

DE NEDERLANDSCHE PADVINDERS.

Er zijn weinig organisaties op gebied van jeugdwerk, die zooveel aanvallen en kritiek hebben te verduren gehad als de Padvinderij. Ieder kent de bezwaren die immers gedurig werden genoemd. „Militair gedoe in het klein",

dat was wel een der meest gehoorde opmerkingen. Wat betreft dat militaire tintje kan slechts gezegd worden, dat dit officieel nooit de bedoeling is geweest en langzamerhand ook nergens meer de bedoeling is. De stichter in Engeland wil het niet en de hoofdleiders in ons land willen het ook niet, zelfs al zijn daaronder ook militairen of oud-militairen. Het spreekt echter vanzelf, dat, wanneer een aantal jaren, bij de Padvinders doorgebracht, een jongen heeft bijgebracht wat tucht beteekent en hem de waarde van zelftucht en frischheid heeft geleerd, het spreekt vanzelf, dat dit dan wel zeer naar den zin is van de militairen, die dan ook in menige afdeeling vertegenwoordigd zijn in het bestuur. Er zijn ook wel eenige jonge officieren, die zich met de Padvinderij bemoeien. Het is ook te begrijpen: er zijn militairen, die, los van alle militairisme, bijzonder veel voelen voor lichamelijke opvoeding en zij zien hiertoe een mogelijkheid in de Padvindersbeweging, waar er zedelijke opvoeding nog mee gepaard gaat. Zeker is het dat, enkele uitzonderingsgevallen daargelaten, de Padvinders zelf weinig bemerken van eenige militaire bedoeling. Navraag bij verschillende Padvinders van de goede soort zal ieder hetzelfde doen ervaren.

Padvinderij is op te vatten als opvoedingsmiddel, een schakel in de opvoeding door spel en ontspanning. Ze wil zijn: spel, gespeeld volgens vaste regels, en komt daarin tegemoet aan de behoeften van den jongensleeftijd. Het systeem is ontworpen door Baden Powell, toen er in Engeland nog slechts losse groepen van jongens waren, voor een dergelijk doel saamgekomen. Wie niet begrijpt wat zoo iets beteekent, moet zich zijn eigen schooltijd maar eens herinneren! Schrijver dezes weet nog heel best hoe hij, nog op de lagere school gaande, met enkele andere jongens een club stichtte, „de Tijgerkat", waarbij één der voornaamste reglements-artikelen was om bij bepaalde gelegenheden zoo veel mogelijk op handen en voeten te loopen en verder altijd in alles even handig te zijn als een tijgerkat.

Vaak is er dan invloed te bespeuren van jongensboeken, een invloed die heel groot kan zijn, wanneer jongens naar het romantische beginnen te verlangen. Het is ook duidelijk dat zulk een club nog wel andere bezigheden gaat zoeken en wat dit in een sportland als Engeland wil zeggen ligt voor de hand. Voeg dan nog een afspraak tot ridderlijkheid er bij en je bent een heel eind op weg naar de Padvinderij. Voor losse jongensgroepen die in Engeland al bestonden, is toen dit systeem ontworpen, dat door Baden Powell omschreven is in zijn boek „Scouting for Boys". (Scout is Verkenner.) Hieruit is toen een vereeniging gegroeid in Engeland, die spoedig navolging kreeg in het buitenland.

Al gauw was ook in ons land de Padvindersbeweging overgenomen, echter met de noodige Hollandsche verdeeldheid. Het zou te gek zijn geweest, als alle Hollandsche leiders het eens waren geweest over 'n opvoedkundig systeem en de toepassing daarvan! Omstreeks 1910 en 1911 waren er dan ook naast elkaar de „Nederl. Padvindersorganisatie" en de „Nederl. Padvindersbond", die hun jongens slechts weinig uiterlijke verschillen gaven maar warm liepen over enkele, „belangrijke" principieele verschillen. Laat ons dit geharrewar laten rusten! Het hield gelukkig op, toen in 1915, mede door tusschenkomst van Prins Hendrik, een fusie tot stand kwam, de vereeniging „De Nederlandsche Padvinders". Daarmee was nog niet dadelijk alles tot een eenheid geworden, maar de laatste jaren, vooral door geregelder contact met Engeland, is er een hechter eenheid gekomen en nog steeds groeiende. Die oneenigheid had aan 't oordeel, aan de publieke opinie, reeds veel kwaad gedaan. Nu alles eensgezind geregeld wordt, bestaat er kans dat de bedoelingen steeds beter tot hun recht zullen kunnen komen. Een voornaam ding is hier: de *leiding*. Eigenlijk kon voorheen, praktisch gesproken, iedereen leider worden. Dit is nu veranderd. Er zijn nog wel leiders, die niet opgeleid zijn, maar den laatsten tijd wordt veel werk gemaakt

van leiderscursussen. Zoo worden of zijn er op 't oogenblik reeds een 150 leiders gevormd.

Deze leiderscursussen zijn verstandig ingericht. Men maakt 14 dagen een leiderskamp mee, in groepen van 25 man. In dit kamp nemen de leiders geheel de plaatsen in, die anders de jongens innemen. Zij bezien zoodoende de geheele zaak van uit den gezichtshoek der jongens, zij zien het geheel als een spel, juist zooals de jongens het zien. Voor deze cursussen gebruikt de vereeniging haar vaste buitencentrum bij Ommen, *Ada's Hoeve,* naar 't Engelsche voorbeeld ook volledig *Gillwell-Ada's Hoeve* geheeten. Baron van Pallandt heeft daar bij Ommen een groot terrein in handen gegeven van een vereeniging *Kamp Eerde,* die het terrein in gebruik geeft aan allerlei Nederl. Jeugdbonden. Van dit terrein is een bepaalds tuk gereserveerd voor de padvinders.

Naast de kamp-cursus van 14 dagen, krijgen de op te leiden leiders een schriftelijke cursus. De candidaten krijgen 8 vragen toegezonden ter beantwoording. Dit is geen examen, maar wordt meer een schriftelijke gedachtenwisseling. Een groep leiders heeft ditzelfde in Engeland meegemaakt en is nu bezig het in Holland toe te passen voor de opleiding van leiders. Als dan dit alles met succes is gebeurd, volgt een praktisch gedeelte, waarna van zelf erkenning als leider volgt. Dit systeem van leiders-voorziening is stellig heel wat beter dan het vrijwel systeemlooze aannemen van bijna iedereen. Voor zelfstandig troepleider (hopman) wordt een leeftijd van minstens 23 jaar normaal geacht; de assistentleiders (vaandrigs) moeten minstens 19 jaar zijn. De leiders komen uit alle kringen, het meerendeel is toch wel uit den stand der intellectueelen. Een voordeel is dat langzamerhand vele leiders uit de beweging zelve voortkomen, hetgeen in de eerste jaren natuurlijk onmogelijk was. Zooals bij elke jeugdbeweging blijft toch de leiding ook hier het moeilijke punt. Ook in dit opzicht dat de leiders vaak veel te veel zèlf doen en het opvoedingssysteem dus niet snap-

pen. De *jongens* moeten bijna alles *zelf* doen en zich nog liever verbeelden dat ze eigenlijk àlles zelf deden, dan dat ze altijd zouden merken dat de leider alles al geregeld heeft.

De leiding van de jongsten (welpen) is iets, dat geheel afzonderlijk staat. Zij vereischt weer speciale gaven. De welpen-leiders worden wel eens gevonden bij de oudste padvinders zelf, die vaak, onder toezicht van een hopman, heel goed met de welpen kunnen omspringen. Den allerlaatsten tijd is men druk bezig met 't zoeken van vrouwelijke leiding voor de jongste welpen. Er was in 1925 voor het eerst een cursus (van 13 meisjes) voor welpen-leidsters. Het schijnt, dat dit in Engeland en ook hier reeds goed gaat en de jongens nemen de vrouwelijke leiding dadelijk aan. Dit zijn dan welpen van ongeveer 8 tot 11 jaar.

De Padvinders zijn van den leeftijd van 12 tot 17 of 18 jaar. Daarnaast staat dan de welpen-afdeeling, jongens van 8—12 of 14 jaar. Het is niet noodig eerst welp te zijn geweest om padvinder te worden. Is een jongen wel reeds welp, dan gaat hij soms op 12-, soms op 14-jarigen leeftijd over naar de Padvinders.

Vrij nieuw is de Voortrekkers-beweging. Voortrekkers (vroeger Zwervers geheeten) zijn jongens van ongeveer 18 jaar of ouder, die toch nog in 't verband willen blijven of komen. Zij kunnen zich nog op allerlei manieren nuttig maken en „dienen", waarop hun heele instelling berust. Zij kunnen in een bepaald vak de Padvinders instructie geven. Zij gaan zelf kampeeren met ándere jongens, bijv. met jongens van Hoenderloo. Zij organiseeren soms, als zij met een groepje dicht bij elkaar wonen, een vrijwillige brandweer of een ambulance. Sommigen van hen zijn ook heel geschikte welpenleiders.

Er is dus wel een systeem van rangen bij de Padvinders. Dit is ook de bedoeling en de opzet. Men komt niet naar zijn aantal „dienstjaren" tot 'n hoogeren rang, maar moet dien rang zelf *verdienen*. Men wordt trouwens ook maar niet dadelijk Padvinder! Eerst komen 6 proefweken als Leer-

ling-Padvinder. Om dan als Padvinder 3de klasse te worden geinstalleerd moet de jongen aan allerlei eischen voldoen. Hij moet geregeld zijn opgekomen, de Padvinderswet kennen en begrijpen, de kenteekenen, fluit- en hoornsignalen en eenige armseinen kennen; hij moet met een touw kunnen omgaan (verschillende knoopen leggen), de regels van den weg kennen. Dit zijn de belangrijkste begin-eischen om als Padvinder mee te mogen doen.

Ongeveer op 14-jarigen leeftijd kan het *Insigne* als Padvinder 2de klasse worden behaald. Het opvoedend spel moet dan al vruchten hebben afgeworpen. Ik noem van de eischen de volgende:

hardloopen (zeer ruime eisch, bijv. 100 M. in 19 sec.), wandelen (15 K. M. in 3 uur, rust inbegrepen), springen, klimmen, zwemmen; enkele openlucht-spelen kennen en eenvoudige gymnastische oefeningen kunnen doen; eenige hoofdzaken weten van gezondsheidsleer en van 't lichaam en zijn verzorging; een mondeling bericht na minstens 20 minuten nog goed overbrengen; met de kaart een kleinen afstand kunnen wandelen; het kompas kennen, eenige morseteekens kennen, met 'n spoorboekje kunnen omgaan, met moeilijker handgrepen met 'n touw vertrouwd zijn; de streek van zijn woonplaats kennen, iets van de gebouwen daar weten, eenige dieren en planten kennen en het spoor kunnen teekenen van 6 viervoeters en 6 vogels; allerlei praktische dingen kunnen doen: kachel of vuur aanmaken, poetsen, kleeren opvouwen; hij moet thuis behulpzaam zijn in deze dingen, en daarvan een bewijs van moeder of verzorgster kunnen overleggen.

In dit alles zit zonder den minsten twijfel buitengewoon veel aardigs en goeds en men krijgt groote bewondering voor den Engelschen uitvinder van een dergelijk opvoedingssysteem, uitgevoerd in het derde milieu, naast school en huis.

De eischen voor Padvinder 1ste klasse zijn weer veel zwaarder. Een jongen is daarvoor ongeveer 15, 16 jaar, moet zekere zelfstandigheid toonen, bewijs geven van vastheid van karak-

ter en van tegenwoordigheid van geest. Verplicht is nu het bezitten van enkele vakinsignes. Ik noem nu nog eenige eischen voor het Insigne Padvinder 1ste klasse:

verschillende sport-oefeningen van het insigne 2de klasse, nu in beteren vorm te verrichten; kennis van gevaren van alcohol en tabak; eenige *eerste hulp* kunnen verleenen; verslag kunnen maken van een langen wandel- of fietstocht; kaart kunnen lezen op langen afstand, gewicht en afstand kunnen schatten; kwartier kunnen maken; minstens twintig nachten in één zomer hebben gekampeerd. Hij moet iets kunnen vervaardigen, kunnen koken, dieren en planten kennen, de geluiden van 12 in 't wild levende dieren kunnen onderscheiden; hij moet zijn woordje kunnen doen over de Padvindersbeweging. Hij moet 6 maanden met open raam geslapen hebben, tenzij dit op medisch advies verboden was; hij moet 3 maanden geen hoed of pet dragen (tenzij de dokter 't verbood); eenige kennis hebben van staatsinrichting. Ik noem met opzet nog al veel van deze eischen, want deze geven het best een kijk op de bedoeling van Baden Powell. Hetzelfde is het geval met de *Vak*-Insignes. In Engeland zijn wel een 50-tal vakken, in Holland veel minder, waarin een padvinder een insigne kan behalen, dat dan op zijn mouwen wordt aangebracht. Het is niet de bedoeling dat iedere Padvinder een 20-tal behaalt, maar wel dat hij zich geregeld inspant om iets te leeren. Ieder „vak" heeft bepaalde eischen, die niet te zwaar zijn gemaakt. Ik noem enkele vakken: eerste hulp; timmerman; smid; seiner; kok; wielrijder (voornaamste reparaties kunnen uitvoeren); zwemmer; muzikant; zoo zijn er nog een twintigtal vakken op gebied van eenvoudige wetenschap, sport of handigheid, waarin een Hollandsch padvinder een insigne kan behalen.

Hier hangt natuurlijk veel af van de leiding. Zou men hier alleen de eerzucht prikkelen, dan is elk behaald insigne dat op de mouw wordt aangebracht, een stap achteruit; wekt men echter individueel iederen jongen op om eens door te zetten in een liefhebberij, dan is het prachtig. Dit laat-

ste — het behoeft nauwelijks gezegd — is de bedoeling.

Een groote rol spelen de Padvindersgelofte en de Padvinderswet, ook bij de installatie van de nieuwe Padvinders, die altijd plechtig geschiedt. De „wet" bestaat uit 10 korte artikelen, waarvan de voornaamste slaan op *trouw, behulpzaamheid, dierenliefde, blijmoedigheid, reinheid.* Er is buitengewoon veel takt noodig om, zonder àl te veel te doen en te zeggen, op deze grondslagen werkelijk een goed leider te zijn. Het mag geen preeken zijn. Het is slechts het leiden van een groot spel, waarbij zoowel het romantische de jongens trekt als ook het gevoel van in een goede richting te leven, maar waarbij de jongen ieder oogenblik haken en oogen kan vinden. Zeer te betreuren is het dat er nog steeds enkele leiders zijn die de „oefeningen", de groote *spelen* dus, maken tot een „oorlogje". Men kan best een oefening maken, van twee partijen desnoods die elkaar te slim af moeten zijn, zonder te vervallen in een nabootsing van den oorlog tusschen Turken en Grieken of welke andere volken ook. De Padvindersvereeniging zou verstandig doen dergelijke dingen kort en goed te verbieden aan al hare leiders.

Echt kinderspel is verder het welpengedoe! De Welpen hebben een eigen devies, n.l. *„Doe je best"*, zooals de Padvinders als devies hebben *„Waakt"*. Men moet zich 't welpengedoe voorstellen werkelijk als van een troep jonge wolven, 'n voorstelling die voor de jongens zelf (van ± 10 jaar) niet moeilijk is. Men spreekt daar van den *Stam*, zooals men bij de Padvinders spreekt van *Troep*. Een troep is onderverdeeld in Patrouilles, een welpenstam in *Nesten* van 6 welpen. Er is een stamwet: 1°. De Welp doet wat de oude Wolf hem voorhoudt. 2°. De Welp is moedig en houdt vol. Hierin ligt dus iets opgesloten van het opzien van den kleinen jongen tot den leider en tot den vollen Padvinder. De welpen worden altijd geleid door hun werkelijk, ouder stamhoofd; zij mogen niet zelfstandig bijeenkomen. De welp-gewoonten zijn geknipt voor jonge kinderen. Ik vertel enkele dingen over uit „Het welpenboekje." Stel dat een stam bijeenkomt op 'n avond

om half zeven. Elk *nest* kruipt in zijn eigen hoek. Als nu de leider (stamhoofd) binnenkomt, roept hij: „Stam, stam, stam", waarop alle welpen vlug hurkend den stamcirkel vormen en het hoofd begroeten met den welpenkreet. Daarna wordt verteld, gespeeld, gymnastiek gedaan; de welpen krijgen dan een half uurtje om te oefenen voor de *ster-examens*, die te vergelijken zijn met de insignes 1ste en 2de klasse bij de Padvinders, maar eenvoudiger en na veel korteren tijd af te leggen. Om acht uur gaat zulk een samenkomst dan weer uit elkaar.

De welp draagt geen hoed maar een klein petje. Meer wolfachtig is weer de groet, waarbij twee vingers worden opgestoken als vork, hetgeen moet herinneren aan de opstaande ooren van den wolf!

Welpen kunnen ook vak-insignes behalen in allerlei soorten. Zoo bestaan bijvoorbeeld de volgende insignes: *Opmerker, verzamelaar, wever, vaardige hand,* (teekenen enz.), *handige jongen* (het insigne vertoont een bezem), *gids, zwemmer* (insigne toont kikker), enz. De welp leert n.l. reeds veel wat anders Padvinders pas leeren en een handige welp die later Padvinder wordt, is den nieuwelingen ver vooruit. Wanneer iedere welp van een stam na 8 maanden de 2de ster behaald heeft, mag de stam een totempaal houden, bestaande in een stok met wolvenkop er op. Deze paal doet verder nog dienst om het eergevoel van de welpen te prikkelen tegenover andere stammen. Immers wanneer een welp een insigne behaald heeft, krijgt de stok een wig of een lint. Hier is dus het avontuurlijke en jongensachtige wel ruim verzorgd. Het is een aantrekkelijk wolvenspel, dat toch gelegenheid biedt allerlei goeds bij de jongens op te wekken. Het is duidelijk dat de leider hier gaven voor moet hebben; als hij niet jong van geest is kan hij wel thuis blijven. De leider heet altijd Akela, de oude wolf! Zoo wordt hij ook aangesproken. Hij moet er plezier in hebben, als de welpengids roept: „Djb-Djb-Djb." (= *doe je best*) en als de welpen te samen, de wolfoor-vingers opgestoken, luid uitroepen: Dob-dob-dob-

dob (= *wij doen ons best*). Maar als de leider goed is, wat is hier dan veel van te maken!

Aan de Padvindersbeweging is al heel wat aandacht geschonken. Ook andere jeugdbonden hebben het aantrekkelijke er van gevoeld. Sommige organisaties hebben eigen padvinderstroepen, bijv. Chr. Jongelingsvereenigingen hebben er wel gevormd voor hun knapenvereeniging. Deze troepen hebben dan zekere zelfstandigheid maar zijn wel aangesloten bij de groote Padvindersvereeniging. Deze stelt dan ook de leiders aan, hoewel steeds op voordracht van de C. J. M. V. De Katholieken hebben geen Padvinderstroepen. De beweging daartoe wordt officieel zelfs tegengewerkt en er zijn niet eens vele katholieke jongens bij de groote vereeniging aangesloten. Wel zijn er Joodsche Padvinderstroepen, die echter nog niet bij de Nederl. Vereeniging zijn aangesloten, die hen overigens gaarne zal opnemen. Joodsche jongens zijn er bovendien ook in de gewone troepen.

De Nederl. Vereeniging heeft zelf in zekeren zin een godsdienstige basis, doordat zij de „erkenning van eenig religieus beginsel bij hare medewerkers vooropstelt". Verder gaat deze religieuse grondslag echter niet en komt alleen af en toe in leiderskringen en in toespraken tot uiting.

Mij persoonlijk zijn gevallen bekend, waar het meedoen aan de Padvinderij voor den jongen een groot stuk van zijn jongensleven vulde en hem veel zegen heeft gebracht. Hij leert aanpakken en afmaken, hij krijgt gemeenschapsbesef indien de leider zelf dit heeft, hij leert het wezen van het „dienen" en van de „goede daad", mits deze laatste op de juiste wijze in zijn bewustzijn wordt verwerkt, waar de leider weer veel aan kan doen. Werkelijk is goede Padvinderij in staat flinke jongens te maken. Het is dus te hopen dat de Vereeniging slaagt in haar streven om steeds strengere eischen aan de leiders te kunnen stellen. Het moeilijke van de zaak is dat natuurlijk heel veel jonge menschen, die idealen hebben, zoodra zij wat ouder worden reeds in andere jeugdorganisaties werken, die een arbeidsterrein hebben dat in hun oogen min-

der vaag is. Er was anders van goede Padvinderij wel wat te verwachten waar het aantal Padvinders in ons land thans een kleine 5000 bedraagt, waarvan, in ronde getallen, 350 Leiders, 300 Voortrekkers, 3500 Padvinders en 500 Welpen.

Zij zijn verdeeld in ± 90 afdeelingen, waarvan sommige uit slechts één, maar verscheidene uit meerdere troepen bestaan. In enkele groote steden hebben de troepen samen één clubhuis, des zomers één gemeenschappelijke kampdag, één bazar, door henzelf geheel ingericht om weer aan geld te komen, één uitvoering enz. Het eigenlijke werk geschiedt echter in de *patrouille;* deze bezit de groote opvoedende kracht: het samenwerken van 6 à 8 jongens in één patrouille. Het fijnste is natuurlijk het kampeeren. In Ommen kunnen wel 400 à 500 jongens tegelijk kampeeren in groep-kampen die elkaar niet behoeven te hinderen. Maar ook elders, het geheele land door, gaan ze er op uit om het gezonde buitenleven op hun eigen wijze te genieten.

Moge de Vereeniging er in slagen 350 leiders te krijgen die in staat zijn het goede uit deze beweging te halen, dat er in zit. Het is geen gering aantal: 350 leiders; menige jeugdorganisatie zal het voorloopig wel onmogelijk achten dat één beweging zóóveel *goede* leiders tegelijk zou krijgen. De kracht zal voorloopig wel moeten liggen in de leiding van de *jongere* jongens, daar de oudere jongens waar wat bij zit voor zoo'n groot gedeelte reeds in andere organisaties hun derde milieu hebben gevonden. Toch is hier veel en goed werk te doen, mits men zijn geheele ziel er in legt.

DE ARBEIDERS JEUGD-CENTRALE.

Menschen, die van geen enkele Jeugdbeweging iets af weten, hebben van dèze beweging toch altijd nog wel iets gezien, n.l. de flink, frank en vrij marcheerende en zingende troepen jongens en meisjes, die, vooral des Zondags, er op uittrekken voor hun wandeltochten. Of men heeft hen wel

eens zien dansen, de aardige volksdansen zooals bijv. de Duitschers en Scandinaviërs die zoo vaak nog dansen en waarbij vergeleken een modern bal met steps en fox-trotts de grootste banaliteit is. Inderdaad, wat ieder van den buitenkant der A. J. C. ziet is bijzonder frisch en menschelijker wijze gesproken zonder eenige vlek en niet in staat om aan den meest verwoeden tegenstander van jeugdorganisatie eenigen aanstoot te geven, tenzij men natuurlijk op het standpunt staat dat een wandeling in frisch tempo, opgeluisterd door 't zingen van eigen A. J. C.-liederen, een ontheiliging van den Zondag is. Laat ons beginnen met het begin en dus het onstaan dezer jeugdbeweging even nagaan.

Het was in 1911 dat de S. D. A. P. het besluit nam om de oprichting van jeugdvereenigingen in eigen kringen te bevorderen. Ze werden inderdaad opgericht hier en daar en een paar jaar later, in 1913, kon de S. D. A. P. al een vruchtbare vergadering hebben met vertegenwoordigers uit die jeugdvereenigingen. Reeds toen werd o. a. gesproken over een centraal komité voor jeugdorganisatie. In Februari 1914 verscheen vervolgens al „Het Jonge Volk", als maandblad, waaraan o. a. een meisje uit een Amsterdamsche jeugdgroep meewerkte. Heel sterk is altijd geweest het socialistisch karakter van deze jeugdbeweging, ook al was (en is nòg) het aangesloten zijn bij de S. D. A. P. (voor de oudere leden) niet verplicht, behalve voor hen die in bijzondere gevallen na het overschrijden van den leeftijdsgrens tòch lid mogen blijven. Zoo is het ook te begrijpen dat het N. V. V. met belangstelling de ontwikkeling van dit alles volgde en in 1916 verklaarde het werk te willen steunen, waarbij echter de voorwaarde was dat voortaan de leiding bij ouderen zou berusten.

Aanvankelijk immers waren het echte, onvervalschte jeugd-organisaties, die stellig in haar jeugdig vuur en met haar revolutionairen geest veel leven konden wekken maar niet in staat zouden zijn geweest om een invloedrijke organisatie te scheppen, waar veel opvoedende kracht van zou uitgaan. Een en ander is niet zonder moeilijkheden ver-

loopen, want er was, o.a. in Amsterdam, een groep die van een verandering niets wilde weten. Met eenige moeite, vooral door finantieelen nood tijdens den oorlog, kwam de beweging de oorlogsjaren door. Intusschen was de wijziging in opzet al gedeeltelijk voltrokken. *Het Jonge Volk* werd voortaan alleen door een volwassen hoofdredacteur verzorgd. In Maart 1918 is daarop de Arbeiders Jeugd-Centrale tot stand gekomen en sinds dien tijd is de bloei in snel tempo voortgegaan. Het Jonge Volk kwam twee maal per maand uit, in 1921 onder redactie van Koos Vorrink, den toenmaligen secretaris der A. J. C., die een groote rol in deze beweging heeft gespeeld. *Het Jonge Volk* zag zijn omvang toenemen van 8 tot 16 bladzijden.

Het besturen der A. J. C. was een kwestie die nauwkeurig geregeld diende te worden, daar hier velerlei belangen mee gemoeid waren. Op het derde congres der A. J. C., in 1924, werd bepaald dat het Hoofdbestuur zou bestaan uit 15 leden, waaronder 1 uit de S. D. A. P., 1 uit het N. V. V., 1 uit de centrale voor arbeidersontwikkeling, en 2 bezoldigden, benoemd door den „Jeugdraad". Deze laatsten zijn het, die men gerust de hoofd-leiders der beweging kan noemen.

Het streven is om de subsidies, die S. D. A. P. en N. V. V. geven, zooveel mogelijk overbodig te maken en de geheele organisatie te laten dragen door de leden zelf. Momenteel is het al een heel eind in die richting, dank zij ook het Spaarsysteem dat de A. J. C. er op na houdt. Het sparen der leden wordt door de leiding sterk aangemoedigd. Er is een volledige administratie daarvoor op het secretariaat. Ieder lid der A. J. C. kan, en niet alleen voor de contributie, sparen, door middel van zegels; groepleiders controleeren dat en geven alle bedragen weer op aan het secretariaat waar een volledig kaartsysteem is van alle leden der A. J. C. die sparen. Voor dit gespaarde geld kan de spaarder alles betrekken van de A. J. C. wat hij wil en waarvoor zijn saldo toereikend is. Hij kan er zijn kamp mee betalen, hij kan er zijn kampuitrusting voor koopen, enz. De A. J. C. heeft n.l. een verkoop-

centrale, waar allerlei te krijgen is dat een rol kan spelen in het vereenigingsleven. Maar ook wordt gespaard voor het kampfonds ter afbetaling van de hypotheek op het kamphuis. Zoo bouwen de leden allen mee aan hun organisatie. Men begrijpt dat van een dergelijk systeem alleen maar iets te recht komt, wanneer er een bloeiend vereenigingsleven is, en wanneer de opkomst van de leden op de wekelijksche bijeenkomsten goed is, omdat bij die gelegenheid de groep-administrateur zijn slag moet slaan. Dat alles vlot verloopt is zeker wel 'n bewijs dat er pit in deze beweging zit, ook al klagen sommige afdeelingen wel eens over te geringe opkomst. Pit! Inderdaad, die is er! De leiders der A. J. C. staan voor hun werk en wijden zich met groote energie er aan. Laat ons dadelijk er bij voegen dat zij ook gebruik maken van de eenzijdigheid die elk heerscher moet hebben. Men krijgt wel eens den indruk dat de leiders eigenlijk geen andere beweging van eenig belang achten, op 'n enkele uitzondering na, waarbij zij éénige waardeering aan den dag leggen. Dit is natuurlijk in eigen kring wel een groote propagandistische kracht. Het is waar, er wordt, vooral van rechts-christelijke en katholieke zijde, ook wel eens minachtend over de A. J. C. gesproken en ook een enkele Padvindersleider spreekt of schrijft wel eens geringschattend over de A. J. C.-manieren, zoodat het zeer goed verklaarbaar is dat de A. J. C.-leiders weinig op hebben met andere bewegingen, die over 't algemeen toch niet in staat zijn om het enthousiasme en het werkelijke idealisme te wekken bij de leden, dat de A. J. C. vaak wekt. Andere bonden missen stellig ook het recht om de A. J. C. bijvoorbeeld aan te wrijven dat zij kort en goed haar leden tot materialisten maakt. Dat alles neemt niet weg dat 't oordeel van de A. J. C.-leiders over andere bewegingen soms ook wel eens te hooghartig is. Ik citeer bijv. den aanhef van een artikel in het Jonge volk van K. V. (nummer van 30 Mei 1924): „Er bestaan in ons vaderland eenige honderdtallen organisaties met even zoovele honderdtallen idealistiese doeleinden. Zij zijn allemaal met elkander te omschrijven als

samenscholingen van lieden, die behoefte hebben aan de koestering die voor alle zwakke en overigens brave naturen uitgaat van mooie woorden, zonder dat men ooit tot eenige erkenning van de groote beroeringen van de tijd geraakt." Zonder te raken aan den inhoud van het artikel, wijs ik hier op den toon, waarin deze aanhef is gesteld en waarin een generalizeerend oordeel wordt uitgesproken over allerlei bewegingen, waaronder verschillende die juist het leven en de groote beroeringen wel degelijk willen ondergaan, maar zoo maar niet in eens met hun vaak jonge leden socialistische bewegingen worden.Waar echter over 't algemeen het werk in de A. J. C. zeer opbouwend is en opwekkend en inspireerend tot een hoogstaande levensopvatting, doet de A. J. C. prachtig werk. Het is niet gemakkelijk om de eenheid te bewaren in een zoo groot lichaam, ook al is het als socialistisch ingestelde beweging al een eenheid. Ik noemde al het element dat niet voelde voor leiding door ouderen, dat in de eerste crisisjaren zich sterk liet gelden. Een andere moeilijkheid duikt ook hier en daar op: belangstelling voor religieuze vragen. Nu is het vanzelfsprekend voor ieder die niet geheel onkundig is met onzen tijd, dat dit in Socialistische kringen wel hier en daar, maar nog niet onverdeeld gunstig wordt ontvangen. Af en toe vraagt men er eens naar, „hoe zit het er eigenlijk mee?" en dan laat de A. J. C.-leiding wel eens een geluid hooren dat niet overal instemming geniet. Bij voorbeeld antwoordde K. V. eens „ter geruststelling" op een vraag in die richting, dat de A. J. C. er niet aan dacht zich in te laten met eenige religieuze strooming; „zij is sosialisties en dat omvat voor haar geheel en volkomen al de idealen, die in haar leven en die zij nastreeft". Ja, dat kàn het omvatten, zooals bijv. Christendom ook alles zou kunnen omvatten; 't ligt er maar aan hoe men het opvat! Maar laat ons niet langer bij deze dingen stilstaan. Belangrijk waren ze m.i. hierom, omdat dergelijke uitingen van de leiding toch niet zonder invloed zijn en blijkbaar noodig zijn en in zekeren zin karakteristiek voor de organisatie, althans in een bepaalde periode. Met nadruk

worde hier echter vermeld dat in de A. J. C. bijna overal en altijd het streven naar positief opbouwen aan den dag komt. Weldadig is het, dit in het „Het Jonge Volk" steeds weer opnieuw te merken. Talrijk zijn de artikelen als „Boeken", „Lezen", „Tijdbesteden", „Natuurliefde" aan de ééne, „Prikkellectuur", „Cafébezoek" e.d. aan de andere zijde. Herhaaldelijk wordt gewezen op dwaze opvattingen en verkeerde gewoonten onder de arbeidersjeugd, op de Bioscoopprikkel e. a.; met nadruk wordt steeds den leden voorgehouden zich altijd en overal, waar zij zich ook maar buiten vertoonen en óók wanneer anderen hen uitjouwen, volkomen zich zelf te blijven en zich nergens iets van aan te trekken en al wat hoont, te laten hoonen en daarmee te laten zorgen voor eigen blamage. Groot is ook de activiteit waarmee walgelijkheden uit de samenleving worden bekend gemaakt en gesnierd. Ik noem bijv. luxe- en weelde-excessen, uitbuiting; ik denk ook aan dingen als de dwaze onderscheiding in de decoratie van de Oost-Indië-vliegers, waarbij de méchanicien vooral niet een ridderorde kreeg zooals de officieren, maar een mooie médaille. Dergelijke rariteiten behoort dan ook iedere vooruitstrevende organisatie te durven kritiseeren.

Niet alleen dergelijke, ten slotte niet overbelangrijke dingen krijgen een beurt, ook wordt den leden inzicht gegeven in grootere sociale vragen, leerplichtwet, arbeidswet, kinderwetten; de Engelsche labourregeering en andere regeeringsvormen worden eveneens besproken.

Heel belangrijk, een teeken van opbouwend streven, is zeker wel de groote belangstelling voor kunst, die door de leiders èn door de leden wordt getoond. Er zijn niet veel organisaties waar in die mate werk wordt gemaakt van goede verzorging van pers en uitgaven. Dit blijkt uit alles. *Het Jonge Volk* is typographisch goed verzorgd, hetgeen in nog grootere mate 't geval is met menige brochure. Eén van de meisjesleden is een begaafd sier-kunstenaresje en heeft al menige uitgave gemaakt tot een lust voor de oogen. Het Jaarverslag 1922—23 is zeker wel één der fraaiste uitgaven

en zelden zal men bij eenige vereeniging het besef vinden van de belangrijkheid om ook een Jaarverslag alle mogelijke eer te geven in uiterlijke verzorging en er zelfs een artistiek geheel van te maken.

M.i. is dit artistiek streven wel heel belangrijk en zal niet nalaten een zeer weldadigen invloed te hebben op de heele geestesgesteldheid der leden. Het is een modern, maar heel positief en den leden bewust gemaakt middel tot verheffing van belangstelling, tot opheffing uit 'n heel andere gedachtenwereld. Men merkt dit trouwens ook in de kleeding. De leiders der A. J. C. in de eerste plaats hebben soms een eigen stijl van kleeding, die fier is, los van conventie, pakkend en mooi. Het is niet een uniform, het is meer een stijl. Ook de jongens en meisjes hebben vaak iets eigens in hun kleeding, dat trouwens niet oorspronkelijk is, maar voor 'n goed deel rechtstreeks uit Duitschland overgenomen. Het zou den indruk kunnen maken, of er in de A. J. C. alleen door leiders gewerkt wordt. Niets is toch minder waar. Zonder twijfel is de hoofdleiding arbeid van volwassen menschen, in de afdeelingen echter is heel veel van de leiding in handen van jongeren, leden, gegeven. Het meerendeel der groepen trekt er op uit onder leiding van één hunner eigen leden. Ook in administratie en verdere leiding der afdeelingen werken al heel wat jongeren mee. Dit is dan ook het welbewust streven en wordt terecht beschouwd als één der voorwaarden van het bloeien van een jeugdorganisatie. Dat het zoo goed gaat is zeker niet voor een klein deel te danken aan het tuchtbegrip dat in de A. J. C. aanwezig is en nog steeds er ingehamerd wordt. In *Het Jonge Volk* van 27 Juni 1924 schrijft K. V.: „Alles wat wij bereikten is te danken aan wat wij wonnen aan zelftucht en discipline. Deze zijn de fondamenten van onze beweging, waaruit al het andere vanzelf en volkomen natuurlik ontbloeit." Daarbij zorgt de A. J. C. voor opleiding van leiders, vooral op praktisch gebied. Er was bijv. al in 1923 een vierdaagsche cursus over „wandelen en kampeeren" en een tweedaagsche cursus in „administratie."

Uit welke kringen de Arbeiders-jeugdvereenigingen haar leden in hoofdzaak betrekken ligt voor de hand. Toch heeft men tot nu toe uit den arbeidersstand een bepaalde soort leden; men zou kunnen zeggen: de voor ontwikkeling onmiddellijk vatbare groep daaruit. Dit ligt wel voor de hand. Jonge menschen die nog buiten alle ontwikkelingsgedachte blijven, zijn niet vatbaar voor een organisatie zooals de A. J. C. tegenwoordig is. Er is 'n zekere ontwikkeling noodig om zelftucht en discipline te willen aanvaarden en een heele boel ontwikkeling om er behagen in te kunnen scheppen. Zoo is het toch altijd nog slechts een kern uit de arbeiders-jeugd die zich aansluit bij de A. J. C. en dat zal ook wel zoo blijven. Mij dunkt dat voorloopig de A. J. C. hiermee geluk te wenschen is, want wat heeft men aan een bond van 100.000 leden wanneer juist het kern-besef weg is. Dit is een groot verschil in opvatting met de R. K. Jeugdvorming, waar men niet tevreden is, zoolang niet *alle* R. K. jongens en meisjes in Patronaten zijn ondergebracht. Ik denk, dat, als het zóó ver is, men met succes een nieuw jeugdwerk kan beginnen met een nieuwen inzet.

De A. J. C. krijgt dus haar menschen uit den arbeiders- of kleinen burgerstand. Dit alles is nog niet zoo gemakkelijk tot stand gekomen, daar er reeds eenige jaren lang verschillende vakbonden waren, die eigen adspirant-leden hadden. Zij wisten hier uit den aard der zaak echter niet veel mee te beginnen en de meest vakbonden hebben het eigenlijke jeugdwerk dan ook maar aan de A. J. C.-afdeelingen overgelaten. Ik noemde in 't begin al de voorwaarde van het N. V. V. voor 't verleenen van steun aan de arbeidersjeugdvereenigingen: leiding door ouderen. Dit was in orde gekomen en zoo is de verhouding tusschen vakbonden en A. J. C. goed gebleven; vele adspiranten-afdeelingen van vakbonden zijn in haar geheel bij een A. J. C.-afdeeling aangesloten.

De A. J. C. heeft in al haar afdeelingen zoo mogelijk twee groepen, de zoogenaamde A-groep, jongens en meisjes

van 13—16 jaar, en de B-groep, van den leeftijd van 17—± 20 jaar. Terwijl tusschen jongens en meisjes geen onderscheid wordt gemaakt in het werk, wordt wel het verschil in acht genomen van deze twee leeftijds-groepen. Er zijn natuurlijk ook voordrachten die voor beide groepen geschikt zijn en wandelen en kampeeren kunnen de jongeren ook evengoed meedoen, hoewel ook daarbij de groepvorming vaak aanbevelenswaard is.

De voordrachten gaan over zeer verschillende onderwerpen en hebben algemeene ontwikkeling ten doel. Deze algemeene ontwikkeling wil echter niet zeggen: minimumkennis van 20 of meer vakken, of: over alles mee kunnen praten en toch niets zeggen. Veel meer wordt hiermee bedoeld ontwikkeling en ontgroening in die dingen die men 't meeste noodig heeft om ook geestelijk een mensch-waardig bestaan te hebben. Naast allerlei losse voordrachten en lezingen, waarvan men vele bijzonderheden weer mag vergeten, wordt met voorkeur het cursussysteem toegepast. Zoo kunnen de jongens en meisjes in eenige avonden een kijkje krijgen op menig gebied dat zij moeten begrijpen. Ik zal hier een lijstje noemen: Grondwet, Begrooting; geschiedenis van het Socialisme, de politieke partijen, vakbeweging; oorzaken van den oorlog; allerlei industrieën, de mijnen, petroleum; spoorwegen; gevangeniswezen; alcohol, gezondsheidleer. Daarnaast praktischer onderwerpen: wandelen, kampeeren, wat er buiten te zien is, bijenleven; volksgewoonten, kleeding; radio, cursus kartonwerk, muzieklessen; volkstuintjes. Ook ontbreken niet de avonden waar weer andere geestelijke ontwikkeling geboden wordt, tot opvoeding van den smaak: boekbesprekingen, bijv. werken van Adama van Scheltema, Heyermans, Streuvels, van Eeden (kleine Johannes), Brusse (Boefje) en vele andere; besprekingen van bouwstijlen en van groote schilders en hun werk, bezoek aan musea; voordrachten over oud-Den Haag, oud-Amsterdam, dit alles zoo mogelijk met lichtbeelden. Ziehier reeds een flinke lijst waaruit

men duidelijk de bedoeling kan zien die in al dit ontwikkelingswerk ligt. De onderwerpen zijn maar niet te hooi en te gras ergens vandaan genomen doch zijn zeer duidelijk in rubrieken in te deelen. Ze beoogen naast verdieping ook kennismaking met de dingen waar tusschen men *leeft*. Heel typeerend vind ik bijv. ook dat in Het Jonge Volk vaak een of ander product wordt besproken, of 'n gewas, dat in den handel een plaats inneemt (tabak, koolzaad, papaver, enz.) en waarvan velen toch niets weten. Men moet zich de cursus-avonden vooral niet voorstellen als deftige lezingen; de eigen sfeer spreekt natuurlijk overal uit. Er wordt in de A. J. C. ook veel aan zang en muziek gedaan en een muzikaal nummertje zal zelden ontbreken.

Een groot gemak voor de A. J. C., om een echt *levendige* organisatie te krijgen, waar wat òmgaat, waar de geesten frisch blijven en zelfs fanatiek, is natuurlijk de omstandigheid dat al het opbouwende werk van de A. J. C. zoo sterk gevoed wordt door het gevoel dat er veel in de maatschappij *niet in orde* is en waaraan gewerkt *moet* worden. Nu is dit bij elke idealistische organisatie 't geval, maar niet overal is dit zóó tastbaar als bij een socialistische actie. Toch wil ik niet beweren dat de leden zich dat verkeerde in de wereld altijd *precies* bewust zijn en het is natuurlijk mogelijk dat hier vele leden nog maar alleen enthousiast *meedoen*, terwijl hun gevoel nog niet verder is dan *dat het niet goed is, wat er nù is in de wereld.* Dát is, als het bewuster wordt, vaak een gevoel waaruit heel wat enthousiasme voortkomt. Men heeft niet alleen positieve idealen en werkmiddelen, maar men heeft ook iets om steeds ontevreden op te zijn, bijv. het kapitaal, het „burgerlijke", ook al begrijpt men de beteekenis van die woorden nog niet. Er blijft altijd eeniger mate een strijdend karakter in de A. J. C., wat ook niet anders kan en zeker niet verkeerd is, maar een niet te onderschatten voordeel is, dat vele organisaties met vreugde onder hun leden ontdekken. Het is echter wel heel moeilijk voor de leiders om te zorgen dat dit karakter van

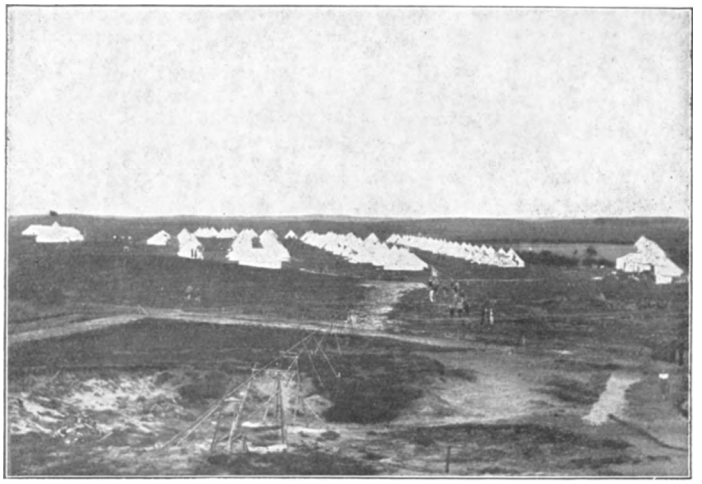

Pinksterkamp, 1924 van de A. J. C.

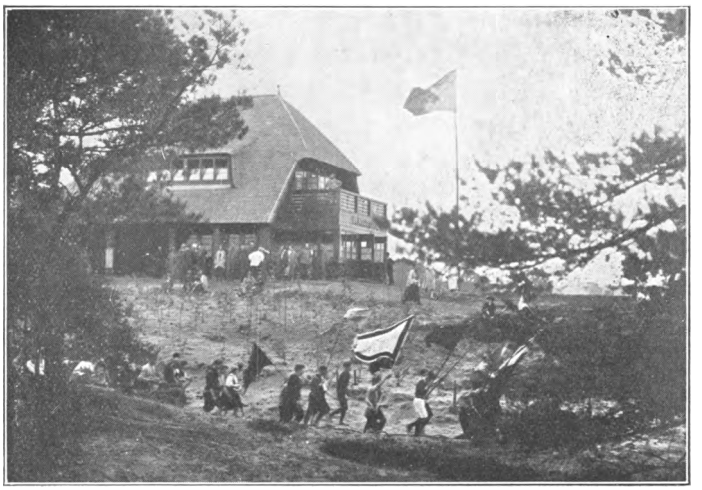

Kamphuis „De Paaschheuvel" van de A. J. C.

Blauwe algebra.

$\sqrt{\text{misdaad en ellende}} = \text{ALCOHOL.}$

$\sqrt{\text{moord en zelfmoord}} = \text{ALCOHOL.}$

$\sqrt{\text{ziekte en krankzinnigheid}} = \text{ALCOHOL.}$

$\sqrt{\text{prostitutie en degeneratie}} = \text{ALCOHOL.}$

$\sqrt{\text{alcohol}}$ = verleiding, domheid, lafheid, zwakheid, ellende,

Inzicht + plichtsgevoel = Geheelonthouding.

$(\text{inzicht} + \text{plichtsgevoel})^2 = \text{N. B. A. S.}$

N. B. A. S. — idealisme — werklust — volharding = O.

(*Uit een onuitgegeven „Leerboek der hoogere wishunde" van J. Tas.*)

„strijd" de jongens niet al te eenzijdig maakt. Overigens is 't altijd beter om geestelijk tegen iets te velde te trekken dan, in de meening een schat te bezitten, daarmee tevreden te zijn en die te willen behouden en verder van niets te willen weten, een houding, waar een vereeniging met behoudende principes voor moet oppassen. Bij een socialistische jeugdorganisatie behoeft men voor dit laatste niet zóó bang te zijn. De A. J. C. gaat het volle leven in; zij zoekt het zonnige leven maar onderzoekt ook grondig de donkere plekken. De A. J. C. voelt zich als een legertje (± 7500 leden) dat optrekt naar nieuw te verwerven geluk. Dit gevoel wordt altijd dubbel levend als het loopt tegen het groote Pinksterfeest, bij Vierhouten gevierd in het Kamphuis „De Paasheuvel", waar dan een tentenkamp omheen is gebouwd. Dit huis, voltooid en ingewijd in 1923, heeft dan een magische aantrekkingskracht, zooals trouwens in elke jeugdorganisatie de zomerkampen vaak het neusje van de zalm zijn. De laatste jaren komen er meer dan 1200 jongens en meisjes op dit Pinksterfeest! Het is dan een jeugdleger dat zich op maakt om samen te vieren het fleurig voorjaarsfeest, om te leven in zijn heerlijkst element: de vrije natuur. Daar wordt dan gezongen, daar wordt een jeugdspel opgevoerd, daar spreekt dan soms een grijze veteraan de jeugd toe. Blijkt eenige maanden van te voren reeds aan alle kanten het verlangen naar dit feest, even groot is naderhand de dankbaarheid en een stroom van ontboezemingen komt dan binnen bij de redactie van „Het Jonge Volk", die dit alles bij lange na niet kan opnemen.

Niet alleen met dit Pinksterfeest gaat de A. J. C. „en masse" naar buiten, in de afdeelingen gaan de groepen zoo geregeld mogelijk wandelen en kampeeren. Om 'n voorbeeld te noemen: op het terrein van „de Vonk", het buitenhuis te Noordwijk-binnen van de vereeniging „Buitenbedrijf", komt iederen Zaterdag een groep A. J. C.-ers van de afdeeling Leiden om het week-einde kampeerend door te

brengen. Zooals ik voorts reeds bij het begin van dit hoofdstuk zei: wie heeft ze nooit zien wandelen? De A. J. C. heeft vele vrienden en onder hen zijn bezitters van allerlei bekwaamheden; zij heeft haar specialisten die stijl brengen in het wandelen, in het kampeeren, in het inrichten van lokalen en het organiseeren van feestavonden, in het dansen en in den zang. In 't voorjaar van 1925 verscheen een eigen zangbundel „De Lijster", liederen met luit- of guitaarbegeleiding, bijeengebracht door Piet Tiggers, wiens vrouw dansspecialiste is.

Opmerkelijk is, dat, ondanks de groote aantrekkelijkheid van het A. J. C.-jeugd-leven, in de laatste twee jaren het leden aantal (± 7800) met ruim 700 terug liep. Er zijn wel verklaringen voor. Dood hout zag men met genoegen afvallen en werd niet meer opgeraapt en aan den boom gespijkerd. Al zijn er ook andere oorzaken geweest die wij niet behoeven na te vorschen, méér de moeite waard is voor ons dat in het voorjaar van 1925 het ledenaantal plotseling in twee maanden tijds weer met 500 toenam. Dit beteekent heel wat, want een aantal van 7500 leden is voor een organisatie die met hand en tand eigen stijl, werkwijze en tucht wil handhaven, beslist groot te noemen.

Er is een flink aantal uitgaven dat de A. J. C.-vesting in Amsterdam verlaat. Reeds meermalen werd genoemd: Het Jonge Volk. Dit is dus de krant waar alle leden zich op kunnen abonneeren voor *f* 2.— per jaar. Voor de leiders is er een leidersblad, „De Kern", een blad dat voor de A. J. C. van heel groote waarde is. Het verschijnt wel is waar „ongeregeld", maar de eerste jaargang, van 1923, vormde toch reeds 96 bladzijden. Zeer sterk worden de B-leden aangespoord om ook in te teekenen op „Opgang", „3-maandeliks jeugdtijdschrift voor kunst, wetenschap en arbeidersbeweging". Het is weer een keurig verzorgde uitgave, die bovendien zeker niet alleen voor jongeren belangrijk is als ontspannings- en ontwikkelingslectuur. Maar ook door andere uitgaven wordt de opvoeding der leden-

ter hand genomen. Ik noem: „Stormtij", waarin de verhouding van jongen en meisje wordt besproken, een boekje vol opbouwende kracht. Ook J. H. Schaper schreef een boekje voor de A. J. C., „Het groote leven in". Mien van der Heide schreef een kleine brochure „Aan de jonge werksters", waarin zij de arbeiders-meisjes opwekt zich te „verheffen" in alle opzichten. Er wordt ook een uitgave-reeks gevormd onder den naam van Jeugdbibliotheek, waarin reeds 4 boekjes verschenen. [1])

Belangrijk zijn ook de „spelen", veelal naar Duitschen trant. Voorjaarsspelen vooral zijn zeer geliefd. Zij zijn sterk symbolisch en behandelen gedachten als: verheffing, bevrijding, reinheid, eensgezindheid. De oorlog heeft 't zwaar te verantwoorden, getuige „de Moloch", het „spreekkoor", dat niet gemakkelijk is uit te voeren maar, als 't goed gebeurt, grooten indruk maakt. Het huis van de A. J. C. te Amsterdam is dus met recht een burcht en een verzendstation van geestelijke kracht.

Dat van 't slagen en het opvoedende in dit werk veel van de leiders afhangt, behoeft geen nader betoog. Dat men spreekt van leiders-*probleem*, bewijst wel dat de A. J. C. niet met iedereen tevreden is. Het is niet noodig hier na te gaan, waar de zwakke plekken in het werk kunnen zitten, behalve diegene, die ik reeds noemde.

Deze A. J. C. zal nooit een beweging van de jeugd-*massa* worden, daarvoor zijn de eischen die de leiding stelt te hoog. Maar dit is, ondanks alle mogelijke fouten, tevens het bewijs dat de A. J. C. stellig een der beste jeugdorganisaties is die wij in Europa kennen. Het opbouwend karakter der A. J. C. spreekt zeker ook wel uit 't feit dat uit het Instituut voor Arbeidersontwikkeling iemand in het hoofd-

[1]) P. Voogd; Een en ander uit de ontwikkelings geschiedenis onzer maatschappij.
R. Stenhuis; Opstellen over Vakbeweging.
A. M. de Jong; Bloemlezing van Revolutionaire Poezie.
A. H. Gerhard; Worden en Zijn.

bestuur der A. J. C. zitting heeft en dat deze beide instellingen dagelijks samenwerken.

Mocht de A. J. C. er in slagen in de naaste toekomst nieuwe leiders te krijgen van het kaliber waarvan zij er tot nu toe heeft, dan zal zij zeker een opvoedkundige factor van beteekenis blijven.

JEUGDACTIE VOOR GEHEEL-ONTHOUDING.

Het is niet mogelijk en ook niet de bedoeling om in dit boekje een overzicht te geven van de geschiedenis van àlle jeugdorganisaties op gebied van G. O. Het leek mij evenmin noodig om het ideaal, waar het hier om gaat, nader te verklaren. Wat de G. O. wil is zóó duidelijk en vanzelf sprekend, dat ik minder het doel dan wel de middelen en de werkwijze meen te moeten bespreken. Het is hier te doen om den geest van dezen Arbeid, om de wijze waarop de jeugd hier dien arbeid ontplooit. Daarom is het aangewezen om één van de vele organisaties maar eens wat nauwkeuriger te bespreken en daarna met een enkel woord de karakteristieke verschillen van de voornaamste andere bonden te noemen.

Het leek mij het best om voor dit doel uit te kiezen den Jongelieden Geheel-Onthouders Bond, bekend onder den naam van J. G. O. B. Deze heeft n.l. een heel belangwekkende geschiedenis en, al is hij niet de oudste vereeniging op dit gebied, zijn geschiedenis geeft een kijk op wat in een èchte jeugdvereeniging al zoo òm kan gaan.

Het lag voor de hand dat de Drankbestrijders vroeg of laat zouden gaan inzien dat 't bewerken van de jeugd voor hun doel aangewezen was. Nu was er reeds een organisatie onder de kweekelingen, de K. G. O. B., waar hard gewerkt werd en met succes, doch deze bestreek slechts een beperkte groep menschen.

In 1911 besloot dus de Nederl. Vereeniging tot Afsch. v. Alcoholhoudende Dranken (de N.V.) om te gaan onderzoeken

de mogelijkheden van jeugdorganisatie, hetgeen in 1912 op het congres der N. V. tot uiting kwam. Er waren toen al jonge menschen die 'n begin van organisatie hadden, n.l. de Jongelieden Propaganda Club voor Geh.-Onthouding en deze zaten te springen van ongeduld. Op die vergadering van de N. V. werd nog weinig bereikt, er werd smalend gesproken over de heertjes die dan vergaderingetje zouden gaan spelen. De Jongeren konden het niet langer uithouden! Zelfs toen de reeds gegrondveste K. G. O. B. de algemeene Jeugdorganisatie niet op zich wilde nemen, lieten zij het er niet bij zitten. Vier bestaande kringen van jongeren zochten en vonden elkaar. Er kwam een propaganda blad, „Ons blad", om tot een organisatie op te wekken. Er volgden besprekingen, ten slotte een vergadering in Haarlem van 70 jongeren (de helft van het totaal aantal leden der 4 kringen!), waarop tweede Kerstdag 1912 de J. G. O. B. werd opgericht. Heel merkwaardig is, dat reeds op die vergadering werd gepleit voor 't stellen als doel ook de „algemeene ontwikkeling der leden". Dit werd in 1913 dan ook in de statuten opgenomen, nadat 't eerst een jaar was geprobeerd zònder dat doel vast te leggen. Wel een bewijs dat er wat òmging in die kringen, want andere Geh.-Onth.-organisaties zijn er pas veel later toe gekomen om in te zien dat 't ideaal der Geh.-Onthouding niet goed alléén kan blijven staan.

Er kwam in 1913 al een orgaan, „Jonge Strijd", de Bond ging snel vooruit. De leeftijdsgrenzen waren bepaald op 14 tot 23 jaar. De bestuursleden pakten enorm aan en reisden maar rond. Vlugschriftjes werden uitgegeven, „Jonge Strijd" werd verspreid, einde 1914 reeds in ± 7000 exx. per maand! In 1914 kwam als bondsprincipe er door: tabak is schadelijk voor de gezondheid. Dientengevolge werden alle tabaksadvertenties geweigerd. Zoo iets doet alleen de jeugd! Tegenwoordig nog ziet men groote bladen, die een politieke kleur hebben, met gerust geweten honderden guldens verdienen aan advertenties van andere partijen, waaronder de felst bestredene, om maar te zwijgen van alle advertenties van min-

der allooi in kranten en tijdschriften, die ontwikkelend en ontspannend bedoeld zijn.

Ieder jaar had een bondscongres plaats. Zelfs in de mobilisatiemaand van 1914 zette de J. G. O. B. dit door. Juist toen, in die dagen toen 't eene bericht na 't andere binnen kwam van de oorlogsverklaringen, laaide de geestdrift eerst recht op om te strijden voor beter tijden. Er werd een bondsbureau opgericht op een in den Haag gehuurde kamer. Er werd hard, heel hard gewerkt. De organisatie werd op pooten gezet. Een Agenda van 't Congres 1915 telde 54 gedrukte bladzijden. Men kwam klaar! Voorzitter Jan Mourits stond voor niets. Finantieele moeilijkheden waren nooit een beletsel om maar door te gaan: het echte bewijs van vuur en idealisme. De beste artikelen uit „Jonge Strijd" van den eersten jaargang werden uitgezocht en gebundeld uitgegeven onder den naam van „Jeugdbloei I". (De zesde bundel is thans reeds verschenen.) Af en toe dreigde gevaar voor concurrentie. De verhouding met K. G. O. B. was nimmer erg goed geweest, maar had toch geen kwaad gedaan. Gevaarlijker was het, toen in 't Noorden een organisatie kwam, de N. J. G. O. B., die niet samen wilde gaan, omdat men daar „de algemeene ontwikkeling der leden niet wilde overnemen in 't program. Typisch bewijs van kracht der jongeren: de J. G. O. B. besloot desalniettemin om de N. J. G. O. B. in alles te steunen! Het ging immers om een ideaal, dat niet in 't gedrang mocht komen. „Jonge Strijd" werd gemeenschappelijk orgaan. In 1916 hadden de Bonden elkaar natuurlijk al gevonden, de N. kon worden geschrapt.

In het moeilijke oorlogsjaar 1917 een Congres van 300 leden! En geen schulden meer! In November 1916 waren 13000 exx. van Jonge Strijd verspreid. Men denke zich de moeiten eens in, die de jonge leden zich voor dit alles hebben getroost. De *Jonge* leden? Zeker, want zelfs officieel is herhaaldelijk bepaald dat de bond geenerlei steun in de leiding van ouderen wenschte, zelfs niet van oud-leden! In 1918 kon de J. G. O. B. terecht met trots een prachtig gedenkboek voor de eerste 5 jaren uitgeven.

Langzamerhand had de Bond echter oud-leden gekregen en daarvan waren er verscheidene uitgegroeid tot volslagen revolutionairen. Nu kreeg de J. G. O. B. als Bond het moeilijk. Oud-leden wilden hem in hun richting drijven en hun idealen officieel tot bondsidealen laten verklaren. De Bond werd bestookt door circulaires en ingezonden stukken. Het bondsbestuur stelde zich op het standpunt dat jonge menschen onder de 21 jaar zich niet moesten verklaren voor een bepaalde politieke partij, omdat zij nog op den leeftijd van zoekenden waren. Toch waren er onder de leden al heel wat revolutionaire geesten en vurig werden allerlei dingen besproken, als actie tegen dienstplicht, die jonge menschen verplicht tot het aannemen van een standpunt dat zij als onvolwassenen niet kunnen overzien. Bij dat alles ging de propaganda onverdroten door! De afdeeling den Haag slaagde er in bij een feestavond den Dierentuin volgepropt te krijgen met 1800 bezoekers! Een maand-oplage van *Jonge Strijd* van 20100 exx. mag nog wel vermeld worden! Het volgende staaltje van jeugdig vuur en van durf is ook wel waard te worden verteld. De afdeeling Zierikzee kwam op het idee dat, nu in de Drankwet de leeftijd van 16 jaar werd genoemd, het ook blijlijk was dat zij, die volgens de Drankwet meerderjarig waren, ook mee moesten stemmen bij eventueele stemming voor „Plaatselijke keuze"! Dit inzicht,dat zonder twijfel een kostelijke zet genoemd mag worden, werd in een motie neergelegd en gepubliceerd.

Steeds meer moest de Bond nu vechten tegen voorstellen om allerlei politieke eischen in het Bondsbeginsel op te nemen. Dit leidde tot een formeel voorstel, dat niet werd aangenomen, om eene „Nieuwe Richting" in te voeren in den Bond. „Voor 't eerst in de J. G. O. B. kwam het er bij de verkiezing van een Bondsvoorzitter op aan welke richting hij was toegedaan," zoo meldt later het overzicht in het gedenkboek van 1922. De man van de „Nieuwe Richting" werd gekozen! De strijd was ontketend! Het congres in 1920 nam weer een „Scherpe resolutie" aan: wie op politiek gebied

meende een richting gevonden te hebben, hoorde niet meer in den J. G. O. B. thuis, maar in de organisaties van groote menschen. Later is dit zóó gewijzigd dat men zich slechts moest onthouden van alle „ijveren" voor zijn richting. Want vele leden waren onnoodig uit den Bond gegaan. In 1920 had de J. G. O. B. 200 leden verloren, het waren er nu nog 1490.

Bij dit alles was alweer een voortdurende propaganda doorgezet! In 1920 werd medegewerkt aan de oprichting van de Jeugd-Centrale voor Drankbestrijding, die goed werk deed en later o. a. liederenbundels uitgaf. Men hield dus vol. Enthousiasme was er gebleven. Het congres in 1920 telde 600 leden! Smalende kritieken in de pers volgden. Die zelfstandige jeugdorganisaties ook! Wat kon daar nou voor goeds uit komen? Ze zeggen zulke vreeselijke dingen, een mensch zou er van schrikken. De Bond was dan ook, zij het niet officieel, vrij revolutionair, maar de Bond leverde goed werk. Een propaganda-brochure in 1921 werd weer schitterend beoordeeld.

Toch bleek de Bond in gevaar te zijn. Ondanks subsidie was er nu ƒ 1000 schuld. En 't ledenaantal gedaald tot 950! Aanpakken, jongens! De schuld werd teruggebracht tot ƒ 100 in eenige maanden! Toen was er congres en onder groot enthousiasme ging men met den hoed rond; sommigen keerden hun beurs radikaal om! Er werd in een oogenblik ƒ 168 gecollecteerd. „Daverend gejuich" toen 't bedrag werd bekend gemaakt, gevolgd door een spontane J. G. O. B.-marsch! De pers sprak nu ook al anders. „Uitstekende leiding" las men ergens! Het ledenaantal steeg weer. In het „overzicht van den stand der vrije jeugdvorming" op 1 Januari 1924 staat kortweg het volgende naar aanleiding van de door mij beschreven crisis:...„vertrokken veel vooraanstaande ouderen en kwam de organisatie van den Bond op de schouders van jongeren, die grootendeels buiten het organisatorische werk van den Bond hadden gestaan. Te verklaren is daardoor de inzinking in dien tijd, doch de laatste jaren kwam de oude werkkracht weder terug."

Meen nu niet dat deze vrij nuchtere opsomming van feiten niet in dit boekje thuis behoort. Wie dat denkt, begrijpt het niet goed. Wie zich werkelijk even volkomen *indenkt in alles* wat moet hebben vastgezeten aan de ontwikkeling der feiten die ik hier kort weergaf, krijgt eenigszins een kijk op „vrije jeugdvorming". En hij zal ook moeten toegeven dat die „jongelui" het er heel aardig afbrengen. Zeker, er is veel onbekookts in een dergelijke revolutionair getinte jeugdbond en men kan zijn hoofd wel eens schudden maar het is ten slotte beter als men zijn hoofd eens moet schudden over „eigenwijsheden" van de jeugd wanneer deze in het zien van wat verrot is eens eerlijk en open te ver doorslaat, dan wanneer men zijn hoofd moet schudden over allerlei suffe of gemeene politieke gewoonten, waar geen schijntje van eerlijk en open idealisme meer zichtbaar is.

Over de andere jeugdorganisaties voor G. O. nog een enkel woord. Reeds werden genoemd de K. G. O. B., de oudste jeugdbond voor G. O., opgericht in 1906 met 60 leden en reeds in 1908 uitkomend met een orgaan „Jonge kracht". Prachtig pionierswerk heeft deze K. G. O. B. verricht. In 1913 had hij een congres te Utrecht met 500 leden, wat ongeveer het derde deel van het aantal leden was. In 1921 is de K. G. O. B. saamgesmolten met den N. B. A. S. die *Jonge Kracht* als orgaan overnam.

Belangrijk is ook de J. V. O., de Jeugdbond voor Onthouding. Deze bestaat ook reeds geruimen tijd maar verschilt principieel met den J. G. O. B. hierin, dat ouderen er de hoofdleiding hebben. Bij die ouderen zijn vele sociaaldemocraten. Officieel heeft de J. V. O. dit soc.-dem. karakter echter niet en onder de leden is er dan ook nog een vrij groot aantal dat niet uit socialistische kringen komt. In sommige streken echter is dit anders, bijv. in Friesland, waar deze beweging heel sterk is. Friesland heeft dan ook ten eerste veel socialisten en ten tweede veel „blauwen". Er is zelfs een zekere gespannen toestand af en toe tusschen de A. J. C. en de J. V. O. Waarom, vraagt men dan, is die J. V. O. noodig,

als hij toch voor 't meerendeel uit S. D. elementen bestaat, terwijl de A. J. C., die praktisch gesproken ook „blauw" is, zich al zoo uitbreidt? Dit moet men begrijpen door het Geheel-Onthoudersvuur te kennen. De J. V. O. zegt: Wij weten wel dat in de A. J. C. praktisch gesproken niet gedronken wordt en dat men geen goed A. J. C.-er is als men drinkt of van plan is te gaan drinken, maar zoolang jullie niet het „praktisch" blauw zijn veranderen in „vanzelfsprekend en officieel" blauw zijn, doeken wij niet op. Deze wrijving is in Friesland het sterkst. Mij dunkt, men zal elkaar op den duur wel vinden. Er zijn te veel gemeenschappelijke belangen.

In vele opzichten lijkt de arbeid van dergelijke bonden natuurlijk op elkaar. Propaganda-brochures en vlugschriften worden door allen verspreid. Tochten, pic-nics, congressen, dat alles is overal vast menu. Zooals de J. G. O. B. voorts Jeugdbloei uitgeeft in series, zoo komt ook af en toe de J. V. O. voor den dag met 't beste uit zijn orgaan, b.v. „Liedjes en gedichtjes". „Nieuwe sprokkelingen" is de allerlaatste uitgave. Zoo ook de *Orde van Jong Tempelieren*, een andere, eveneens „zelfstandige" jeugdorganisatie. Ook deze komt met brochures en dergelijke voor den dag. In haar laatste brochure, „Ons werk", besteedde zij haar aandacht aan andere bonden die „geleid" worden, hetgeen zeer werd afgekeurd. Omgekeerd had de brochure zelf een zeer slechte pers in de Blauwe Vaan, het orgaan der Ned. Vereeniging, die trouwens tòch meer voelt voor bonden die door ouderen worden geleid.

De laatst bijgekomen jeugdbond voor Drankbestrijding is de N. B. A. S., de Nederl. Bond van Abstinent Studeerenden, in 1919 ontstaan uit de fusie van den Gymnasiasten G.-O. Bond en den H. B. S. G.-O. Bond. De N. B. A. S. vloeide in 1921 weer samen met den K. G. O. B., terwijl ook leden, die student worden, lid van den N. B. A. S. kunnen blijven. De N. B. A. S. heeft geenszins een eigen kleur, behalve natuurlijk het blauw van het gemeenschappelijk ideaal. Hij is, zooals Mr. H. Willemse het in *De Blauwe Vaan* uitdrukt „wel vooruitstrevend, hoewel voorzichtig". Hij omvat de

meest verschillende elementen, die ook nog wel eens groepsgewijze bijeenkomen, maar elkaar toch al meer en meer naderen. Bij jeugdacties op religieuzen grondslag vindt men altijd een aantal Nbassers present. Juist omdat hij vele groepen bereikt kan hij met zijn groote belangstelling voor allerlei vragen van idealistischen en socialen aard weer veel goed pionierswerk doen.

Zooals men ziet: de blauwe jeugdwereld is een vijver vol spartelende visschen, voorzoover men dit van drooggelegden kan zeggen! Overal heerscht opgewekt leven, waarvan misschien de rivaliteit hier en daar niet 't minste bewijs is. Men behoeft niet te gelooven dat de onderlinge verhoudingen altijd zoo zullen blijven, maar als de socialistisch-getinte bonden, die „geleid" worden, zich onder die leiding blijven stellen, en als de „zelfstandige" jeugdbonden, al of niet anarchistisch, er in slagen om „officieel" hun neutraal karakter te bewaren en niet in hun jong idealisme te pletter loopen, kan er van deze bonte rij heel wat goeds uitgaan, zoowel voor ieder lid persoonlijk, dat hierdoor een heerlijk jeugdleven meemaakt, als voor de gemeenschap in haar geheel.

Ik zou nog andere bonden kunnen noemen, zooals de I. G. O. B. (I. = Inter-academiaal), die aan alle leden van N. C. S. V. en V. C. S. B. een brochure zond: „Omdat gij Christen zijt", maar waarvan verder weinig uitgaat; ook nog wel andere en actievere, al of niet op Christelijken grondslag, maar ook zonder er een adresboek van te maken zal ik er wel in geslaagd zijn aan te toonen, dat de blauwe jeugdwereld de eerepalm verdient als de oudste echte jeugdbeweging van een goede soort.

CENTRAAL COMITÉ JONGEREN VREDES-ACTIE.

Een zeer jonge beweging, ook van werkelijk jonge menschen, een voorbeeld van vrij zuivere jeugdbeweging! En een bewijs dat jonge menschen werkelijk wel in staat zijn

eens iets heel verdienstelijks te presteeren in moeilijke omstandigheden. Want als er wel één glibberig terrein is voor samenwerking, dan is het zeker wel het „werken voor den vrede". Niet alleen moeilijk voor samenwerking, maar ook moeilijk omdat dit een gebied is dat enthousiaste naturen heel gemakkelijk voert tot absolute blindheid. Ik bedoel daarmee geenszins dienstweigering, want deze kan juist wel geboren worden uit een zeer helder zien van den weg, dien men persoonlijk gaan moet omdat men voelt niets anders te kunnen en te mogen doen. Maar ieder weet, dat 't bij dit vraagstuk zoo vaak gebeurt, dat door allerlei menschen, die geen kennis van zaken hebben, geoordeeld wordt over vele van de moeilijkste opgaven die er voor menschen bestaan. Het verdienstelijke van deze Jeugdbeweging bestaat voor 'n groot deel dan hierin, dat zij het verstand heeft bewaard en dat de verschillende groepen die in deze actie samenwerken, elkaar hebben kunnen overtuigen, dat er in deze zaak méér dingen belangrijk zijn dan ieder 's eigen groep belangrijk vindt. Het „Comité Jongeren Vredes-Actie" is eigenlijk de naam van de leiding van een aantal jeugdgroepen die het vredesideaal in het middelpunt van hun streven hebben geplaatst. Een bestuur mag men het niet noemen; het zijn eenige menschen die aangewezen worden door de groepen, om officieel voor hen op te treden bij allerlei voorbereiding. De naam wordt echter ook wel gebruikt voor de beweging in het algemeen, hoewel hiervoor „Jongeren Vredes-actie" juister en gewoner is.

Was de belangstelling voor het Vredesvraagstuk reeds eenige jaren lang steeds grooter geworden in vele jeugdbonden, tot een daad die uiting gaf aan deze belangstelling kwam het pas goed in 1923, toen pogingen werden gedaan om een conferentie hierover te beleggen. Men kwam niet gereed. Het werd zomer 1924, maar toen was het ook in orde. Over het geheele land werden in de week van 3—10 Augustus zoogenaamde Vredesmeetings georganiseerd, op initiatief van V. C. J. B. en V. C. S. B. Niet minder dan een

60-tal bijeenkomsten zijn in die week gehouden, waarvan sommige door 1000 of meer, vele door honderden personen werden bezocht. Groot enthousiasme was er voor de zaak. Op sommige plaatsen werd de meeting besloten met een optocht met vaandels en opschriften. Uit tal van bonden waren leden opgekomen; er waren er uit het Nederlandsch Jongelingsverbond, uit de N. C. S. V., P. I. A., uit verschillende geheel-onthoudersbonden, en natuurlijk uit V. C. S. B. en V. C. J. B. van wie de oproep was uitgegaan. Hetzelfde was het geval met de groote conferentie, te Soesterberg in die week gehouden, geldend als het geestelijk centrum weer van alle landelijke meetings. Deze groote conferentie was een succes. Buitenlanders waren er ook gekomen, uit Engeland en Duitschland. Er heerschte, na groote spanning en wrijving der verschillende elementen waaruit de conferentie was opgebouwd, tenslotte een groot enthousiasme, toen 't gevoel van eenheid en gegrepenheid duidelijker ging spreken en er meerdere klaarheid kwam. Op deze conferentie is ontstaan het Comité Jongeren Vredes-Actie, dat voortaan de organisatie en leiding van dergelijke bijeenkomsten zou regelen en alles zou doen dat tot het doel bevorderlijk is. Hieronder werd ook begrepen het opwekken tot bestudeering van de vele kanten van de vredesbeweging, nl. de vele middelen die worden toegepast om den vrede te bevorderen: organisatie der vakbonden, volkenbond, enz. Voortaan was nu de actie losgemaakt van V. C. S. B. en V. S. J. B., hoewel persoonlijk natuurlijk nog vele leden er aan bleven deelnemen. Uit alle mogelijke bonden zijn nog steeds leden in een verband vereenigd, in vele plaatselijke groepen, die af en toe hun bijeenkomst houden, soms als week-einde in een kamp doorgebracht. Het Comité Jongeren Vredes-Actie is een federatie van vele van dergelijke groepen en van personen. Alle groepen hebben vrijheid om naar eigen opvatting te werken in eigen kring. Het federatief verband is niet van een bepaalde politieke kleur. De groepeering toont groote ver-

scheidenheid, maar heeft toch grenzen. De grens naar uiterst-links om zoo te zeggen vormen zij, die op religieuze of moreele gronden dienstweigering voorstaan, terwijl zij toch overigens gaarne den staat principieel erkennen en willen dienen. De uiterste elementen, de geweldsanarchisten zou men kunnen zeggen, zijn niet in de federatie opgenomen. Zij hebben hun eigen organisatie.

De verschillende groepen vaardigen menschen af die samen een soort *vertrouwensraad* vormen, waarmee het centraal comité overleg pleegt als er belangrijke punten besproken moeten worden. Men dient goed in het oog te houden dat met groepen *niet* bedoeld worden verschillende *bonden*, maar „vredes-actie groepen", waarvan de meeste leden wèl lid zijn van den een of anderen jeugdbond.

In den zomer van 1925 werd in Soesterberg de groote conferentie herhaald en dit zal wel zoo blijven gaan voorloopig. Ongeveer gelijktijdig zijn in het buitenland dergelijke bewegingen ontstaan en men hoopt van uit Holland deze beweging nu internationaal uit te bouwen.

Dat ook door leden van groote Bonden op religieuzen grondslag als N. J. V., N. C. S. V., V. C. S. B., V. C. J. B., aan deze organisatie wordt meegedaan, is heel gelukkig, daar zij misschien de meeste waarborgen bieden dat altijd de ideëele grondslag gehandhaafd blijft bij het werk. De Arbeiders Jeugd-Centrale heeft principieel verklaard er niet aan mee te willen doen, omdat zij haar eigen opvatting van vredesarbeid heeft; wel deden persoonlijk vele leden der A. J. C. aan de meetings mee.

De menschen uit deze Jongeren Vredes-Actie zijn ongeveer allen van den studenten-leeftijd; het zijn die jongens en meisjes die in de laatste oorlogsjaren en de jaren onmiddellijk daarna, op den leeftijd kwamen van bewustwording van de geweldige zedelijke ontaarding die met het oorlogswezen zoo duidelijk gepaard ging. Een èchte jeugdbeweging, die in haar eerste jaren al heel wat moeilijkheden had op te knappen maar de bewondering wekte van velen,

die achter de schermen hadden gekeken en de moeilijkheden hadden gezien en beseft.

OVERZICHT. — SLOTBESCHOUWING.

Slechts negen organisaties van jongeren zijn in de voorgaande hoofdstukken besproken. Dit zal, dunkt mij, toch wel voldoende zijn geweest om duidelijk te maken dat bijna nergens sprake is van 't ontbreken van leiding door volwassenen. Gaan wij de besproken bonden eens even na, dan zien wij het volgende:

N. J. V.: *leden* jonge volwassenen of bijna volw.; *leiders* idem + eenige ouderen.

N. C. S. V.: *leden* jonge volwassenen of bijna volw.; *leiders* idem + eenige ouderen.

V. C. S. B.: *leden* jonge volwassenen of bijna volw.; *leiders* idem.

V. C. J. B.: *leden* jonge volwassenen of bijna volw.; *leiders* idem, enkelen boven de 30 jaar.

J. Vredes-Actie: *leden* jonge volwassenen of bijna volw.; *comité-leden* idem.

A. J. C.: *leden* jongens, meisjes, adolescenten, jonge volwassenen; *leiders*: volwassenen, bijgestaan door jongeren.

Geh.-Onth.: *leden* jongens, meisjes, adolescenten, jonge volwassenen; *leiders* idem; soms ouderen (J. V. O. e.a.).

Padvinders: *leden* jongens, adolescenten; *leiders* volwassenen, bijgestaan door jongeren.

Bijna overal ziet men dus dat jonge volwassenen de leiders zijn van groepen die ieder op zich zelf ook weer gedeeltelijk uit jonge volwassenen bestaan. Het meest afzonderlijk staat hierin het Padvinderswerk, waar een vooropgesteld onderscheid gemaakt wordt in leeftijd van *leden* en *leiders*; dit werk staat dan ook het dichtst bij Jeugdzorg; hetzelfde, doch in mindere mate, is het geval bij de A. J. C.

Zooals ik in de inleiding al zei: het valt met de „jeugd" van de jeugdbeweging over 't algemeen dus nog al mee.

Toch moet men niet denken dat deze organisaties, waar reeds vele jonge volwassenen in zijn, weinig verschillen van een vereeniging van volwassenen alléén. De werkelijke jeugdleider voelt zich jong, kan het zelfs dikwijls in vereenigingen van uitsluitend ouderen moeilijk uithouden, o.a. ten gevolge van een verschil van geloof in mogelijkheid van opbouw.

Een jeugdorganisatie biedt een eigenaardig, woelig leventje te zien. Men heeft er een groep menschen, die bijna allen nog in hun puberteitsjaren staan; dit brengt mee allereerst een vatbaar zijn voor groot idealisme, tevens een vatbaar zijn voor schuldbewust inkeeren tot zich zelf en tot zelfbeschouwing in 't algemeen. Zoo is het met dezen leeftijd: hier gaat het, ook als groep, wel eens up en down, maar juist bij de groep wint de lichtzijde het altijd. Voorts is er in de jeugd-organisatie altijd leven en beroering; jonge menschen moeten niet veel hebben van een van te voren geheel vaststaand verloop der gebeurtenissen, stel dat dit vast kòn staan. Zij, met hun ups en downs in het vereenigingsleven, zijn spontaan en hebben het heerlijk vermogen om plotseling warm te kunnen loopen voor iets dat werkelijk van hooge waarde is, waaraan menig ouder mensch al is gaan twijfelen; omgekeerd kunnen jonge menschen verwonderlijk koud blijven bij dingen, die de groote „men" vaak zoo belangrijk vindt. Moge de jeugd ook soms mistasten in het vaststellen van een remedie, zèker is het dat de jeugd *moèt* kunnen warm loopen en omgekeerd ijskoud kunnen blijven als geestdrift misplaatst is. Om een goed lid van een jeugdbeweging te zijn, moet men werkelijk iets van zulk een draai hebben, het vermogen om fier en zelfstandig iets belangrijk of onbelangrijk te vinden op zijn tijd. Van een ledengroep, die schrikt van èlk plan tot een onderneming — zelfs al wordt dat plan tòch niet aangenomen —, heeft een jeugdorganisatie slechts last; tenzij men zulke leden beschouwt als een waardevol tegenwicht tegen de overmoedigen en doordrijvers.

Dit bont geheel van jeugdbewegers is dáárom zoo nuttig en weldadig omdat onder de jeugd tegenwoordig ook zooveel *ouderdom* is! Er zijn zoo veel jongens die alle „vaart" missen, zoo veel jonge menschen die zich reeds *laten* leven, die niets opmerken van al wat in de groote samenleving zich afspeelt, ook al is dat verheven en grootsch, ook al is het laag en gemeen.

Er zijn zooveel „meneeren" onder de jongens, van welken „stand" ook, en er zijn er daaronder zoovelen die met een klein duwtje te redden zijn. Men zie het nu zóó dat in dit milieu van kleine meneeren een frisch geluid wordt aangeheven door een kern; heel wat jongens die anders onherroepelijk vast zouden loopen in verstarring, worden hierdoor nog wakker geschud; menige goede snaar wordt nog bijtijds aan het trillen gebracht, heel wat „leven" wordt weer opgerakeld als een vuur dat dreigde uit te gaan. Zoo ook onder de meisjes: hoevelen zijn er daarbij niet, die nogal vrij leven en het vrije leven niet kunnen verdragen en slechts rondloopen met gedachten aan kleeding, flirt en uitgaan. Gelukkig dat de voor frischheid vatbare elementen nu soms nog tot dit georganiseerde jeugd-milieu worden geroepen, meegepakt in een andere richting, die iets meer *vreugde* brengt in plaats van uitsluitend *plezier* en prikkels.

Toch ligt de waarde van de jeugdbeweging niet alleen in het feit dat door de neutrale, doode elementen, nog eens wat gehoord en gemerkt wordt van frisch jeugd-leven en streven. Groote waarde is gelegen in het streven van de positieve, bewuste *kerntroepen* der jeugdbeweging. Deze kern is het, die idealisme wekt en belangstelling schenkt aan allerlei groepen van ouderen die opbouwend werken en die zonder deze belangstelling van de jongeren wel eens hun animo zouden verliezen. Deze belangstelling voedt en inspireert hen, van wie de opbouw voor een groot deel uit moet gaan.

De waarde wordt echter des te grooter wanneer de jeugdkern in een of anderen vorm zelf mee-werkend optreedt

en steunt. Dit is weer een stapje verder: jeugdbeweging nu niet meer alleen een belangstellende kern van het nieuwe geslacht, maar een zelf reeds actief-strevende groep. Dat bij dit streven de leiding in hoofdzaak uitgaat van jonge volwassenen zal stellig een voordeel zijn. Deze leiders staan zelf nog in hun „jonge" jaren, zijn vaak nog vatbaar voor dezelfde dingen waar jongens en meisjes vatbaar voor zijn en hebben toch weer meer onderscheidingsvermogen, meer routine, wéten ook meer. Hoe belangrijk het leiders-vraagstuk is, tevens een bewijs hoe belangrijk het jeugdwerk in 't algemeen wordt geacht, blijkt wel uit 't feit dat meer en meer het streven voorkomt tot welbewuste opleiding en vorming van jeugd-leiders. Reeds vermeldde ik dit bij enkele bonden afzonderlijk; ook in 't algemeen blijkt dit streven op te komen. Rotterdam heeft zijn Ambtenaar voor Advies inzake de opvoeding van de Rijpere Jeugd. Dat deze instelling voornamelijk ten doel heeft om de *leiding* van het Jeugdwerk te steunen, spreekt vanzelf. Bovengenoemd Ambtenaar riep dan ook eens verschillende jeugdleiders te Rotterdam op en inderdaad verschenen menschen van de meest verschillende richtingen. Hieruit ontstond in 1922 „de Rotterdamsche Jeugdraad", een zelfstandig lichaam dat bedoelde onderling contact en uitwisseling van ervaringen te bevorderen en mogelijk te maken. Het was geen gemeentelijke doch een particuliere instelling. Op de vergaderingen werden door leiders der verschillende groepen inleidingen gehouden over hun eigen organisaties. Daarnaast werd een serie lezingen ingesteld, bedoeld als cursus voor de leiders. Het werk van dezen Jeugdraad breidde zich steeds uit en leidt tot nieuwe instellingen. Amsterdam toonde een dergelijke belangstelling reeds door de aanstelling van een gemeentelijken Inspecteur voor Vrije Jeugdvorming aldaar. Hierdoor krijgen vereenigingen nu gemakkelijker steun bij het zoeken naar lokalen, terreinen, enz. Met tal van bonden staat deze gemeentelijke ambtenaar in voortdurend contact.

Amsterdam herbergt tevens het Nederlandsch Jeugdleiders-Instituut, dat in menig opzicht hetzelfde werk verricht dat in Rotterdam de bovengenoemde Jeugdraad deed. Het Instituut vereenigt n.l. eveneens verschillende groepen, met idealen en grondslagen die soms verre van gelijk of verwant zijn, ja, elkaar wel eens bijna uitsluiten. Men moet dan ook oppassen de waarde van dergelijke instellingen niet te overschatten. Het is stellig een prachtig denkbeeld, gemeenschappelijk de vorming van jeugdleiders te bevorderen en er zijn dan ook gevallen en gebieden waar dit stellig mogelijk is. Mede ter bevordering der goede verstandhouding kan dit werk dus meehelpen en menmag het dan ook evenmin in waarde onderschatten. Toch is het wel duidelijk, dat in de kern-punten, de grondslagen en idealen der groepen, de organisaties soms te zeer principieel tegenover elkaar staan, dan dat men het „samenwerken" bij psychologische of andere studie in ernst zou kunnen opvatten of zelfs wenschen. Vragen van psychologischen aard, inzicht in religieuze ontwikkeling der verschillende leeftijden, dergelijke vragen kunnen onmogelijk eenheid brengen. In de praktijk worden dan ook door het Nederl. Jeugdleiders-Instituut veelal cursussen gegeven voor leiders van één bond afzonderlijk. Gelukkig blijven er echter gebieden waar praktische en theoretische kennis gemeenschappelijk kan worden geboden aan menschen van allerlei richtingen. Mede daardoor kan de instelling van een dergelijk Jeugdleiders-Instituut dus van belang zijn.

Bij de uitbreiding van het Jeugdwerk, zoowel Jeugdzorg als Jeugdbeweging, moet men wel bedenken dat het willen leiden alleen gewenscht is als men leiden kàn; bezig houden in een bepaalde sfeer is slechts in enkele gevallen voldoende en wordt bij ongeschikte leiders spoedig een verschrikkelijke vertooning die beter achterwege kan blijven. Leiders-vorming is daarom dringend noodig, al blijft het waar dat jeugdleiding door vele menschen die het zouden willen leeren nooit geleerd zal kunnen worden, terwijl de besten het vermogen van nature bezitten. Enkele bonden met duidelijk sprekend

ideaal, zooals bijv. geheel-onthouding, zullen goed werk kunnen leveren als zelfstandige Jeugdorganisaties, in hoofdzaak zal de opbouw toch moeten uitgaan van bonden die door volwassenen worden geleid. Hier zal het meeste werk verricht moeten worden door jonge volwassenen die sterk gegrepen zijn door een ideaal en door een gevoel van verantwoordelijkheid. Zij moeten er dan de moeite voor over hebben, te leeren wat een jeugdleider moet weten en te leeren wàt een jeugdleider in *geen* geval mag doen. Er zijn heel wat van dergelijke dingen te leeren, althans wat de hoofdzaken betreft en door iemand die er eenigen aanleg voor heeft.

Uit al het voorgaande blijkt wel dat men in den regel aan bonden denkt met opbouwende strekking, aan bonden met idealen, wanneer men over Jeugdbeweging spreekt. Anders zouden immers in dit boekje nog vele bonden of soorten van bonden genoemd zijn. Ik denk in de eerste plaats aan de studenten-corpsen en -bonden. Zij vormen eigenlijk een zeer afzonderlijke groep, die toch tot de Jeugd-organisaties gerekend moest worden. Er was zelfs een tijd dat zij de eenigste Jeugdorganisaties van eenig belang waren. Een enkel woord moge hier volgen over deze studenten-groepeeringen. Het zijn niet zoo zeer idealistische bonden als wel vakbonden, die op alle mogelijke manieren de belangen der leden willen dienen. Daarbij blijkt slechts af en toe iets van idealisme, veeleer van egoisme, dat overigens meestal niet als egoisme bedoeld is. Daarom zijn deze bonden in dit verband niet belangrijk genoeg om in een afzonderlijk hoofdstuk te worden besproken. Er was een tijd dat de corpsen de vertegenwoordigers waren van alle studenten. Die tijd is voorbij, al nemen in de meeste academiesteden de corpsen nog verreweg de belangrijkste plaats onder de studenten in. De „bonden" zijn ontstaan naast of tegenover de corpsen, door verschillende oorzaken. Ten eerste zijn de corpsen nogal duur, niet zoo zeer in theorie, als wel in de praktijk; zij zijn praktisch wel vereenigingen van bepaalden stand, althans stands-houding. Ten tweede was hier nog een andere oorzaak: de corpsen wa-

ren in vele opzichten conservatief, ook al weer niet zoo zeer in theorie, als wel in de vereenigings-praktijk. Een groot struikelblok in veler oogen was bijv. de groentijd. De groentijd is voor iemand die eenigszins vatbaar is voor traditie en ook voor humor, volstrekt niet een instelling die zonder meer als laag of vernederend te beschouwen is. Het is alleen de vraag of in onzen modernen tijd met zijn gewijzigde eischen voor den jeugd-leeftijd, in deze traditie niet wat verandering gebracht dient te worden! Erger is echter het praktisch gebeuren ,dat af en toe de onbenulligste en ruwste opscheppers of verfuifde types als gebieders staan tegenover soms karaktervaste en intelligente novieten, hetgeen natuurlijk wel een beeld is van iets dat overal in de wereld en maatschappij zich kan voordoen, maar onnoodig tot niets dan narigheid kan leiden bij jonge menschen, bij wie „het broodje" nog niet meespeelt; narigheid soms voor den noviet, menigmaal ook voor den student, al „wint" deze het natuurlijk officieel. Deze omstandigheden hebben karaktervaste menschen er toe gebracht te ageeren tegen den groentijd, hetgeen niet te verwonderen is. Er zijn nog meer dingen in de corpsen, die op eenigszins idealistisch gestemde jonge menschen een te onaangenamen indruk maken, dan dat zij zich er bij zouden willen aansluiten. Er zijn n.l. in de studentencorpsen nog al eens groepen van kroegtijgers, die zondereenige verdienste een hoogen toon aanslaan en naar buiten vaak den schijn geven alsof zij de vertegenwoordigers zijn van het type corps-student. Zoo zijn er tal van redenen die eenvoudige aankomende studenten het groenloopen en toetreden tot het corps alles behalve aanlokkelijk maakten, te meer daar deze menschen niet wisten dat in de kleinere studenten-vereenigingen, die in elk corps bestaan, de groote opbouwende kracht van het corpsleven wèl te vinden is. Zoo zijn de studenten-*Bonden* ontstaan, die in zekeren zin dus een ideaal nastreefden; het ging er ongedwongener toe bij de toetreding van nieuwe leden, de toon was eenvoudiger, men streefde van bondswege naar het opwekken van belangstelling voor

geestelijke waarden. Ieder zal echter begrijpen dat verschillende leden persoonlijk na eenigen tijd wel weer eens dezelfde fouten gaan maken die de oprichters juist in de corpsen hadden ontdekt. Men schiet dus niet altijd heel veel er mee op, al zijn enkele verkeerde toestanden weggenomen. Af en toe krijgt een corps of bond eens een kans om mooi werk te doen met inspanning van aller krachten. Zoo is reeds menigmaal bij een lustrum een artistiek succes geboekt, waarbij men voelt dat zoo iets alleen door ontwikkelde menschen kan worden gepresteerd. Nuttiger werk doen in den regel echter de Faculteitsvereenigingen, die de vakbelangen der studenten moeten behartigen en belangstelling voor de verschillende vakken moeten wekken. Zooals ik reeds zei, moet men echter het meest waardevolle van het corps-of bondsstudentenleven en -streven zoeken in de kleinere gezelschappen. Deze zijn dikwijls zeer karakteristiek voor het studentenleven in goeden zin; men moet ook niet vergeten dat daarvan in den regel alleen belangstellende studenten lid worden. Daardoor wordt hier menigmaal iets waardevols bereikt. Een muziekgezelschap als „Beethoven" in Utrecht waar de student-leden één of meer keeren per maand op de kamer van één hunner bijeenkwamen, een tiental nummers soli of samenspel uitvoerden, waarop een zeer uitvoerige, zeer rondborstig uitgesproken kritiek volgde, eerst van de eerste-jaars, daarna van de aanwezige oudere-jaars of oudleden, zulk een vereeniging met een geheel eigen sfeer en geest zal men niet licht in andere milieu's aantreffen. Dergelijke vereenigingen behooren tot de meest ontwikkelende elementen van het studentenleven. Ik vermeld dit, maar neem die vereenigingen toch niet als afzonderlijk hoofdstuk op, omdat ze zoo weinig het karakter van „beweging" vertoonen, zooals wij dit nu opvatten.

Er zijn nog andere bonden die menigeen in dit boekje besproken zal denken te vinden. Eén daarvan wil ik nog noemen: de Praktische Idealisten Associatie, kortweg P. I. A. genoemd. Dat ik haar niet afzonderlijk uitvoerig besprak

heeft twee redenen. Ten eerste is zij, misschien wèl in praktijk, maar in theorie niet een organisatie van jongeren alleen; ten tweede is de werkwijze van de P. I. A.-afdeelingen veelal zoo gelijk aan die van andere, hier wèl genoemde bonden, dat het vermelden van dien arbeid veelal dubbel werk zou zijn. De beweging, in Engeland reeds bekend, is in ons land opgekomen in 1919, waarbij Mr. J. J. van der Leeuw de drijvende kracht is geweest. De bedoeling is ongeveer zóó uit te leggen: er zijn bonden genoeg die bepaalde idealen en leuzen hebben, maar toch voornamelijk praten en weinig doen. Laat ons nu maar niet met leuzen aankomen, laat ons het geheele leven nemen als gebied waar wij kort en goed *als idealisten* willen *werken;* laat ons daarbij oppassen niet in een sleur te vervallen maar vrijmoedig werken en rondzien en ons maken tot menschen van de daad. Zóó ongeveer zou ik den geest van de P. I. A. kunnen schetsen. Hier hangt, hoe zéér ook tegen de bedoeling, veel van de leidende persoon af en de P. I. A. zal, nu Mr. van der Leeuw niet meer zijn origineele en opwekkende leiding kan geven, moeten oppassen dat zij niet overbodig wordt, daar er voldoende bonden zijn, die doen wat de P. I. A. den laatsten tijd in hoofdzaak doet.

De Jeugdorganisaties vormen wel een zeer bonte rij; er zijn er van allerlei kleur en richting; alle mogelijke idealen worden door Jeugdbonden bekeken of nagestreefd. Het zou bijna ondoenlijk zijn op te noemen de vele groote en kleine organisaties die in deskundige kringen bekend zijn. Meer en meer schenkt men er zijn aandacht aan. Vrije jeugdvorming, zooals de onderlinge opvoeding in het milieu der Jeugdorganisatie wel genoemd wordt, is reeds een punt van bespreking op tal van congressen en vergaderingen. In 1915 werd een ministerieele Commissie ingesteld tot onderzoek naar de ontwikkeling der jeugdige personen van 13—18 jaar, welke in 1917 bij Kon. Besluit tot Staatscommissie werd benoemd. Deze commissie heeft een uitvoerig rapport en verslag uitgebracht, waarin niet alleen over onderwijs-werk maar ook over an-

dere organisaties voor jeugdvorming veel wordt vermeld. Het rapport is in 1918 verschenen als een lijvig werk in twee deelen en is bekend onder den naam van „Verzameling van Rapporten". Op voorstel van deze staatscommissie is in 1912 de *Centrale Jeugdraad* benoemd, een college waarin zeer verschillende richtingen vertegenwoordigd zijn. Deze Jeugdraad steunde allerlei Jeugdwerk met advies of op andere wijze, zoowel mondeling als schriftelijk, ook door „Stellingen met Toelichting", in 1922 uitgegeven. De Centrale Jeugdraad gaf in 1924 een overzicht uit van den stand der vrije Jeugdvorming op 1 Januari 1924, een uitgave die a. h. w. een vervolg of aanvulling is op de reeds verouderde Rapporten der Staatscommissie in 1919.

Waar dus blijkt dat de Regeering belang stelt in de ontwikkeling der jeugdvorming in den vollen zin des woords, zij het soms aarzelend, daar mogen alle menschen, bij wie nog iets aanwezig is van spanning en hoop op de toekomst, wel beginnen met belang te stellen in de menschen-groepen die welbewust zich schrap willen zetten en willen strijden tegen afbraak; dat is dan ook in: de Jeugdbeweging. Geef haar een kans. Mocht zich een enthousiaste groep jonge werkers blijven vormen, dan kan er van de jeugdbeweging in Holland nog wel wat opbouwende kracht uitgaan.

Vastheid van karakter, kracht van den wil, trouw aan de hoogste zedelijke eischen die aan ieder mensch duidelijk gesteld worden, indien hij zich zelf durft zijn, een zich-losrukken uit de sleur waar deze het Godskind in den mensch schijnt te willen dooden, dat zijn de eerste winsten die de Jeugdbeweging aan een groote groep menschen moet willen brengen.

Aangezien sedert dit boekje geschreven was eenige maanden verloopen zijn, lijkt 't mij wenschelijk hieronder *enkele* aanvullingen te geven; met een paar verbeteringen, die niet in de proeven werden — of konden worden — aangebracht.

Maart 1926. E.

Blz. 22, bovenaan: De uitdrukking „wat beperkter in omvang" is onjuist. Het aantal jeugdigen, dat het Gereform. Jeugdwerk bereikt, is zelfs grooter dan het aantal, dat het N. J. V. bestrijkt.

Blz. 25, regel 17 en blz. 32 regel 9: Ds. Gerretson moet zijn: de *heer* Gerretson.

Blz. 67, regel 6: „Groei" is in Januari 1926 in een nieuwe gedaante en volgens een anderen opzet verschenen.

Blz. 70, bovenaan: Er komt bij de Doopsgezinde Jongeren den laatsten tijd meer en meer verlangen om gemeenschappelijk te werken in den V. C. J. B.

Blz. 95: Hoewel 't niet de bedoeling was het te bespreken, had op 't bestaan gewezen moeten worden van het Padvind*sters*-werk; met name van het Nederl. Meisjesgilde.

Blz. 97, regel 20: *Jeugdraad*. Dit is een college, bestaande uit door het Partijbestuur en de Vakbeweging benoemde vertegenwoordigers. De Jongeren zelf zijn hierin *niet* vertegenwoordigd.

Blz. 99, bovenaan: Den laatsten tijd bemerkt men van een dergelijke critiek niets meer.

Blz. 105, regel 10: In het voorjaar van 1926 zal in ons land een internationale Pinksterbijeenkomst van socialistische jeugdvereenigingen plaats hebben.

Blz. 123: 20 Maart 1926 werd ook in Den Haag een Jeugdraad opgericht, waarin alle mogelijke groepen en kleuren vertegenwoordigd zijn. Van de werkplannen kan echter nog niet veel met zekerheid worden gezegd.

IN ELSEVIER'S ALGEMEENE BIBLIOTHEEK VERSCHENEN:

DE NEDERLANDSCHE LITTERATUUR NA 1880 door HERMAN ROBBERS, 2e dr., 140 Blz. Met register. Ing. f 1.50, geb. f 2.

„Als men een boek noodig heeft om iemand op de hoogte te brengen van dè litteratuur na 1880 en als men daarbij het oordeel wil hebben van iemand, die tot oordeelen bevoegd is, dan kieze men dit boek." *Weekblad voor Gymn. en Middelbaar Onderwijs.*

LITTERAIRE SMAAK door HERMAN ROBBERS, 124 blz. Ing. f 1.40, geb. f 1.90.

„Iedereen, die wat voelt voor litteratuur, zal zich koesteren aan de warmte, die ervan afstraalt; de auteur heeft het klaarblijkelijk met volle toewijding geschreven.

Maar vooral moge het in handen komen van hen, die beseffen dat zij nog leiding noodig hebben om zich dat kostelijk bezit: een geoefenden litterairen smaak, te veroveren."

PROF. KERNKAMP in *De Groene Amsterdammer.*

VAN GEZELLE TOT TIMMERMANS door AUGUST VERMEYLEN. Met register. 126 blz. Ing. f 1.50, geb. f 2.—.

„Zijn boekje is een model van een smaakvol, goed-gekomponeerd tafereel, met een juiste verdeling van licht en donker, dat van het begin tot het einde boeit." G. DE V. in *De Nieuwe Taalgids.*

DE FRANSCHE LITERATUUR SINDS 1880 door JOHANNES TIELROOY. Met Register. 138 blz. Ing. f 1.40, geb. f 1.90.

„Voor alles echter vind ik het boek, wat het zijn moet, een prettig, vlug en juist inlichtend werk, voor hen die op de hoogte willen komen van wat er in 't moderne Frankryk geestelijk omgaat." SIEGFRIED VAN PRAAG in het *Letterkundig Bijblad* der *Nieuwe Rotterdamsche Courant.*

DE DUITSCHE LITTERATUUR SINDS 1880 door Dr. ARTHUR ELOESSER. Met Register. 136 blz. Ing. f 1.40, geb. f 1.90.

„De honderden van namen, die een drogere literatuurgeschiedenis geven zou, zijn tot een paar honderd ingekrompen, men vindt hier geen werk om na te slaan en alles te weten te komen, maar een flinke honderd bladzijden met groote lijnen, korte karak-

201050_023

eern002jeug01

De jeugdbeweging in Nederland